

Jaarstukken 2024

Gemeente
Hengelo

5.2 Beleidsprogramma's

5.2.1 Veiligheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg

Aanspreekpunt ambtelijk

J. Logtenberg en J-P. Boutkan

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Net als vorige jaren hebben wij in 2024 ons ingezet om Hengelo een aantrekkelijke en bruisende stad te laten zijn, maar ook een stad die veilig en weerbaar is. Het aantal misdrijven daalt, maar het gevoel van veiligheid bij inwoners daalt ook. Het is belangrijk om het veiligheidsgevoel te blijven vergroten. Om deze uitdagingen het hoofd te bieden, werken wij continue aan een veilige omgeving. Daarbij streven wij pro-actief en repressief naar zo min mogelijk (georganiseerde) criminaliteit in samenspraak met de ketenpartners. Tevens moet hierbij de fysieke en sociale veiligheid op orde. Door de mondiale ontwikkelingen moeten we als gemeente voorbereid zijn op een crisis. De gemeente kan dit niet alleen en werkt in de uitvoering samen met de inwoners, maatschappelijke instanties en ketenpartners in de veiligheidsketen. Hierbij is een structurele, integrale aanpak op verschillende veiligheidsgebieden noodzakelijk.

Crisisbeheer en brandweer

De brandweezorg en de voorbereiding op het bestrijden van rampen en crisissen voor Hengelo en Twente is ondergebracht bij de Veiligheidsregio.

Op 4 oktober 2024 vond er een grootschalige rampenoefening plaats waarbij de veiligheidsregio Twente samen heeft gewerkt met de Duitse Hulpdiensten. Deze oefening was gericht op het verbeteren van de (internationale) samenwerking en communicatie bij grensoverschrijdende incidenten. Hieraan deden Nederlandse en Duitse hulpdiensten mee. De oefening vond plaats op de Twente Safety Campus in Enschede.

Deze oefening heeft aangetoond hoe belangrijk het is dat we voortdurend onderlinge uitwisselingen blijven organiseren en de samenwerking blijven uitbreiden en elkaar effectief en snel ondersteunen bij een grootschalig incident.

In 2024 was de paraatheid van de brandweer Twente 24/7 geborgd en kwam de brandweer in Hengelo 472 keer in actie. Dit is 43 keer minder dan in 2023.

Er was vanuit de brandweer meer inzet op stormschades en wateroverlast. Door het natte weer waren er minder natuur- en bermbranden.

	2023	2024
Ongevallen	57	31
Brand	180	182
Leefmilieu	105	99
Dienstverlening	106	113
Alarm	67	47
Totaal	515	472

Voorlichting, preventie en toezicht

De Risk Factory Twente (onderdeel van de Twentse Safety Campus) werd bezocht door 37 scholen. In totaal volgden 962 kinderen het speciaal opgezette lesprogramma. In 2024 gaf de Brandweer 157 keer advies in Hengelo (119 ruimtelijke veiligheid, 14 veilig bouwen en 24 evenementen). In hetzelfde jaar voerde de brandweer 88 keer controles uit (74 gebruiksfase en 10 realisatiefase en 4 evenementen).

Uitvoeringsplan veiligheid

In 2024 is een belangrijke stap gezet door te komen tot een concretisering van de vastgestelde prioriteiten van het integraal veiligheidsbeleid door middel van een uitvoeringsplan veiligheid 2024. De activiteiten en maatregelen zijn hierin opgenomen. Veel activiteiten en maatregelen lopen door in 2025.

In 2024 hebben we een doorontwikkeling gehad in de interne organisatie en samenwerking. Dit ging gepaard met enige personele wisselingen en de vaste invulling van cruciale vacatures. Daarnaast blijft het op peil houden van de personele bezetting van de BOA's een uitdaging waardoor er vacaturebudget resteert.

Relevante beleidsnota's

- [Veiligheid in actie, Samen werken aan de toekomst van Hengelo 2024-2026](#)
- [Uitvoeringsplan Veiligheid 2024](#)
- Bibobbeleid 2024
- [Algemene Plaatselijke Verordening 2024](#)
- [VTH-beleid Omgevingswet Gemeente Hengelo](#)
- Toetsingskader evenementenvergunningen 2024

Verbonden partijen

Veiligheidsregio Twente

De Veiligheidsregio Twente draagt bij aan het behalen van de hoofddoelstelling van het programma door in regionaal verband de crisisorganisatie in Twente op te leiden en op verschillende situaties te trainen. Hierdoor zijn en blijven we ook als Hengelo in staat om een (dreigende) crisis of incident zo snel en effectief mogelijk aan te pakken. De Veiligheidsregio Twente stelt onder andere de volgende plannen vast: regionaal risicoprofiel, regionaal beleidsplan en regionaal crisisplan. Deze gelden ook voor de gemeente Hengelo.

Op 18 juli 2024 is de regeling die de juridische basis vormt voor de samenwerking tussen de deelnemende gemeenten, op het gebied van veiligheid en crisisbeheersing vernieuwd.

Wat hebben we bereikt

1.1 Hengelo kent minder misdaad

1.1.1 In 2024 vinden in Hengelo minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling.

In afwijking van vorig jaar zijn de gevraagde indicatoren afkomstig van de politie Hengelo. Hierdoor gaat een vergelijking met de cijfers uit 2023 niet op. De landelijke trend is een daling van traditionele criminaliteit. In Hengelo valt een flinke daling van fietsendiefstal op.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal geregistreerde misdrijven (aantal)	3.657	2.678	2.328

1.1.2 In 2024 kent Hengelo minder (georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast (ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
(1)Waardering van partners die betrokken zijn bij de bestrijding van ondermijning(2) voor: het veiligheidsbeleid, de uitvoering hiervan en de samenwerking met de gemeente. (cijfer 1-10).¹	n.v.t.	n.v.t.	n.v.t.

1 (1) Uit onderzoek blijkt dat samenwerking tussen ketenpartners cruciaal is in de aanpak van (georganiseerde) misdaad. Vandaar dat we een indicator opnemen over die samenwerking, conform het Veiligheids beleidsplan. Samenwerking is echter geen doel op zich.

(2) Partners die betrokken zijn bij bestrijding ondermijning: Politie (diverse organisatieonderdelen), Openbaar Ministerie, Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC), Belastingdienst en Douane.

1.2 Inwoners van Hengelo voelen zich veiliger en ervaren minder overlast

1.2.1 In 2024 voelen inwoners zich veiliger in Hengelo

De werkelijke cijfers 2024 zijn een uitkomst van het Hengeloos panel oktober 2023. Deelname aan de CBS Veiligheidsmonitor geeft meer informatie. Dit gebeurt voor het eerst in 2024.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage mensen dat zich wel eens onveilig voelt in de eigen buurt (%)	17,1% (2021)	17,0%	33,0%
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de eigen buurt (cijfer 1-10)	7,3 (2021)	7,5	7,0
Waardering die inwoners van Hengelo geven aan de veiligheid in de binnenstad (cijfer 1-10)	7,0 (2021)	7,5	6,5

1.2.2 In 2024 ervaren inwoners van Hengelo minder overlast in hun wijk of buurt

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Score voor de totale ervaren overlast door Hengeloërs (score 0-10)(1)(2) ¹	2,2 (2021)	1,7	2,3

1 (1) Kennispunt Twente stelt de 'schaalscore totale overlast' samen op basis van dertien vormen van overlast/buurtproblemen te weten: te hard rijden; mensen die op straat worden lastiggevallen; dronken mensen op straat; hinder van horeca; agressief gedrag in het verkeer; straatmeubilair dat vernield is; rondhangende jongeren; drugsgebruik of drugshandel; bekladderde muren/ gebouwen; overlast door buurtbewoners; rommel op straat; hondenpoep; parkeerproblemen

(2) Kanttekening: Dit cijfer is verwarrend vanwege de afwijkende telling ten opzichte van de voorgaande indicatoren:

- 0 tot 10 ipv 1- tot 10, omdat het een score is en geen rapportcijfer, vergelijkbaar met de landelijke veiligheidsmonitor.

- Lager is beter ipv hoger is beter

Wat hebben we daarvoor gedaan

1.1.1 In Hengelo vinden minder vermogens-, vandalisme- en geweldsdelicten plaats, zoals inbraken, diefstal, vernielingen en mishandeling plaats

- Er is ingezet op de digitale weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen zoals ouderen, jongeren en ondernemers. Dat doen we door bewustzijn te stimuleren en ondersteuning te organiseren. Hiervoor is Hackshield ingezet, een digitale voorlichting met het doel om bij basisschoolleerlingen bewustwording te creëren door spelenderwijs een kennismaking aan te bieden met digitale veiligheid. Vanuit LOES opvoedondersteuning zijn ouder- en thema-avonden georganiseerd over digitale veiligheid en cyberweerbaarheid. Het jongerenwerk Skillz en Halt hebben voorlichting gegeven aan jongeren over de digitale verleidingen en gevaren. We hebben het programma Hackshield ingezet op de basisscholen. Er zijn voor ouderen drie bijeenkomsten geweest.
- Er is in 2024 een aanvang gemaakt met het actualiseren van preventie- en handhavingsplan middelengebruik, hetgeen een wettelijke taak is, om vanuit het perspectief gezondheid en overlast, het alcohol- en drugsgebruik onder jongeren te remmen.

1.1.2 Hengelo kent minder(georganiseerde) misdaad die het vertrouwen in de maatschappij aantast(ondermijnende criminaliteit), zoals drugshandel, fraude en witwassen

- We actualiseerden de afspraken met interne en externe partners om de informatie over georganiseerde misdaad optimaal uit te wisselen en mogelijke barrières in de samenwerking weg te nemen. Er is een privacyprotocol opgesteld en vastgesteld. Dat gebruiken we als basis bij de (interne) informatiedeling

binnen de lokale aanpak van ondermijning. Daarnaast is een start gemaakt met een verkenning over verbetermogelijkheden in het bundelen van informatie binnen diezelfde aanpak.

- De aanpak van ondermijning start bij bewustwording. Daarom zijn we in 2023 gestart met de voorbereiding van een ondermijningsdag in onze organisatie en deze is ook in 2024 georganiseerd. We laten de collega's zien hoe zij ondermijning kunnen herkennen binnen hun eigen werkgebied. Ook leren ze wat ze hiermee kunnen doen.
- We zorgen ervoor dat ondermijning een terugkerend thema is. Dat doen we door trainingen en overleggen op zowel ambtelijk, bestuurlijk als politiek niveau. Tijdens het maandelijkse Ondernijningsoverleg worden naar aanleiding van signalen integraal en in afstemming met externe partners interventies ingezet.
- In 2024 is gestart met de evaluatie van het huidige Bibob beleid en met een onderzoek naar de mogelijkheden voor het vergroten van het bereik in de toepassing van de Wet Bibob. Het nieuwe Bibobbeleid is vastgesteld in 2024 met daarin opgenomen de ondernijningsartikelen.
- Het Districtelijk Veiligheidsoverleg van Twente heeft in 2023 het Regionale Informatie- en Expertise Centra (RIEC) Oost Nederland gevraagd om op basis van alle individuele weerbaarheidsscans in Twente een rode-dradenbeeld op te stellen. Dit is gebeurd in 2023. Dit overzicht werd afgerond en opgeleverd in januari 2023 en een 'basis op orde' vastgesteld. Het uitgangspunt hierbij is dat de Twentse gemeente voor de zomer van 2024 hun basis op orde hebben. Hieraan hebben we voldaan eind 2024.
- We structureren het proces "van signaal naar interventie" waarmee we sneller en nauwkeuriger aan de slag gaan met meldingen die via verschillende kanalen onze organisatie binnenkomen. In het bovengenoemde privacy protocol is een werkproces opgenomen. Dat geeft richting aan het proces 'van signaal naar interventie'. We hebben een intern meldpunt voor het melden van signalen over ondermijning.
- Er is een lokaal plan van aanpak mensenhandel opgesteld, waaraan reeds in 2024 uitvoering is gegeven. Er zijn binnen de gemeente twee aandachtsfunctionarissen aangewezen, vanuit veiligheids- en sociaal domein.
- Er zijn meer bestuurlijke maatregelen ingezet in 2024, waaronder Damoclessluitingen, gebiedsontzettingen, en maatregelen ingevolge de Wet aanpak woonoverlast.

1.2.1 Inwoners voelen zich veiliger in Hengelo

- Het plan van aanpak voor straatintimidatie is opgesteld en vastgesteld in 2024. Hieraan wordt uitvoering gegeven in 2025.
- De Boa's vergrootten hun zichtbaarheid en aanspreekbaarheid in 2024 door zich te richten op een eigen werkgebied om bij te dragen aan de versterking van de wijknetwerken. Zij dragen bij aan het wijkgerichte werken.
- Wij hebben gezorgd voor veilige evenementen, door samenwerking met de brandweer, politie, Veiligheidsregio Twente, evenementenorganisatoren en binnenstadondernemers. Door toegenomen risico's tijdens evenementen is het een landelijke ontwikkeling dat van organisatoren meer wordt gevraagd met betrekking tot de aan te leveren plannen en tekeningen. Om dit proces voor veelal vrijwillige organisatoren te vereenvoudigen is in 2024 ingezet op het begeleiden en coachen van organisatoren. Dit is gedaan door het organiseren van bijeenkomsten om kennis en informatie te delen.
- Sinds 2017 is er in de binnenstad van Hengelo cameratoezicht op grond van artikel 151c van de Gemeentewet ten behoeve van de handhaving van de openbare orde en veiligheid. Sinds 2020 werden de camerabeelden live uitgekeken en opgeslagen bij de Regionale Toezichtruimte van de Veiligheidsregio Twente. Door de gemeenten Almelo, Enschede en Hengelo is besloten in 2024 het live uitkijken van de beelden vanaf 2025 te laten uitvoeren door Boa's van de gemeente Enschede. De belangrijkste reden hiervoor is dat daardoor beter informatie kan worden uitgewisseld met de politie.

1.2.2 Inwoners van Hengelo ervaren minder overlast in hun wijk of buurt

Net als in de jaren daarvoor, werd dit jaar de problematiek rondom kwetsbare personen door middel van een integrale aanpak benaderd. In de meeste gevallen is de interventie gericht op het gebied van zorg, straf- en bestuursrechtelijke maatregelen. Deze maatregelen bestonden in enkele gevallen uit een omgevings-, persoons- of groepsgerichte aanpak. Bij de aanpak van deze complexe problematiek waren relevante partners betrokken zoals: het Zorg- en Veiligheidshuis, politie, zorg- en welzijnspartijen. Om de toename van overlast door personen met onbegrepen gedrag terug te dringen, zocht de gemeente de samenwerking met partners als: Gemeentelijke Gezondheidsdiensten (GGD), bemoeizorg, ervaringsdeskundigen en het Regionaal meldpunt Zorgwekkend gedrag. Er is een intensieve integrale samenwerking sociaal domein met het veiligheidsdomein. Casuïstiek wordt integraal en voortvarend opgepakt.

Met betrekking tot jeugd en veiligheid hebben we het vroegsignaleringsoverleg opgestart. Binnen de Lokale Educatieve Agenda hebben we afspraken gemaakt met het onderwijs over Veilig Opgroeien en de Veilige School. Samen met jeugdprofessionals zoals jongerenwerk, Halt, Tactus en de politie hebben we gezamenlijke trainingen gevolgd over de aanpak van jeugdgroepen en hebben we een regulier overleg over jeugd en jeugdgroepen.

In 2024 hebben medewerkers van het sociaal domein samen met collega's vanuit Veiligheid en externe partners deelgenomen aan trainingen, (regionale) werkgroepen en heeft de integrale samenwerking verder vorm gekregen.

Wat zijn we blijven doen

Crisisbeheersing en brandweer

De Veiligheidsregio, brandweer en de gemeente blijven aandacht besteden aan het opleiden, trainen en oefenen. In 2024 zijn er multidisciplinaire systeem oefeningen gehouden en in de voorbereiding daarop is gezorgd voor actuele kennis en vaardigheden van de betrokken functionarissen in de verschillende crisisteam. Op dat gebied vindt ook regionale samenwerking plaats.

Openbare orde en veiligheid

De gemeente Hengelo zet zich in om alle wettelijke taken, die behoren tot de openbare orde, leefbaarheid en veiligheid uit te voeren. Om dit goed te kunnen doen wordt het beleid doorontwikkeld op deze thema's. De uitvoering van het veiligheidsbeleid vindt plaats in samenwerking met politie en maatschappelijke partners op de thema's ondermijnende criminaliteit, digitale veiligheid, zorg en veiligheid, jeugd en veiligheid en maatschappelijke stabiliteit. We blijven continu werken aan de verbetering van ons beleid en de samenwerking met partners om dit mogelijk te maken.

In 2024 zijn de nodige interventies uitgevoerd om de openbare orde en veiligheid te waarborgen: Er is verschillende keren opvolging gegeven aan bestuurlijke rapportages van de Politie, dit heeft er onder meer toe geleid dat we panden tijdelijk hebben gesloten. Tevens zijn er gebiedsverboden opgelegd. Er is in samenwerking met ketenpartners gewerkt aan complexe casuïstiek. De ondermijningsartikelen zijn opgenomen in de aangepaste APV, cruciaal in het kader van de aanpak ondermijning.

Wat heeft het gekost

1 Veiligheid	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	-	-	-	-
Lasten	7.633	7.608	7.607	1
1.1 Crisisbeheersing en brandweer	-7.633	-7.608	-7.607	1
Baten	98	82	47	-35
Lasten	3.311	3.503	2.949	554
1.2 Openbare orde en veiligheid	-3.213	-3.421	-2.902	519
Saldo 1 Veiligheid	-10.846	-11.029	-10.509	520

Financiële toelichting

1.1 Crisisbeheersing en brandweer

Er zijn geen noemenswaardige afwijkingen op dit taakveld.

1.2 Openbare orde en veiligheid (€ 519.000 voordeel)

Op dit taakveld is een onderbesteding verantwoord van € 519.000. Een bedrag van € 352.000 aan personeelskosten is ten onrechte verantwoord onder programma 8 en hoort op dit taakveld. De werkelijke onderschrijving is daarmee € 167.000. Door langdurige ziekte is voor € 83.000 niet verantwoord op dit taakveld. Het overige deel is hoofdzakelijk niet ingevulde vacaturruimte voor Boa's.

Risico's

Nieuwe en minder goed zichtbare (ondermijnende) veiligheidsvraagstukken

De aanpak van ondermijning start bij bewustwording. Daarom zijn we in 2023 gestart met de voorbereiding van een ondermijningsdag in onze organisatie en deze is ook in 2024 georganiseerd. We laten de collega's zien hoe zij ondermijning kunnen herkennen binnen hun eigen werkgebied. Ook leren ze wat ze hiermee kunnen doen.

Georganiseerde en ondermijnende misdaad

We actualiseerden de afspraken met interne en externe partners om de informatie over georganiseerde misdaad optimaal uit te wisselen en mogelijke barrières in de samenwerking weg te nemen. Er is een privacyprotocol opgesteld en vastgesteld. Dat gebruiken we als basis bij de (interne) informatiedeling binnen de lokale aanpak van ondermijning. Daarnaast is een start gemaakt met een verkenning over verbetermogelijkheden in het bundelen van informatie binnen diezelfde aanpak.

De toenemende complexiteit vraagt om een integrale aanpak

Waar mogelijk worden vraagstukken integraal opgepakt. Dit is niet alleen van toepassing op dit programma, maar voor veel onderwerpen. In de programmaverantwoordingen wordt dit toegelicht waar hier sprake van is.

5.2.2 Verkeer, vervoer en waterstaat

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan en L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Mobiliteit wordt een steeds belangrijker thema. Zonder slimme keuzes nu, loopt Hengelo in de toekomst vast. Mobiliteit is dan ook geen doel op zich, maar een middel om onze stad leefbaar, bereikbaar en toekomstbestendig te houden. Het heeft impact op economie, wonen, duurzaamheid, gezondheid en ruimtegebruik. De groei van de stad brengt uitdagingen met zich mee, zoals meer inwoners, woningen en voorzieningen, wat vraagt om een slimme en duurzame aanpak van mobiliteit. Het Mobiliteitsplan 2040 vormt hierbij de leidraad, legt de strategische koers vast en is een bouwsteen van de omgevingsvisie.

Begin 2024 is een tijdelijke verhoging van HCH gemeten in het Twentekanaal op basis van de Kader Richtlijn Water. Deze tijdelijke piek is ontstaan door werkzaamheden in het kanaal door Rijkswaterstaat en daaropvolgend de gemeente Hengelo zelf in 2023. Door deze piek in het voorjaar van het jaar zijn er door Rijkswaterstaat en het Waterschap maatregelen getroffen om deze piek op te lossen en niet verder het achterland in te verspreiden. HCH komt al langere tijd voor in het Twentekanaal door de verontreiniging onder het voormalige Stork-Chemie terrein. Er wordt nu onderzoek gedaan naar eventueel te nemen lange termijn maatregelen om de instroom van HCH vanuit deze verontreiniging in de toekomst verder te kunnen beperken. Ook kijkt Rijkswaterstaat naar korte termijn maatregelen voor de zomer van 2025.

Relevante beleidsnota's

- [Regionaal Mobiliteitsplan Twente 2012-2020](#) (2013)
- Mobiliteitsplan 2040 'Heel Hengelo in Beweging' (2023)
- [Nota Autoparkeren](#) (2008-2012)
- [Evaluatie parkeerbeleid](#) (2010)
- Parkeernormen Binnenstad en Hart van Zuid (deel ten noorden van het Esrein) (2021)
- [Uitvoeringsprogramma binnenhavenvisie 2017-2030](#) (2017)
- [Rapportage Bereikbare Binnenstad \(2020\)](#)
- Actieplan Fietsen 2015 – 2018 (2015)
- Binnenhavenvisie Twentekanaal 2017-2030

Verbonden partijen

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Gildebor

Gildebor voert het beheer en onderhoud van de openbare ruimte uit.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten. Voor dit programma geldt dit voor parkeren en havenbedrijf.

Havenbedrijf Twente (is geen verbonden partij, maar op basis van bestuurlijke overeenkomst)

Het havenbedrijf is een samenwerking tussen de gemeenten met een haven aan het Twentekanaal. De binnenhavens van Lochem, Hof van Twente, Hengelo, Almelo en Enschede.

Overige partijen waarmee we Samenwerken

Provincie Overijssel

De provincie verleent subsidies voor infrastructurele en verkeersveiligheidsprojecten. Daarnaast zijn zij concessiehouder voor het openbaar vervoer in de stad en regio.

Arriva

Arriva verzorgt het openbaar vervoer binnen de stad en regio.

Wat hebben we bereikt

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

2.1.1 In 2024 is Hengelo beter bereikbaar met de fiets, de auto en het openbaar vervoer

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de auto' (%)	N.v.t.	69,0%	77,7%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met het openbaar vervoer' (%)	N.v.t.	85,0%	77,6%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Hengelo is goed bereikbaar met de fiets' (%)	N.v.t.	94,0%	92,5%
Duur treinreis van station Amsterdam Zuid naar station Hengelo	N.v.t.	1 uur 50	1 uur 49

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

2.2.1 In 2024 zijn de wegen en fietspaden in Hengelo heel en veilig

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage rijbanen, fietspaden en trottoirs in Hengelo dat voldoet aan de CROW*-richtlijn. ¹	N.v.t.	86,0%	N.v.t.
Aantal verkeersongevallen in Hengelo (aantal)	N.v.t.	475	549
Aantal verkeersslachtoffers in Hengelo (aantal)	N.v.t.	87	157
Percentage inwoners dat vindt dat Hengelo verkeersveilig is (%)	37,0%	42,0%	49,1%

¹ Het CROW is een kennisinstituut voor onder andere de water- en wegenbouw.

2.2.2 In 2024 is de openbare ruimte in Hengelo schoon

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Mijn buurt is schoon' (%)	65,5%	60,0%	58,2%

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

2.3.1 In 2024 kunnen fietsers hun fiets makkelijker en veiliger stallen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Rapportcijfer dat binnenstadbezoekers (die meestal fietsend gaan) geven voor het gemak waarmee zij in het algemeen een parkeerplek vinden voor hun fiets (cijfer 1-10)	7,9	8,0	8,0
Aantal keren dat een fiets is gestald in een bewaakte fietsstallingen in de binnenstad van Hengelo (aantal)	38.600	90.000	16.200 ¹

¹ Beek, Ralf ter:

*Het gaat om drie stallingen: Kloosterhofterrein (tot 12 april 2023), Markt (vanaf 12 april 2023) de Beurs en Wetplein (vanaf 2 sept 2024).

Wat hebben we daarvoor gedaan

2.1 Mensen en goederen kunnen Hengelo beter bereiken via weg en spoor

De inhoud van het Mobiliteitsplan is gestructureerd rond vier centrale thema's: leefbaarheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid. Daarnaast bevat het een uitvoeringsagenda waarin de opgaven en programmering zijn opgenomen. In deze uitvoeringsagenda zijn verschillende deelprogramma's opgenomen, die op termijn

worden geïntegreerd in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Door de integratie van de deelprogramma's in het Omgevingsprogramma Mobiliteit, ontstaat een samenhangende aanpak waarin alle aspecten van mobiliteit worden meegenomen. Hiermee ontstaat een integraal maatregelenpakket en investeringsprogramma, waarmee structurele verbeteringen in mobiliteit worden geborgd. Dit waarborgt de samenhang tussen de verschillende thema's en draagt bij aan een toekomstbestendig mobiliteitsstelsel voor Hengelo en de regio. Inmiddels is de ontwikkeling van de volgende themagerichte deelprogramma's in 2024 gestart:

- Het Deelprogramma Fiets richt zich op fietsveiligheid, infrastructuur, parkeren en het stimuleren van fietsgebruik. Dit programma volgt het eerdere Actieplan Fietsen 2015-2018 op en vormt de basis voor verdere verbeteringen in het fietsbeleid. Door te investeren in betere fietsvoorzieningen en het stimuleren van fietsgedrag, wordt fietsen aantrekkelijker en aangenamer, wat bijdraagt aan leefbaarheid, gezondheid en bereikbaarheid. Naar verwachting wordt het plan in het voorjaar van 2025 opgeleverd.
- Het Deelprogramma Publieke Mobiliteit is in concept gereed gemaakt in 2024. Dit plan focust op openbaar vervoer, deelvervoer en mobiliteitshubs. In het Mobiliteitsplan zijn beleidskeuzes vastgesteld voor openbaar vervoer, deelvervoer en mobiliteitshubs. Het deelprogramma Publieke Mobiliteit werkt de beleidskeuzes voor de genoemde aspecten uit tot concrete acties en maatregelen. Het bevat acties en maatregelen op het gebied van mobiliteitshubs, openbaar vervoer, deelvervoer en andere vormen van vervoer zoals flexvervoer en meerrijddiensten.
- De Bereikbaarheidsstudie Hengelo Oost is verbreed tot een integrale Mobiliteitsstrategie Hengelo-Enschede, die in samenwerking met de gemeente Enschede wordt ontwikkeld. Deze strategie speelt in op de groeiambities van beide steden tot 2050 en de daarmee gepaard gaande mobiliteitsuitdagingen. Gezamenlijke zetten we in op verduurzaming en een leefbare, toegankelijke stedelijke omgeving. Zo worden heldere en richtinggevende mobiliteitskeuzes gemaakt. In samenwerking met een adviesbureau wordt een breed gedragen en goed onderbouwde mobiliteitsstrategie ontwikkeld voor alle vervoerwijzen, in samenhang met de ruimtelijke ontwikkelingen. Dit moet ervoor zorgen dat de regio zowel in aantal inwoners als in kwaliteit van leven kan doorgroeien tot een duurzaam bereikbare topregio op de lange termijn.

Naast de ontwikkeling van verschillende themagerichte deelprogramma's is in 2024 verder gegaan met de uitvoering van het Strategisch Programma Verkeersveiligheid. Het college en de raad zijn geïnformeerd over het uitvoeringsprogramma voor 2025. In 2024 zijn de herinrichting van de Bankastraat en de aanleg van de rotonde Laan van Driene – P.C. Hooftlaan afgerond. In de Bankastraat is de F35 fietssnelweg gerealiseerd en is de snelheid verlaagd van 50 naar 30 kilometer per uur, waardoor de straat veiliger is geworden en de leefbaarheid is vergroot. Om meer woonstraten in Hengelo verder aan te passen naar 30 km/h-zones, zijn in overleg met bewoners extra verkeersmaatregelen getroffen (bijvoorbeeld drempels). In 2024 is het ontwerp en participatie van de reconstructie van de Breemarsweg gestart. Hierin worden vrijliggende fietspaden in het ontwerp opgenomen wat de verkeersveiligheid bevordert.

Eind 2023 nam Arriva de concessie voor het openbaar vervoer in Twente over. Aan het begin van 2024 vielen er bussen uit door verschillende operationele problemen. We blijven in nauw overleg met de provincie en Arriva om het openbaar vervoer goed en betrouwbaar te laten verlopen. Inmiddels zijn de problemen grotendeels verholpen. Daarnaast is in 2024 door Arriva en de provincie Overijssel onderzoek gedaan naar de verbetering van de stadslijnen, waarbij de gemeente heeft meegekeken en geadviseerd. Eind 2024 zijn de stadslijnen verbeterd om het reizigersgemak en toekomstbestendigheid van deze lijnen te waarborgen. De nieuwe routes maken de verbinding tussen de haltes van lijn 10 en 12 en het station sneller en robuuster. Tegelijkertijd blijven zoveel mogelijk lokale en maatschappelijke voorzieningen toegankelijk. Op deze manier worden verschillende groepen reizigers zo optimaal mogelijk bediend. In de avonduren en tijdens het weekend zijn extra ritten toegevoegd.

Bij de start van de nieuwe dienstregeling zijn volledig toegankelijke haltes aangelegd. Daarmee is de toegankelijkheid van de bushaltes verbeterd. Ook is gestart met het verbeteren van de toegankelijkheid van bestaande haltes. Denk hierbij aan het toevoegen van voetpaden en fietsvoorzieningen, het bieden van een gelijkvloerse instap en het plaatsen van geleidelijnen. Tegelijkertijd wordt samen met de provincie gewerkt aan het vervangen van digitale informatieschermen. Door problemen met de leverancier is dit project vertraagd en is de uitvoering ervan verschoven naar 2025.

In 2024 zijn elf verkeersregelininstallaties (VRI's) op de hoofdwegen vervangen door intelligente verkeersregelininstallaties (iVRI's). Deze iVRI's verbeteren niet alleen de verkeersdoorstroming op de belangrijkste routes, maar maken het systeem ook klaar voor toekomstige digitale ontwikkelingen, zoals Talking Traffic en Smart Mobility. Door deze innovatie kunnen verkeerslichten beter inspelen op realtime verkeersgegevens, wat bijdraagt

aan een efficiëntere en duurzamere mobiliteit. Deze stap is onderdeel van de strategie om het mobiliteitssysteem toekomstbestendig en slimmer te maken.

Voor de opvolging van de Motie Woolde 'Wijkbrede ontsluiting' is in zomer 2024 een bewonersrapportage opgeleverd. Ook is in 2024 voortgang geboekt met de invoering van het toegangsbeleid voor de binnenstad. De plannen zijn verder uitgewerkt, en de uitvoering start in 2025.

2.2 Mensen in Hengelo kunnen zich veiliger verplaatsen in een schone openbare ruimte

De openbare ruimte voldeed in 2024 aan de kwaliteitsnormen zoals die zijn afgesproken. Door middel van schouwen en toezicht is het kwaliteitsniveau continu beoordeeld. Waar nodig zijn optimalisaties doorgevoerd. Dat is goed verlopen. Wel was het aantal meldingen van inwoners over netheid extreem hoog. Het verwijderen van de bovengrondse containers leidde tot veel afvaldumpingen en veel zwerfafval.

2.3 De binnenstad van Hengelo is beter bereikbaar voor inwoners en bezoekers

In september hebben we een definitief besluit genomen over parkeerregulering in de schil van Hart van Zuid ten noorden van het Esrein. We hebben een zorgvuldig participatietraject doorlopen. Dit heeft meer tijd en inzet gekost dan verwacht. Daardoor hebben we het actualiseren van het parkeerbeleid naar achteren verschoven. Het beschikbare budget hiervoor is overgeheveld naar 2025.

In afwachting van nieuw parkeerbeleid zijn de Shop en Go parkeerplaatsen in de binnenstad tijdelijk omgezet naar blauwe zone parkeerplaatsen. Bij het actualiseren van het parkeerbeleid wordt onderzocht hoe ultrakort parkeren, als alternatief voor Shop & Go, op een andere manier gefaciliteerd kan worden.

We zijn verder gegaan met uitvoering en monitoring van de notitie Bereikbare Binnenstad. We dragen hiermee bij aan een aantrekkelijke en bereikbare binnenstad, onder meer door te zorgen voor voldoende hoogwaardige fietsparkeervoorzieningen. Op het Wetplein is in september een bewaakte fietsenstalling in gebruik genomen. De gemeente Hengelo heeft nu drie bewaakte fietsenstallingen: Markt, Wetplein en De Beurs.

Wat zijn we blijven doen

Verkeer

- Om de verkeersveiligheid en doorstroming op minimaal hetzelfde niveau te waarborgen blijven we de verkeersregelinstanties en veiligheidssystemen beheren en onderhouden.
- We bleven werken aan de maatregelen uit het programma Bereikbare Binnenstad ter verbetering van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte en leefbaarheid in de binnenstad.
- We geven uitvoering aan het Mobiliteitsplan 2040 om ervoor te zorgen dat de stad nu en in de toekomst bereikbaar, leefbaar, veilig en toegankelijk blijft voor alle modaliteiten.
- We verbeteren de verkeersveiligheid door steeds meer risicogestuurd te werken volgens de SPV-methodiek (Strategisch Plan Verkeersveiligheid).
- Ter verbetering van de verkeersveiligheid hebben we ook in 2024 ingezet op educatie en voorlichtingsprojecten op basisscholen en het voortgezet onderwijs. Dit deden we samen met onze partners zoals VVN Hengelo en de ANWB. Voor de kwetsbare doelgroep ouderen in het verkeer zetten we in op voorlichtingsprojecten zoals de succesvolle rijvaardigheidstrainingen voor ouderen en chauffeurs, die jaarlijks in oktober worden georganiseerd. Voor veel projecten maken we gebruik van subsidieregelingen van Provincie Overijssel.

Parkeren

- We beheren en exploiteren het betaald parkeergebied, de blauwe zones en de shop & Go parkeerplaatsen, parkeergarage De Beurs en de bewaakte fietsenstallingen. Daarnaast geven we kentekengebonden gehandicaptenparkeerplaatsen uit en adviseren over parkeerbeleid, -beheer en -exploitatie in de diverse projecten in de binnenstad en Hart van Zuid.
- We hebben het jaarlijkse parkeeronderzoek laten uitvoeren in en rond de binnenstad en Hart van Zuid. Dit geeft ons inzichten die we kunnen gebruiken bij het uitvoeren en actualiseren van het parkeerbeleid.

Netheid

- De openbare ruimte is schoon gehouden, wegen, straten en pleinen zijn onderhouden en afval is verwijderd.
- We zijn bewoners blijven faciliteren bij het opruimen van zwerfafval (onder andere door uitgeven van materialen als hesjes en knijpers).
- We hebben meegedaan met de Landelijke opschoondag.
- We bleven werken aan de maatregelen uit het programma Bereikbare Binnenstad ter verbetering van de aantrekkelijkheid van de openbare ruimte in de binnenstad.

Openbare Verlichting

- We bleven ons inzetten om de stad te voorzien van voldoende licht. Voldoende licht betekent niet overal licht, maar verantwoorde verlichting voor mens en dier. Dit betekent dat het op bepaalde plekken ook donker mag blijven.

Wat heeft het gekost

2 Verkeer, vervoer en waterstaat	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	393	393	503	110
Lasten	10.387	9.945	10.292	-347
2.1 Verkeer en vervoer	-9.994	-9.552	-9.789	-237
Baten	34	34	50	16
Lasten	1.481	1.404	1.140	264
2.2 Parkeren	-1.447	-1.370	-1.090	280
Baten	691	691	679	-12
Lasten	768	711	726	-15
2.4 Economische havens en waterwegen	-77	-20	-47	-27
Baten	-	-	42	42
Lasten	411	417	417	-
2.5 Openbaar vervoer	-411	-417	-375	42
Saldo 2 Verkeer, vervoer en waterstaat	-11.929	-11.359	-11.301	58

Financiële toelichting

2.1 Verkeer en Vervoer (€ 237.000 nadeel)

Wij hebben op dit taakveld hogere verbruikskosten/exploitatiekosten op onder andere elektra, energie-en overige belastingen. Deze lasten leiden tot een nadeel van € 275.000. Zoals reeds toegelicht in de Zomernota 2024-2028 is geconstateerd dat een totaaloverzicht van ons energieverbruik ontbreekt (24-FP-2.3). Daarnaast hebben wij hogere inkomsten ontvangen met name vanuit schadevergoedingen ten behoeve van openbare verlichting (€ 110.000 voordeel). Door de toenemende aandacht op het gebied van Wegen (assetmanagement) en diverse onvoorziene calamiteiten (brand, vandalisme, blow-out als gevolg van boorwerkzaamheden) is de personele inzet hoger dan begroot (€ 124.000 nadeel), maar dit wordt grotendeels opgevangen door hogere inkomsten en een onderbesteding op uitbestede werkzaamheden. Voor de kosten die gemoeid zijn met het herstellen van de schades van de blow-out, is de veroorzaker TenneT aansprakelijk gesteld. Op dit moment zijn de gesprekken met de verzekeraars nog gaande, waardoor op dit moment nog geen inschatting gemaakt kan worden van deze kosten.

2.2 Parkeren (€ 280.000 voordeel)

Ook in 2024 hebben op dit taakveld lagere personeelskosten vanwege moeilijk vervulbare vacatures en verschuiving van werkzaamheden naar andere taakvelden. We hebben ook lagere lasten van uitbestede werkzaamheden en verbruikskosten (€ 86.000). De volgende oorzaken liggen daaraan ten grondslag:

- De bezetting (het beheer) van de fietsenstallingen Wetplein en Markt is lager dan we eerder hadden voorzien. De fietsenstalling aan het Wetplein is in september geopend in plaats van in januari, zoals oorspronkelijk gepland was. Daarnaast is door beperkte capaciteit bij de SWB de stalling nog niet volledig geopend.

- Door werkzaamheden in de binnenstad staan er tijdelijk minder parkeerautomaten op straat en daardoor vallen de service en onderhoudskosten lager uit.
- De inrichting van de parkeerplaatsen wordt vaak meegenomen als onderdeel van verschillende projecten.
- Er zijn lagere onderhoudskosten voor de parkeergarage (onderhoud gebouw), in werkelijkheid is er minder schade en onderhoud dan waar rekening mee werd gehouden.

2.4 Economische havens en waterwegen (€ 27.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

2.5 Openbaar vervoer (€ 42.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Risico's

De gemeentelijke ambities en beschikbare capaciteit

In 2024 hebben we onze communicatiestrategie hernieuwd. We streven ernaar een aantrekkelijke werkgever te zijn en willen daarom creatieve strategieën gebruiken om zowel jong talent als zij-instromers aan te trekken, terwijl we tegelijkertijd investeren in het behoud van onze huidige medewerkers.

Risico's op en rond het spoor

De inhoud van het Mobiliteitsplan is gestructureerd rond vier centrale thema's: leefbaarheid, bereikbaarheid, duurzaamheid en veiligheid. Daarnaast bevat het een uitvoeringsagenda waarin de opgaven en programmering zijn opgenomen. In deze uitvoeringsagenda zijn verschillende deelprogramma's opgenomen, die op termijn worden geïntegreerd in het Omgevingsprogramma Mobiliteit. Door de integratie van de deelprogramma's in het Omgevingsprogramma Mobiliteit, ontstaat een samenhangende aanpak waarin alle aspecten van mobiliteit worden meegenomen. Hiermee ontstaat een integraal maatregelenpakket en investeringsprogramma, waarmee structurele verbeteringen in mobiliteit worden geborgd. Dit waarborgt de samenhang tussen de verschillende thema's en draagt bij aan een toekomstbestendig mobiliteitssysteem voor Hengelo en de regio.

5.2.3 Economie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Hengelo heeft een sterk economisch profiel met onze maakindustrie, vakmanschap en techniek. Dat blijkt tevens uit de ranglijst Toplocaties (een coproductie van Bureau Louter en Elsevier Weekblad), waarin gemeenten worden gerangschikt op basis van hun economische prestaties. Hengelo staat steevast in de top 25 en is daarmee de hoogst genoteerde Twentse gemeente. Vanuit de gemeente hebben we ons economische profiel het afgelopen jaar verder gefaciliteerd. We koesterden (en koesteren) onze zittende ondernemers. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. Daarnaast hebben we Hengelo als aantrekkelijke vestigingsplaats stevig in de markt gezet. De acquisitie is en was gericht op het aantrekken en behouden van bedrijven en ondernemers die een bijdrage leveren aan onze werkgelegenheid en die ons economisch profiel helpen versterken. En omdat de economie zich niets aantrekt van de gemeentegrenzen, werken wij bij deze opgave samen met onze regionale partners.

De ontwikkeling en transformatie van de binnenstad is van belang voor een vitale en aantrekkelijke stad met een goed vestigingsklimaat. De binnenstad biedt samen met onze bedrijventerreinen veel werkgelegenheid. Samen met onze partners werkten we verder aan het Actieplan voor een vitale Hengelose binnenstad. En werd bijgedragen aan meer reuring in de stad en minder leegstand.

Relevante beleidsnota's

- Afspraken Regionale Bedrijventerreinen Programmering Twente 2023-2026
- [Horecavisie](#) (2017)
- [Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Nota grondbeleid](#) (2017)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Grondprijzennotitie (2020)
- Agenda voor Twente 2023-2027
- Visie Routenetwerken Twente (2022)
- Perspectief Vrijtijdseconomie Twente 2030 (2022)
- Regiodeal (2023-2028)
- Strategienota Twente Board 2022
- Herijking Citymarketing (2024)
- Retailanalyse (2021)

Verbonden partijen

Openbaar Lichaam Regionaal Bedrijven Terrein Twente (RBT)

Het RBT ontwikkelt, realiseert, exploiteert en beheert het bedrijventerrein XL, ten tijde van de vaststelling van deze regeling was de bruto grootte ongeveer 180 hectare.

Twente Board

De arbeidsmarkt is regionaal en vraagt samenwerking om vraag en aanbod op de arbeidsmarkt zo optimaal mogelijk in te richten en om het Twents economisch profiel te helpen versterken. De Twente Board, waarvan de Twente Board Development de uitvoerende organisatie is (voorheen Regio Twente), levert een belangrijke bijdrage aan de positionering van Twente als vooraanstaande technologische topregio, zowel landelijk als in Europa. Ze faciliteert en versterkt de samenwerking in de regio. Niet alleen tussen de veertien gemeenten, maar ook tussen en met andere maatschappelijke sectoren en samenwerkingspartners van de gemeenten. De Agenda voor

Twente en het Strategisch plan 2020-2025 van de Twente Board en wijze waarop daarin wordt samengewerkt, zijn daarbij richtinggevend.

Recreatieschap Twente

Het Recreatieschap Twente is een samenwerking van de 14 Twentse gemeenten met als doel het beheren en onderhouden van de drie Twentse recreatieparken, recreatieve routes en recreatieve fietspaden voor inwoners van Twente en toeristen. Daarnaast verzorgt ze de toeristische promotie, onder andere via Twente Marketing.

Wat hebben we bereikt

3.1 Hengelo is economisch sterker en duurzamer met meer groei en meer banen

3.1.1 In 2024 kent Hengelo meer banen, ook voor eigen inwoners

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal werkzame personen in Hengelo (aantal)	52.500	52.300	53.410
Percentage van in Hengelo werkzame personen dat ook in Hengelo woont (%)	39,0%	38,0%	n.n.b.

3.1.2 In 2024 komt meer groei uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal banen in Hengelo in de topsector HTSM (Hightech systemen en materialen) (aantal)	7.780	8.250	7.970

Wat hebben we daarvoor gedaan

3.1.1 Hengelo kent meer banen, ook voor eigen inwoners

- In 2024 hebben we samen met de Twente Board en stakeholders in Twente verder gewerkt aan het versterken van het vestigingsklimaat voor bedrijven. Het is zaak om zowel kwantitatief als kwalitatief voldoende ruimte te bieden. Hiervoor hebben we regionaal afspraken gemaakt over de programmering van bedrijventerreinen. In het verleden stonden de programmeringsafspraken voornamelijk in het teken van het voorkomen van overaanbod aan nieuwe plannen. De huidige programmeringsafspraken spelen juist in op de snelle kaveluitgifte, zijn flexibeler en bieden meer mogelijkheden. Bovendien zijn er stevige kwaliteitsambities op het gebied van duurzaamheid geformuleerd.
- In 2024 zijn we verder gegaan met het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen (OTB). Met de invoering van de Omgevingswet en de ontwikkeling van de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied is een integrale benadering van de ontwikkeling van de bestaande bedrijventerreinen noodzakelijk. De OTB wordt getrokken vanuit duurzaamheid en economie, maar gaat veel breder dan dat. Zowel interne als externe participatie (van ondernemers) staat centraal om de ambities uit de overkoepelende omgevingsvisie(s) te vertalen in concrete opgaven voor het OTB.
- Voor Hengelo is in een Economische Bouwsteen aangegeven wat de speerpunten van de Hengelose economie zijn en wat de lokale ruimtevrage naar bedrijvigheid is. Dit dient als input voor zowel de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied als bij regionale economische vraagstukken. Uit de Economische Bouwsteen blijkt dat de vraag naar bedrijfskavels groter is dan ons huidige aanbod. Daarom starten we een verkenning naar het toevoegen van ruimte voor bedrijven. Deze verkenning staat niet op zichzelf, maar we benaderen deze in nauwe samenhang met de herontwikkelingsopgave op de huidige bedrijventerreinen (onderdeel van OTB) en het te ontwikkelen Businesspark XL 2 in Almelo, welke inspeelt op de regionale grootschalige (>3 hectare) behoefte.
- In het kader van regionale economische vraagstukken is in 2024 het traject rondom de regionale Ruimtelijk Economische Bouwsteen (REB) opgestart. De veertien Twentse gemeenten en de Provincie Overijssel zijn hierin gezamenlijk opdrachtgever. In de REB wordt (een specificering van) het Twentse economische profiel weergegeven, met de bijhorende ruimtevrage en de benodigde type vestigingslocaties. Ook met oog op de toekomst. Dat maakt de REB bruikbaar in het traject rondom de ROS en de gesprekken die rondom economische vraagstukken met het Rijk worden gevoerd. De REB wordt in 2025 vastgesteld.

- Het Recreatieschap Twente streeft naar een toekomstbestendig en breder gebruik van de drie Twentse recreatieparken, waar ook veel inwoners van Hengelo gebruik van maken. Er liggen kansen door de parken voortdurend aantrekkelijker te maken voor het publiek en in te spelen op trends en ontwikkelingen in de toeristisch recreatieve sector. Daarom is er begin 2024 de visie Twentse Recreatieparken opgesteld.
- Bij het opstellen van de visie is geconstateerd dat er meerdere verzakkingen hebben plaatsgevonden en dat er zand achter de damwanden of palen begint weg te spoelen bij het Rutbeek en het Hulsbeek. Er is dringende noodzaak om dit te vervangen. Hiervoor bleek dat een investering van ongeveer € 1,5 miljoen nodig is onder de 14 gemeenten. In de Zomernota 2024-2028 is goedkeuring gegeven voor een bijdrage van € 194.000.

3.1.2. Meer groei komt uit kennisintensieve en innovatieve industrie zoals de sector Hightech systemen en materialen.

- In 2023 is een aanvraag vanuit de Twente Board voor de vierde tranche Regio Deal gehonoreerd met € 25 miljoen. Voor de bedrijventerreinen Twentekanaal en Westermaat is in 2024 voorwerk verricht om te komen tot concrete projectaanvragen voor de Regio Deal. Deze aanvragen worden in 2025 ingediend.
- De verkoop van de bedrijfskavel aan het Walkatenplein van 3,7 hectare is voorbereid. Deze wordt in 2025 geleverd.
- The Green Box is gevestigd op Campus Westermaat en beoogt een Europees technologie, ondernemers- en wetenschaps-campus te worden die zich toelegt op de ontwikkeling van haalbare en betaalbare oplossingen voor schone energie. The Green Box wordt de nieuwe thuisbasis voor startups, scale-ups, en onderzoek- en ontwikkelingsgroepen die zich bezighouden met de transitie naar schone energie.

Wat zijn we blijven doen

- We zijn blijven werken aan de promotie van en de instroom in techniek (Techniekpact, Twente goes Techno), de bevordering van innovatie en export samen met het WTC Twente, Novel-T (Kennispark Twente) High Tech Systems Park (Thales), Saxion en ROC van Twente (Hart van Zuid).
- We blijven inzetten op het versterken van de groei van het lokale en regionale MKB en werken aan een sterke industriële sector. We promoten Hengelo als economische vestigingsplaats. Om Hengelo te promoten blijven wij het stadsverhaal van Hengelo met de bijbehorende kernwaarden (DNA), de positionering binnenstad/merkwwaarden en het (economisch) aanbod van Hengelo of het nu gaat om de binnenstad, Hart van Zuid, de winkelgebieden, de bedrijventerreinen en de evenementen bekend maken bij verschillende doelgroepen (investeerders, ondernemers, bewoners en bezoekers). In dit kader wordt er gewerkt aan het herijken van de strategie citymarketing.
- Wij hebben Hengelo Promotie gesubsidieerd voor stadspromotie, evenementen en toeristische informatievoorziening. We hebben onze zittende ondernemers gekoesterd. Zij zijn belangrijke ambassadeurs voor onze stad. We hebben intensief samen gewerkt met ondernemers en andere belanghebbenden uit Hengelo, de regio en op landelijk niveau.
- Wij organiseren en sturen op een aantrekkelijke warenmarkt.
- Wij hebben de kermis georganiseerd.
- Projecten/grondbedrijf: Net als de afgelopen jaren was ook 2024 een goed jaar qua verkoop van de bedrijfskavels. Op het Oosterveld zijn de laatste kavels verkocht en het project is aan het einde van het jaar afgesloten. Op de bedrijventerreinen – exclusief BXL en gezondheidspark – is 5,5 hectare verkocht. Gespecificeerd naar de bedrijventerreinen:
 - Oosterveld: 1,3 hectare
 - Westermaat Campus: 1,9 hectare
 - Kanaalzone: -
 - De Veldkamp: 2,3 hectare
 - De kavel aan het Walkatenplein is onder optie en de verkoop wordt in 2025 verwacht.
 - Het project BXL loopt op het einde en dat zien we ook terug in de beperkte uitgifte: 1,4 hectare.
- De grondexploitaties van de bedrijventerreinen laten per saldo een forse verbetering zien. Dit wordt grotendeels veroorzaakt door de verlaging van de rente, alsmede doordat nu wordt ingeschat dat Westermaat Campus sneller kan worden afgerond dat vorig jaar werd aangenomen.

- Het risicoprofiel van de bedrijventerreinen is verbeterd doordat er kavels verkocht zijn en er meer (en concretere) interesse is gekomen in de nog te verkopen kavels. Daar staat tegenover dat netcongestie een groter wordende onzekere factor is.

Wat heeft het gekost

3 Economie	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	-	-	-	-
Lasten	509	253	214	39
3.1 Economische ontwikkeling	-509	-253	-214	39
Baten	1.861	23.174	20.100	-3.074
Lasten	2.028	21.992	18.918	3.074
3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur	-167	1.182	1.182	-
Baten	460	390	299	-91
Lasten	642	585	493	92
3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen	-182	-195	-194	1
Baten	312	312	367	55
Lasten	948	985	915	70
3.4 Economische promotie	-636	-673	-548	125
Saldo 3 Economie	-1.494	61	226	165

Financiële toelichting

3.1 Economische ontwikkeling (€ 39.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

3.2 Fysieke bedrijfsinfrastructuur (€ 0)

Voor ontwikkeling van de bedrijventerreinen wordt verwezen naar paragraaf grondbeleid en naar de herzieningen grondexploitaties per 1 januari 2025.

3.3 Bedrijvenloket en bedrijfsregelingen (€ 1.000 nadeel)

We hebben in 2024 een lagere opbrengst marktbaten (€ 91.000) door lagere doorbelaste stroomkosten en overige marktbaten. De uitgaven daarentegen zijn ook lager dan begroot (€ 92.000) en die zijn grotendeels te verklaren door lagere kosten diensten derden en lagere loonkosten.

3.4 Economische promotie (€ 125.000 voordeel)

In 2024 hebben we hogere inkomsten voor de staangelden van de kermis (€ 40.000) en de toeristenbelasting (€15.000). De lagere lasten worden verklaard doordat het budget van de talentopgave Hengelo op de kaart in 2024 niet is gebruikt (€ 75.000 voordeel). Voor een nadere analyse van het budget talentopgave verwijzen wij naar programma, taakveld 0.10.

Risico's

Een belangrijk risico voor nieuwe bedrijven om zich te vestigen zijn hogere bouwkosten en rentes

We hebben het hier over een landelijk probleem waar gemeenten maar summier invloed op hebben. We proberen aantrekkelijk te blijven door voortdurend te werken aan de realisatie van bedrijventerreinen, transformatie van de binnenstad, vele woningbouwprojecten en initiatieven op het gebied van mobiliteit aan een toekomstbestendige ontwikkeling van onze stad en ons te focussen op de groene technologische topregio.

Een ander actueel risico voor de groei van Hengelose economie is de schaarste in bouwgrond

We zijn een verkenning gestart naar het toevoegen van ruimte voor bedrijven. Deze verkenning staat niet op zichzelf, maar we benaderen deze in nauwe samenhang met de herontwikkelingsopgave op de huidige bedrijventerreinen (onderdeel van het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen) en het te ontwikkelen Businesspark XL 2 in Almelo, welke inspeelt op de regionale grootschalige (>3 hectare) behoefte.

De risico's van de grondexploitaties die binnen programma 3 vallen staan beschreven in paragraaf 6.4 grondbeleid.

5.2.4 Onderwijs

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouder Bruggink

Aanspreekpunt ambtelijk

K. Webbink, E. Van Spall en
T. Lantink

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Lokaal Educatieve Agenda

De gemeente Hengelo heeft in 2024 de Lokale Educatieve agenda (LEA) voor de periode 2024-2027 vastgesteld. Het overkoepelende thema van de LEA is kansgelijkheid, in lijn met de 'Gelijke Kansen agenda' die de gemeente Hengelo heeft ondertekend. Hierbij zetten we in op drie lijnen: Onderwijskansenbeleid, Integrale en Inclusiever Onderwijs & Kinderopvang en de Doorgaande leerlijn. De inzet op gelijke kansen beperkt zich niet tot de schoolomgeving. Wij zien een relatie met onder andere inzet vanuit het preventieteam en jeugdhulp (programma 6) en met onze integrale gebiedsgerichte gezondheidspreventie en 'Kansrijke start' (programma 7).

Twentse belofte

Wij hebben in 2024 gewerkt aan 'de hernieuwde Twentse Belofte' zoals voorgenomen in de zomernota 2024, i.c.m de wijziging en wet- en regelgeving. In dit programma wordt de nieuwe Wet 'Van school naar Duurzaam Werk' geïntegreerd. In deze hernieuwde Twentse Belofte nemen we specifiek de toenemende multiproblematiek van jongeren mee, zodat we met gerichte maatregelen en samenwerking in de regio kunnen bijsturen en deze problematiek effectief kunnen aanpakken.

Integraal Huisvestingsplan (IHP)

Het IHP voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs is in juli 2024 vastgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en het wordt in 2025 een wettelijke verplichting om een breed IHP op te stellen. In het IHP is beschreven hoe de gemeente samen met de schoolbesturen, van nu tot het jaar 2030, investeert in de huisvesting van het onderwijs. Rekening houdend met de bevolkingsontwikkeling in (de wijken van) Hengelo. Hiervoor is in 2024 de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs herzien.

Relevante beleidsnota's

- [Twentse Visie op Vervoer](#) (2015)
- [Integraal huisvestingsplan 2024-2025](#)
- Preventievisie: 'Een nieuwe focus op preventie in het Sociaal Domein' (2019)
- Actieplan Preventie Jeugd (2020)
- [Twentse Belofte](#) (2020)
- [Kwaliteitskader Hengelose Voorschool](#) (2021)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- [Lokale Educatieve Agenda Hengelo 2024- 2027](#)

Verbonden partijen

Niet van toepassing.

Wat hebben we bereikt

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 In 2024 hebben minder kinderen en jongeren in Hengelo een onderwijsachterstand

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage leerlingen van 2,5 tot 13 jaar in Hengelo met het hoogste risico op onderwijsachterstanden (%) ¹	15%	14%	16%
Percentage peuters uit de doelgroep dat gebruik maakt van voorschoolse educatie (=bereik) (%) ²	72%	80%	67%

1 Het hoogste risico op onderwijsachterstanden wordt bepaald op basis van het opleidingsniveau van zowel de moeder als de vader, het land van herkomst van de ouders, of ouders in de schuldsanering zitten, de verblijfsduur van de moeder in Nederland en het gemiddelde opleidingsniveau van moeders van leerlingen op school.

2 De doelgroep zijn peuters met risico op onderwijsachterstand volgens definitie van de gemeente.

1. In 2023 lag het percentage leerlingen uit de doelgroep dat het hoogste risico had op onderwijsachterstanden in 2023 (15%) lager dan in 2024 (16%). Dit verschil heeft te maken met de nieuwkomers die nu zijn opgenomen in de indicator.
2. In 2023 lag het percentage peuters (72%) uit de doelgroep dat gebruik maakte van voorschoolse educatie hoger dan in 2024 (67%). Dit heeft verschillende redenen en wordt toegelicht bij wat hebben we hiervoor gedaan in 4.1.1.

4.1.2 In 2024 behalen meer jongeren een startkwalificatie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Voortijdig schoolverlaters zonder startkwalificatie (vsv-ers) ¹	2,3%	1,9%	2,7%

1 Startkwalificatie: Een leerling beschikt over een startkwalificatie met een havo- of vwo-diploma of met een mbo-2 diploma. Een vmbo-diploma of een mbo-1 diploma volstaat niet als startkwalificatie. Een in Nederland gangbare leeftijdsgrens is 23 jaar bij schoolverlaten. Dat wil zeggen dat personen die bij schoolverlaten 23 jaar of ouder zijn en niet beschikken over een startkwalificatie niet tot de voortijdig schoolverlaters worden gerekend.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 In 2024 passen de schoolgebouwen beter bij de leerlingenaantallen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Bezettingsgraad (%): benodigde aantal m2 gebaseerd op leerlingaantallen op basis van de verordening/beschikbare aantal m2 schoolgebouw	76,0%	75,0%	75,0%

4.2.2 In 2024 worden schoolgebouwen in Hengelo multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage schoolgebouwen voor het basisonderwijs in Hengelo dat een integraal kindcentrum bevat (%)	35,0%	35,0%	35,0%

Wat hebben we daarvoor gedaan

4.1 Kinderen en jongeren in Hengelo krijgen ook door kwalitatief goed onderwijs gelijke kansen in de maatschappij

4.1.1 Minder kinderen en jongeren in Hengelo hebben een onderwijsachterstand

- In 2024 is de LEA (lokale educatieve agenda) vastgesteld en zijn we begonnen met de uitvoering hiervan.
- We hebben een pilot gedaan op een aantal Integrale Kindcentra (IKC) met de inzet van een brugfunctionaris vooruitlopend op de inzet van een landelijke subsidie Brugfunctionaris vanaf september 2024. Daarmee hebben wij ingezet op het bieden van gelijke kansen, sociale inclusie, talentontwikkeling en het verbreden van het wereldbeeld van ouders en kinderen.

- Het aantal plekken voorschoolse educatie (VVE) is uitgebreid. Dit komt mede door de groei van de doelgroep, waaronder specifiek nieuwkomers. Daarnaast zijn er extra kosten gemaakt voor de kwaliteit van de uitvoering van VVE, voortkomend uit wettelijke verplichtingen. Daarom is er in 2024 meer subsidie verstrekt voor de uitvoering van VVE.
- Wij zijn gestart met een pilot Basisvaardigheden in de Hengelose Es. De insteek is om vanuit het netwerk eenzelfde bewezen werkende aanpak te kiezen voor het verbeteren van de basisvaardigheden (gericht op taal) van jonge kinderen.
- Vanuit vroegsignalering hebben we in samenwerking met armoedebeleid een Leskist Armoede voor groep 7/8 aangeschaft en ingezet op de IKC's in Hengelo.
- Wij hebben ingezet op een training armoedesignalering in samenwerking met Hogeschool Saxion. In het voorjaar van 2025 starten er twee trainingsgroepen voor pedagogisch medewerkers van de kinderopvang en leerkrachten van het basisonderwijs.
- Wij zijn de samenwerking aangegaan met Stichting Schools Cool. Zij verzorgen mentoraten ter ondersteuning van schoolgaande jongeren zodat zij succes op school kunnen boeken. School's Cool Twente draagt bij aan kansgelijkheid in Twente.
- Wij hebben de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op zorgintensieve scholen geëvalueerd en besloten het voort te zetten (zaaknr. 3840172) en de aanbesteding voor onderwijsondersteuningsarrangementen in gang te zetten. Qua timing en risico is er voor gekozen dit niet mee te nemen in de opdracht voor de basisondersteuning. Afstemming en samenwerking met de ondersteuning op de zorgintensieve scholen hebben wij wel geregeld. Wij hebben in het Transformatieplan rekening gehouden met een investeringsbijdrage, maar weten niet of dit bedrag volstaat. Wij komen daar in de Zomernota 2025-2029 op terug.
- Wij hebben het besluit genomen om vanaf januari 2025 mee te doen met de Onderwijs Jeugdhulp Arrangementen (OJA) op zeven zorgintensieve scholen in Enschede en dragen hier financieel aan bij. Dat betekent dat Hengelose leerlingen die naar deze scholen zitten, gebruik kunnen maken van deze arrangementen. Dit is in lijn met de beweging die wij maken binnen de transformatie in het sociaal domein en samenwerkingsagenda in de regio.
- In 2024 hebben wij uitvoering gegeven aan de motie 'tegengaan pesten op school'. Het tegengaan van pesten is een onderdeel van ons integraal veiligheidsbeleid en LEA. Vanuit de Wet Veiligheid op School hebben scholen en verschillende organisaties het afgelopen jaar diverse activiteiten gestart voor het stimuleren van weerbaarheid van kinderen en jongeren en het tegengaan van (digitaal) pesten op scholen.
- In het afgelopen jaar heeft het jongerenwerk op verschillende manieren meegeholpen aan het verminderen van pestgedrag onder jeugd, door bijvoorbeeld: groepscoaching ('Make a Move+' en 'Girls Talk+'), weerbaarheidstraining (BAAS en Bokstraining) en een gastles over stigma's op het ROC van Twente.

4.1.2 Meer jongeren behalen een startkwalificatie

- Naar aanleiding van stijgende cijfers van voortijdig schoolverlaters heeft de gemeente Hengelo samen met de Twentse gemeenten een bijsturingplan ontwikkeld onder de naam "Twentse Belofte". Dit is in juli 2023 vastgesteld in de stuurgroep Twentse Belofte. Om het stijgend aantal voortijdig schoolverlaters een halt toe te roepen zijn er korte en lange termijn maatregelen in gang gezet. Voor de korte termijn bijvoorbeeld het inzetten op vroegsignalering en escalatie. En voor de lange termijn het aanpakken van risicovolle leerlingstromen en het ontwikkelen van nieuwe varianten van de Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL).
- Doorstroomcoaches hebben jongeren die zonder startkwalificatie school verlaten in beeld en begeleid naar een passende vervolgstap. Voor kwetsbare jongeren in de leeftijd 23-27 jaar biedt Hengelo lifecoaching. Zij begeleiden jongeren die op meerdere leefgebieden vastlopen en waar de inzet van meerdere interventies nog niet geleid heeft tot een stap richting werk of school.

4.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden optimaal gebruikt

4.2.1 De schoolgebouwen passen beter bij de leerlingenaantallen

- In juli 2024 is het Integraal Huisvestingsplan Onderwijs Hengelo (IHP) vastgesteld. In de tweede helft van 2024 zijn wij gestart met het opstellen van veertien businesscases. Per individueel (school)project (in totaal 14) wordt er een studie gedaan naar de meest wenselijke locatie, huisvestingsmaatregel en financiële consequenties van de in het IHP genoemde projecten.

- De Verordening voorzieningen onderwijs gemeente Hengelo is geüpdatet en gelijktijdig met het IHP vastgesteld. De verordening biedt de kaders voor de uitvoering van het huisvestingsbeleid zoals opgenomen in het IHP.
- In het najaar van 2024 heeft de gemeente het voormalige Edith Steincollege aan de M.A. de Ruyterstraat aangekocht, inclusief de villa. I.v.m. de herontwikkeling van het scholeneiland van het Saxion. De villa staat binnenkort te koop en heeft geen onderwijsbestemming meer.
- Het Mezquita-college, gestart in 2021, in het voormalige schoolgebouw van Hogeschool Saxion, heeft per juli 2024 haar onderwijsactiviteiten in Hengelo gestaakt.

4.2.2 Schoolgebouwen in Hengelo worden multifunctioneler gebruikt, zoals voor kinderopvang (integrale kindcentra)

- Wij hebben met de uitwerking van IHP met alle partners oog voor het multifunctioneel gebruik van schoolgebouwen.

Wat zijn we blijven doen

- De stichtingen van het Onderwijs hebben de begroting en Jaarrekening ter kennisname aan de gemeenteraad aangeboden in 2024. Daarmee is de gemeenteraad op de hoogte gebracht dat de stichtingen financieel gezond zijn en de middelen goed zijn besteed. Dit is vastgelegd in de Wet op het Openbaar primair Onderwijs (WPO) en de Wet voorgezet Onderwijs 2020 (WVO 2020). Daarnaast is er voor het VO een tweejaarlijkse bijeenkomst georganiseerd tussen de directeur-bestuurder en raad van toezicht met de gemeenteraad.
- Wij zijn ons blijven inzetten om onderwijsachterstanden te voorkomen en te bestrijden in de voorschoolse periode en het primair onderwijs. Wij hebben dit gedaan door in te zetten op voldoende en kwalitatief goede plekken voor voor- en voerschoolse educatie (VVE) en te zorgen voor een goed bereik van de voerschool.
- Wij hebben leerlingen in de basisschoolleeftijd op maat (taal)ondersteuning aangeboden.
- Wij hebben de doorgaande lijn van voerschool naar voerschool gestimuleerd.
- Met het Expertisecentrum Jonge kind (EJK) hebben wij gezorgd voor de kwaliteit van de voor- en voerschool en de ondersteuning voor jongere kinderen. Wij hebben het EJK gesubsidieerd.
- Wij zijn met Almelo en Enschede blijvend in gesprek over hoe gelijke kansen vorm te geven binnen de gemeente. Waarbij goede voorbeelden uit Twente onder de aandacht worden gebracht bij het Rijk.
- De gemeente Hengelo heeft zich ook het afgelopen jaar via het Doorstroompunt ingezet op het bestrijden en voorkomen van schoolverzuim bij jongeren. De leerplichtambtenaren zijn in gesprek gegaan met jongeren die verzuimen en hebben geprobeerd hen terug te leiden naar school. Zij voerden preventief gesprekken ter voorkoming van verzuim.
- Samen met partners hebben wij uitvoering gegeven aan de Twentse Belofte.
- Integrale vervoersondersteuning stond voorop, zo ook binnen het leerlingenvervoer. Met daarbij de mogelijkheid om in overleg met de ouders, de leerling en de school een persoonlijk vervoersonwikkelingsplan op te stellen. Daarin wordt de weg naar zelfstandig reizen naar school en de mogelijkheden van de leerling beschreven.
- Wij hebben ons ingezet voor de ontwikkeling van volwassenen door het coördineren en organiseren van activiteiten om taal- en rekenvaardigheden te bevorderen (zie ook programma 6).
- Wij hebben, in samenspraak met het partners van het onderwijs, gewerkt aan een evenwichtige spreiding van optimaal benutte schoolgebouwen in de stad.
- Om bewegingsonderwijs te ondersteunen hebben wij voldoende en functionele gymnastieklokalen ten behoeve van het onderwijs beschikbaar gesteld.
- Wij hebben, in samenspraak met het onderwijsveld, blijvend gewerkt aan een evenwichtige spreiding van optimaal benutte schoolgebouwen in de stad.
- Wij hebben, in afstemming met het onderwijsveld, de bestaande huur- en medegebruiksafspraken tegen het licht gehouden en waar nodig aangepast en vereenvoudigd.

Wat heeft het gekost

4 Onderwijs	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	2	2	-	-2
Lasten	-	-	-	-
4.1 Openbaar basisonderwijs	2	2	-	-2
Baten	991	1.082	959	-123
Lasten	6.583	6.787	6.880	-93
4.2 Onderwijshuisvesting	-5.592	-5.705	-5.921	-216
Baten	3.272	4.325	4.353	28
Lasten	5.939	7.419	7.465	-46
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	-2.667	-3.094	-3.112	-18
Saldo 4 Onderwijs	-8.257	-8.797	-9.033	-236

Financiële toelichting

4.1 Openbaar basisonderwijs (€ 2.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

4.2 Onderwijshuisvesting (€ 216.000 nadeel)

- In de begroting houden we rekening met een jaarlijks budget voor schadeherstel aan scholen en gymnastieklokalen. De gemelde schades in 2024 vielen grotendeels onder de verzekering, waardoor geen aanspraak is gemaakt op dit budget (€ 105.000 voordeel). Op de reguliere onderhoudsbudgetten is meer aanspraak gemaakt dan begroot (€ 96.000 nadeel).
- Het opstellen van het IHP onderwijs heeft in 2024 meer voorbereiding gevraagd dan vooraf was aangenomen. Hierdoor hebben wij incidenteel hogere uitgaven (€ 85.000 nadeel).
- Door de aankoop van het schoolgebouw aan de M.A. de Ruyterstraat en het staken van de onderwijsactiviteiten van de Stichting SVPO hebben wij in 2024 minder huurkosten gemaakt (€ 66.000 voordeel).
- Vanuit de Jetten regeling zijn wij als gemeente Hengelo gecompenseerd voor hogere energiekosten als gevolg van het opzeggen van het contract met Gazprom. De verwachte ontvangst over 2024 is € 120.000 lager dan begroot, door lagere energielasten. In de compensatie die wij als gemeente hebben ontvangen, zit ook een compensatie voor aansluitingen die betrekking hebben op onderwijshuisvesting. Hiervoor hebben de betreffende schoolbesturen de energierekeningen betaald. Nu wij de compensatie hebben ontvangen, keren wij dus een gedeelte van deze compensatie uit aan de schoolbesturen, dit zorgt voor een incidenteel nadeel van € 224.000.
- In de Zomernota 2024-2027 is incidenteel extra budget beschikbaar gesteld voor spoedaanvragen van scholen, op basis van twee aanvragen. Bij een van de aanvragen is rekening gehouden met het verwijderen van asbest, bij nadere inspectie bleek er geen asbest aanwezig te zijn. De werkelijke kosten zijn daarmee lager uitgevallen dan in de aanvraag opgenomen, dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 54.000.
- De werkelijke renteomslag valt lager uit dan begroot, waardoor op dit taakveld een incidenteel voordeel van € 68.000 ontstaat. Zie ook de toelichting in programma 9.

4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken (€ 18.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Risico's

Een (groot) tekort aan leraren en pedagogisch medewerkers

De gemeente gaat niet over de inzet van leraren en pedagogisch medewerkers, we zijn daarin afhankelijk van de overkoepelende onderwijsstichtingen en kinderopvangorganisaties. Hier hebben we als gemeente niet direct invloed op. Wel blijven we nauw contact houden met de stichtingen en organisaties.

We zien ook een risico in segregatie in wijken en scholen in Hengelo

De gemeente Hengelo heeft in 2024 de Lokale Educatieve agenda (LEA) voor de periode 2024-2027 vastgesteld.

Het overkoepelende thema van de LEA is kansengelijkheid, in lijn met de 'Gelijke Kansen agenda' die de gemeente Hengelo heeft ondertekend. Hierbij zetten we in op drie lijnen: Onderwijskansenbeleid, Integrale en Inclusiever Onderwijs & Kinderopvang en de Doorgaande leerlijn. De inzet op gelijke kansen beperkt zich niet tot de schoolomgeving.

Risico's op het gebied van financiën, ambitie in tempo en omvang en juridische risico's IHP

Het IHP voor het primair, speciaal en voortgezet onderwijs is in juli 2024 vastgesteld. De gemeente is verantwoordelijk voor de huisvesting en het wordt in 2025 wettelijke verplichting om een breed IHP op te stellen. In het IHP is beschreven hoe de gemeente samen met de schoolbesturen, van nu tot het jaar 2030, investeert in de huisvesting van het onderwijs. Rekening houdend met de bevolkingsontwikkeling in (de wijken van) Hengelo. Hiervoor is in 2024 de verordening voorzieningen huisvesting onderwijs herzien.

5.2.5 Sport, cultuur & recreatie

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink, Luttikholt en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

K. Webbink, J-P. Boutkan, J. Logtenberg en E. Van Spall

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Gebied Accommodatie- en voorzieningen Plan

Vanuit de vastgestelde Sport- en Bewegvisie 2023-2033 is het proces om te komen tot een Gebied Accommodatie- en voorzieningen Plan (GAP) in 2024 opgestart. De raad is tijdens een Politieke Markt geïnformeerd en bevraagd over de thema's binnen deze opdracht. Het doel van het GAP is het realiseren van een toekomstbestendige infrastructuur voor sport, bewegen en spelen. We werken aan een stimulerende en uitdagende leef- en bewegomgeving voor inwoners, conform de ambities uit de Sport- en Bewegvisie 2023-2033.

Impact omgevingswet voor zwembaden

De nieuwe omgevingswet heeft verregaande impact op de exploitaties van zwembaden in Nederland en dus ook op het Twentebad. 2024 was het overgangsjaar om per 1 januari 2025 te voldoen aan veel nieuwe parameters voor de kwaliteit van badwater en binnenklimaat. Onderdelen van de technische installaties moesten hiervoor worden aangepast, anders ingeregeld en soms ook uitgebreid. De meest recent uitgevoerde (onafhankelijke) controle liet een positief beeld zien. De conclusie is ook dat er op onderdelen in 2025 nog zaken aangepakt moeten worden om ook in de zomer en in drukke schoolvakanties binnen de normen te blijven.

Toewerken naar een Omgevingsprogramma Kunst & Cultuur

Met de tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 en de daaraan gekoppelde Politieke Markt van 21 mei 2024, is de raad geïnformeerd over de voortgang van het huidige beleid. De tussenrapportage Kunst- en Cultuurnota 2021-2024 is in de begroting 2025-2028 met 2 jaar verlengd. Ondertussen zijn we op basis van een bestuurlijke opdracht gestart met het proces voor de ontwikkeling van een nieuw Omgevingsprogramma Kunst & Cultuur. Uw raad is hierover geïnformeerd.

Convenant Landsdeel Oost

Samen met de provincies Gelderland en Overijssel en gemeenten uit de bijbehorende cultuurregio's is het Convenant Landsdeel Oost ontwikkeld en, in bijzijn van de minister, ondertekend. Onderdeel hiervan is dat er regio-specifieke afspraken gemaakt zijn over talentontwikkeling, versterking van de culturele infrastructuur en verbreding en vernieuwing van het aanbod. Twente heeft daarnaast besloten om extra in te zetten op toegankelijkheid van aanbod en cultuureducatie.

Klimaatverandering

Ook in Hengelo krijgen we steeds meer te maken met de gevolgen van het veranderende klimaat. Na een aantal extreem droge zomers, was 2024 weer uitzonderlijk nat. Door klimaatverandering ontstaan meer pieken in neerslag en droogte en neemt de biodiversiteit af. Zo komen hevige regenbuien vaker voor, en tegelijkertijd wordt het droger en heter. Dit leidde in 2024 tot meer meldingen van bewoners over groen.

Om in de toekomst het wateroverlastrisico beperkt te houden moeten we de riolering en het stedelijk watersysteem hierop aanpassen. Hierbij zijn vooral grotere bovengrondse maatregelen nodig om het teveel aan water tijdelijk te bergen, zowel in groenstroken van de gemeente als op particulier terrein. Wij kiezen voor een duurzame aanpak en richten de openbare ruimte in met robuuste oplossingen om de hevige neerslag op te kunnen vangen. Extra groen en water in de openbare ruimte vermindert hittestress.

Relevante beleidsnota's

- Sport- en beweegvisie (2023-2033)
- Lokaal Sportakkoord 'Hengelo Inspireert' (2023-2026)
- [Kunst- en Cultuurnota Hengelo 2021-2024](#) (2021)
- Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026
- Collectieplan gemeentelijke kunstcollectie 2025-2029
- Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders (2021)
- Kadernota Spelen (2016)
- Lokaal Preventieakkoord (2022)
- Landelijke nota gezondheidsbeleid (2020-2024)
- [Beleidsnota Cultuurhistorisch Erfgoed 2014-2022](#)
- [Nota Vrijtijdseconomie 2011-2021](#)
- [Horecavisie](#) (2016)
- Vitale coalities (2008)
- [Nota Snippergroen](#) (2015)
- [Groenplan Hengelo](#) (2015)
- [Bomenverordening](#) (2018)
- [Een nieuwe focus op preventie](#) (2019)
- Nota Hondenvoorzieningen (2017)
- Klimaatadaptatiestrategie (2022)

Verbonden partijen

Gildebor/SWB Midden Twente

Gildebor draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de openbare ruimte en sportaccommodaties.

Regionaal Bestuurlijk overleg Sport

Het regionaal Bestuurlijk Overleg Sport draagt bij aan het bevorderen van sporten en bewegen in de regio en het versterken van aanbod. Begin 2024 is de nieuwe 'Twentse visie op Sport en Bewegen 2024-2027' vastgesteld. Er is nadrukkelijk aandacht besteed aan de legacy van de Special Olympics Nationale Spelen, talentontwikkeling en ontwikkeling van aangepast sporten en wijze van samenwerking hierbinnen.

Recreatieschap Twente

Het recreatieschap draagt bij aan het programma door het beheer en onderhoud van de recreatieparken en het bevorderen van recreatie en toerisme.

Cultuurregio Twente

Cultuurregio Twente is een samenwerkingsverband tussen de kunst- en cultuursectoren in alle Twentse gemeenten. Het profiel van de Cultuurregio Twente 2021-2024 en het uitvoeringsprogramma 2023-2028 zijn door alle 14 Twentse gemeenten (colleges) vastgesteld.

Wat hebben we bereikt

5.1 Meer inwoners van Hengelo sporten, bewegen en/of spelen

5.1.1 In 2024 sporten, bewegen en spelen meer inwoners van Hengelo

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage volwassen Hengeloërs (>18 jaar) dat aangeeft één maal per week of vaker te sporten of intensief te bewegen (%)	Geen.	Geen ¹	50,4%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor kinderen tot 12 jaar (%)	59,4%	60,0%	53,2%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over speelvoorzieningen voor jongeren tot 12-18 jaar (%)	36,0%	42,0%	22,2%
Percentage inwoners (18+) dat (zeer) tevreden is over de mogelijkheden voor volwassenen om te sporten en te bewegen in de openbare ruimte in Hengelo (%)	Nieuwe indicator en nieuwe bron m.i.v. 2025	Geen ²	Nieuwe indicator en nieuwe bron m.i.v. 2025

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem.

5.2 Inwoners beleven kunst, cultuur en erfgoed in Hengelo

5.2.1 In 2024 waarderen inwoners en bezoekers het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor (de diversiteit van) het aanbod van culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,2	7,2	7,1
Het rapportcijfer dat inwoners geven aan de kwaliteit van de culturele voorzieningen in Hengelo (cijfer 1-10)	7,3	7,2	7,3
Het rapportcijfer dat inwoners geven voor het behoud van het cultureel erfgoed van Hengelo, zoals monumenten (cijfer 1-10)	6,5	8,0	6,2

5.3 Hengelo is aantrekkelijker voor mens, plant en dier met meer en goed onderhouden openbaar groen

5.3.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'In mijn buurt is voldoende groen' (%)	69,7%	77,1%	71,1%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'Perken, plantsoenen en parken in mijn buurt zijn goed onderhouden' (%)	61,3%	63,7%	55,2%
Percentage openbaar groen ten opzichte van de totale openbare ruimte (%)	50,9%	51,2%	50,9%

5.3.2 In 2024 kent Hengelo meer biodiversiteit in de openbare ruimte.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Oppervlakte ecologisch en extensief beheerde bermen en graslanden (hectare)	217	236	216

Wat hebben we daarvoor gedaan

5.1.1 In 2024 sporten, bewegen en spelen meer inwoners van Hengelo

- We zijn gestart met opvolging te geven aan vastgestelde sport- en beweegvisie, zoals de ontwikkeling van het GAP.
- Vanuit het Lokaal Sportakkoord Hengelo hebben wij nieuwe initiatieven gesubsidieerd. Voorbeelden hiervan zijn Code 65 op sportpark Slangenbeek en de beweegtuin in het Laurapark.
- Wij hebben bijgedragen aan de ontwikkeling van nieuwe netwerken c.q. samenwerkingsplatforms als het Sport Netwerk Hengelo (vanuit verenigingen, voor alle sportaanbieders) en het Platform Ondernemers in Sport Hengelo (van en voor commerciële sportaanbieders).
- We hebben succesvol ingezet op de lobby om het NK Atletiek in 2025 en 2026 weer naar het FBK-stadion te halen.

- Wij hebben de gymzaal aan de Woolderesweg aangepast en daarmee een derde sportlocatie volledig toegankelijk gemaakt voor mindervaliden.
- De zitplaatsen in het FBK-stadion zijn vernieuwd en uitgebreid met nieuwe stoelen. De keuze voor de nieuwe stijl is voorgelegd aan, en medebepaald door, onze inwoners.
- We zijn gestart met een onderzoek naar de tariefing van onze sportparken en sportaccommodaties. Hierbij wegen we zaken als kostprijsdekkendheid, betaalbaarheid en een efficiënt gebruik voor en door gebruikers.
- We zijn gestart met de uitwerking van het Gebied Accommodatie- en voorzieningen Plan (GAP).
- We hebben met de programmering van het Twentebad meer ruimte gegeven aan bezoekers die komen voor sport en gezondheid. De bezoekerscijfers laten voor zowel het sportgerichte- als recreatieve bezoek een positief effect zien.
- We hebben voorbereidingen getroffen voor aanpassingen in de programmering van het Twentebad, die moeten leiden tot meer maatschappelijk of financieel rendement.
- Wij hebben binnen de exploitatie van het Twentebad een nieuwe applicatie voor het beheer en onderhoud geïmplementeerd. Hiermee zijn we ons aan het voorbereiden op de strengere eisen voor de nieuwe risicoanalyse en het beheersplan dat met ingang van 2026 operationeel moet zijn.
- Samen met de veertien gemeenten van Twente is de nieuwe regionale sportvisie vastgesteld.
- We gaven uitvoering aan 2 moties die voortkwamen uit de motiemarkt van 2022. Zo is een basketbalveld aangelegd en een Calisthenics-toestel geplaatst aan de Alexanderstraat langs de BerflobEEK.
- De voorbereiding is gestart voor het uitvoeren van de motie: '2 inclusieve speelplekken met participatie'.
- In 2024 is een start gemaakt met de actualisatie van het speelbeleid. Er is een inventarisatie gemaakt van het huidige speelaanbod ten behoeve van het nog op te stellen programma Spelen. Met het programma Spelen haken we aan bij het GAP. Ook is een externe partij ingeschakeld voor de spelinspecties om zo de veiligheid te kunnen garanderen en te voldoen aan onze wettelijke verplichting.

5.2.1 Inwoners en bezoekers waarderen het culturele aanbod en erfgoed in Hengelo hoger

- Samen met de provincies Gelderland en Overijssel en gemeenten uit de bijbehorende cultuurregio's is het Convenant Landsdeel Oost ontwikkeld.
- We hebben samen met de Schouwborg Hengelo de uitbreiding van de hijsinstallatie in het gebouw gerealiseerd.
- Oyfo heeft samen met de Museumfabriek met 'Het verhaal van Twente' een aanvraag ingediend op de regeling Basisinfrastructuur (BIS) en deze gehonoreerd gekregen. Het programma heeft ten doel door middel van 'actieve participatie' en 'co-creatie 'Het Verhaal van Twente' te verrijken en te ontsluiten".
- Wij hebben de financiële situatie van Oyfo gemonitord. Ook in 2024 is er een tekort zichtbaar op de lopende exploitatie, vergelijkbaar met het tekort over 2023. Dit vraagt om een toekomstgerichte aanpak. Bij de Zomernota 2025-2029 komen we hier inhoudelijk en financieel op terug.
- We hebben Oyfo, in samenwerking met Armonia, gefaciliteerd om het project Maestro Hengelo uit voeren. Kinderen uit gezinnen met beperkte financiële mogelijkheden kunnen via het project gratis muzieklessen volgen als opmaat naar deelname in een jeugdorkest.
- Vanuit de samenwerking tussen Metropool, Studio15 en vrijwilligers is het Summer Square festival na jaren van afwezigheid in 2024 teruggekeerd met een nieuwe invulling.
- Samen met de cultuurregio Twente hebben we ingezet op het project Twenste maak- en broedplaatsen en Cross-Tic. Beide projecten richten zich op talentontwikkeling en jongerencultuur.
- Wij hebben de Cultuur met Kwaliteit-regeling (CMK) -regeling in 2024 vernieuwd voor de periode 2025-2028. Daarmee borgen we het aanbod van cultuureducatie binnen het onderwijs voor de komende jaren.
- Wij hebben de subsidieregelingen 'prijsvraag cultuur' en de 'projectsubsidie broedplaatsen' uitgewerkt en vast laten stellen. Deze regelingen komen voort uit het programma Talent (talentopgave).
- Wij hebben het besluit genomen om de locatie van het kunstpodium aan de Markt 8 in Hengelo te vestigen.
- Met het Uitvoeringsprogramma BKV 2025-2026 is het nieuwe atelierbeleid ontwikkeld en vastgesteld. Wij richten ons speciaal op het systeem van doorstroom van talent binnen het atelierbestand.
- Wij hebben een schenking van negen kunstwerken van kunstenaar Rinus Roelofs in ontvangst genomen. Deze staan opgesteld op het Stationsplein.
- De aanwijzingsprocedure voor de nieuwe zendlicentie lokale omroep heeft plaatsgevonden. Stichting Lokale Omroep Hengelo heeft de zendlicentie aangewezen gekregen tot en met 2029.
- Met de inzet van de cultuurmakelaar hebben we de culturele infrastructuur van Hengelo inzichtelijk gemaakt via kaarten.

5.3.1 Inwoners en bezoekers zijn meer tevreden over de hoeveelheid en kwaliteit van openbaar groen in Hengelo

- In 2020 is er voor vier jaar een bedrag van € 150.000 per jaar beschikbaar gesteld voor het vergroenen van de wijken. In 2020 is een start gemaakt met het project Van Grijs naar Groen in de wijken Woolde en Noord. Daarna zijn de wijken Slangenbeek, Wilderinkshoek, Groot Driene en de Hengelose Es opgestart. In 2024 is het project opgestart in de wijken Berflo Es en de Hasseler Es. Bij het vergroenen van de wijk krijgen de inwoners een belangrijke rol bij het bepalen waar en hoe de vergroening uitgevoerd wordt. Daartoe kunnen zij ideeën indienen die gezamenlijk worden uitgewerkt. In 2025 krijgt het project een doorstart in Beckum / Oele en in de Binnenstad.
- In 2024 deed Hengelo met succes mee aan het NK Tegelwippen. In totaal zijn er 86.520 tegels gewipt in onze gemeente. Daarmee eindigde Hengelo op de derde plaats in het klassement voor middelgrote gemeenten en werd Hengelo winnaar van de poule van 10 deelnemende Twentse gemeenten.
- De bestrijding van de eikenprocessierups was weer succesvol. Na een periode van ruim 2.000 meldingen in 2019 en 2020 is het aantal meldingen de afgelopen jaren sterk afgenomen en in 2023 en 2024 stabiel laag (116 en 120 meldingen). De combinatie van preventieve bestrijding met nematoden, curatieve bestrijding (wegzuigen), inzetten op het verhogen van biodiversiteit (o.a. extensiveren bermen) en goede communicatie richting bewoners hebben geleid tot een beheerbare en acceptabele situatie.
- Door het extreem natte (voor)jaar is er een recordaantal meldingen op 'groenonderhoud' binnen gekomen. Deze meldingen gingen onder andere over onkruid (op verhardingen en in beplanting) en over het maaien van gazons. Door de hevige neerslag groeide er erg veel onkruid en waren gazons in bepaalde perioden niet of nauwelijks te maaien.

5.3.2 Hengelo kent meer biodiversiteit in 2024

- Sinds april 2024 beschikt de gemeente Hengelo over een stadsecoloog (Zomernota 24-NB-5.7). Hij adviseert over ecologie binnen projecten, ruimtelijke ordening, natuurwetgeving, duurzaamheid en maai-beheer. Denk aan beoordeling van natuurtoetsen en begeleiding procedures, b.v. bij Campus Driene en Zonnepark Boeldershoek bij de Raad van State). Daarnaast behartigt de ecooloog in deze functie het intrinsieke belang van biodiversiteit en groen en worden contacten met groene organisaties versterkt. Zo is er onder andere een vleermuisexcursie met publiek georganiseerd. De stadsecoloog levert bovendien een bijdrage aan de nieuwe Nota Groen die in 2025 wordt afgerond. De voorbereidingen hiervoor zijn in 2024 opgestart.
- Om duurzaamheidsdoelen te behalen ligt er een stevige isolatieopgave, die deels strijdig is met bescherming van beschermde vleermuizen. Daarom is in 2024 geld vrijgemaakt voor een Soortenmanagementplan (SMP) voor vleermuizen en vogels in Hengelo, zodat een gebiedsvergunning kan worden aangevraagd om de isolatieaanpak te versnellen. Inmiddels zijn de eerste acht compenserende vleermuis kasten gerealiseerd bij panden van Welbions, waardoor isolatiewerkzaamheden in de tussentijd door konden blijven gaan. De voorbereidingen voor het aanbesteden van het SMP zijn in 2024 gestart door de stadsecoloog.
- Het oppervlakte aan extensief en ecologisch beheerde graslanden bleef in 2024 achter ten opzichte van het begrote oppervlakte. Dit komt vooral door gewijzigde inzichten en veiligheidseisen. Zo wordt sinds 2024 langs paden, kavelgrenzen en wegen een strook van anderhalf meter weer intensief gemaaid, na klachten van bewoners over overhangend lang gras.
- In 2024 is door de stadsecoloog een start gemaakt met de evaluatie van het maai-beleid. In 2025 wordt de raad hier nader over geïnformeerd.

Wat zijn we blijven doen

Sport

- Wij hebben ons ingezet voor een laagdrempelig, optimaal en efficiënt gebruik van onze sportaccommodaties- en voorzieningen door verenigingen en inwoners.
- Met de inzet van combinatiefunctionarissen hebben we inwoners gestimuleerd om te sporten en bewegen. Dit doen we op scholen, in wijken en bij sport- en beweegaanbieders voor specifieke doelgroepen zoals jeugd, mensen in een kwetsbare positie en mensen met een beperking.
- Wij hebben sport- en beweegaanbieders ondersteund met subsidies, het gemeentelijk loket voor verenigingen en de kennis en inzet van combinatiefunctionarissen.

- We blijven ons richten op het realiseren van duurzame verbindingen tussen verenigingen, sport- en beweegaanbieders en onderwijs-, zorg- en welzijnsaanbieders. Sport functioneert als middel voor gezondheid en preventie van ondersteuning en zorg.
- Via het Lokaal Sport Akkoord Hengelo faciliteerden we diverse projecten en activiteiten voor doelgroepen.
- We hebben meerdere sportevenementen gefaciliteerd en georganiseerd om inwoners te inspireren om te gaan bewegen. De NK Atletiek, het Rotary Streetsoccer toernooi, de FBK Games en het FBK Urban Sports Festival zijn succesvolle voorbeelden.
- Wij hebben ingezet op initiatieven die bijdragen aan een beweegvriendelijke leefomgeving voor inwoners die aanzet tot sporten, bewegen en spelen.
- Hengelo Sport heeft ingezet op het 'basisaanbod sport' als onderdeel van het beweegaanbod van alle Hengelose basisscholen, waarbij met veel sportverenigingen wordt samengewerkt.
- Hengelo Sport zette bij zeven basisscholen vakleerkrachten in om kinderen motorisch beter te ontwikkelen en te zorgen voor kwalitatief goed bewegingsonderwijs.
- Wij hielden onze sportaccommodaties, in samenwerking met SWB/Gildebor, veilig, schoon en in goede staat van onderhoud, conform de eisen van NOC*NSF en de sportbonden. Het Twentebad heeft het keurmerk Veilig & Schoon behouden.
- We hebben gewerkt aan maatregelen om het Twentebad verder te verduurzamen en uiteindelijk volledig van het gas te kunnen laten gaan.
- Met het Twentebad boden we een kwalitatief hoog aanbod van zwemonderwijs, recreatie, sport en ontmoeting. Wij zetten in op een optimaal 'watergebruik' voor recreatie-, (top)sport- en zorgactiviteiten.
- Het Twentebad is blijven investeren om een aantrekkelijk leer- en werkbedrijf te zijn voor Hengelose scholieren en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt.

Cultuur

- Wij hebben de culturele kernvoorzieningen Oyfo, Metropool, Bibliotheek en Schouwburg Hengelo met subsidie ondersteund.
- Via subsidieregelingen hebben wij diverse culturele activiteiten op gebied van muziek, podiumkunsten, beeldende kunst, literatuur en media ondersteund.
- We hebben samen met Hengelo Promotie het bestaande kunst- en cultuuraanbod gepromoot en ondersteund, zodat meer inwoners het aanbod leerden kennen en daar gebruik van hebben kunnen maken. Een voorbeeld hiervan is het Hart van Zuid festival.
- We blijven inzetten op het versterken en verbinden van culturele organisaties. Dit doen we onder andere door het faciliteren van activiteiten en programma's als Cultuurwijs Hengelo, Week van de Amateurkunst en naschoolse cultuureducatie.
- We zijn de gemeentelijke kunstcollectie blijven beheren en onderhouden.
- De uitvoering van het programma van Studio15 is in 2024 gecontinueerd. Met als doel om talenten bij jongeren naar boven te halen en draagt bij aan de veerkracht, welzijn en gezondheid van jongeren. Alle jongeren en specifiek jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, jongeren in een sociaal isolement en jongeren uit aandachtswijken worden hiermee bereikt.
- Wij hebben de voortgang in het onderzoek naar toekomstscenario's voor Museum Hengelo gemonitord en hierover gesprekken gevoerd met het museum. Met het stichtingsbestuur zijn afspraken gemaakt over het vervolgproces. Hierover is per brief met u gecommuniceerd.
- We hebben de uitvoeringsregeling 'Versterking en Vernieuwing 2023-2024' uitgevoerd. De regeling is uitgevoerd met behulp van de Coronamiddelen die vanuit het Rijk beschikbaar zijn gesteld. De uitvoeringsregeling heeft een belangrijke bijdrage geleverd aan de instandhouding van vele amateurverenigingen en culturele organisaties. In 2024 zijn deze middelen voor het laatst beschikbaar geweest en is de uitvoeringsregeling afgerond.
- We hebben de uitvoeringsregeling Impuls Jongerencultuur uitgevoerd. De hieraan gekoppelde rijksregeling is verlengd t/m 2025.
- De cultuurmakelaar heeft vanuit Wijkkracht een bijdrage geleverd aan het verbinden van inwoners met het rijke cultuuraanbod van amateurverenigingen.
- We hebben de uitvoeringsregeling HEMO 2024 ter ondersteuning van maatschappelijke organisaties voor de in 2023 gemaakte hoge energielasten uitgevoerd.
- We hebben de extra middelen voor de uitvoering van de redactie van de lokale omroepfunctie wederom ingezet en beschikt via/aan Stichting Lokale Omroep Hengelo.

Openbaar groen en recreatie

- Vanaf 2020 is extra geld beschikbaar gesteld om te investeren in de vervanging van plantmaterialen, die het einde van hun levensduur hebben bereikt. Meer groen is een belangrijk thema. Behoud van bestaand groen is echter van minstens zo groot belang. Hier blijven we op inzetten.
- Gildebor bleef de stad onderhouden volgens de vastgestelde beeldkwaliteitsnormen.
- Wij zetten ons in voor een prettig woon- en leefklimaat in de stad. Wij zorgen voor voldoende, gevarieerd en goed onderhouden openbaar groen. Daarbij hielden wij rekening met de verschillende gebruiks- en natuurfuncties en met toekomstige klimaatontwikkelingen.
- In het voor- en in het najaar heeft er overleg plaatsgevonden met onze externe groenpartners tijdens de Groene Tafel. Het doel is om elkaar te informeren over actualiteiten op het gebied van groen in Hengelo. Ook delen wij kennis en informatie en werken we aan gezamenlijke groenprojecten en/of -activiteiten in Hengelo. De externe groenpartners hebben een adviserende rol bij zwaardere ingrepen in de hoofdgroenstructuur.
- Samen met onze externe groenpartners stimuleerden wij bewoners om tuinen groener te maken en te houden. We zijn hiervoor aangesloten bij de landelijke campagne van de Stichting Steenbreek. Ook doen we in 2025 weer mee aan het NK Tegelwippen.
- Wij zorgden voor uitdagende, veilige en goed onderhouden speel- en ontmoetingsplekken, afgestemd op de bevolkingssamenstelling in de wijken en buurten.
- Wij zorgden voor voldoende voorzieningen voor vrije beoefening van sport en spel in de openbare ruimte (de zogenoemde 12+ speelplekken), zoals trapvelden, tafeltennistafels en basketbalvoorzieningen.
- Vrij spel was overal waar dat veilig kon in de openbare ruimte toegestaan (informeel spelen).
- De kinderboerderij gaf bezoekers de mogelijkheid om te ontspannen, te recreëren en in contact te komen met dieren en planten.
- We hebben speelplekken vervangen en geüpgraded binnen de beperkte mogelijkheden als gevolg van onderbezetting (o.a. door ziekte).
- Met de invulling van de vacatureruimte beleidsadviseur openbare ruimte, zijn we gestart met de inhaalslag voor structurele vervanging. Daarbij rekening houdend met de actualisatie van het programma Spelen. Er wordt aangehaakt bij assetmanagement om het beheer en vervanging van ons speelareaal te optimaliseren.
- We subsidiëerden recreatieparken in regionaal verband.
- Wij bleven regionaal en landelijk afstemmen en verder samenwerken op het gebied van de aanpak van de eikenprocessierups.
- Wij bleven actief bijdragen aan de verbetering van de leefomstandigheden van bijen en andere bestuivende insecten, zoals onder andere afgesproken in het Bijenconvenant.
- Wij bleven streven naar meer biodiversiteit, o.a. door de overgang naar extensief en ecologisch beheer van bermen en graslanden en door variatie in de soortkeuze van bomen en beplantingen.
- Wij bleven maatregelen nemen om water langer vast te houden in het gebied, o.a. door afkoppelen, aanleg van wadi's en bergingsvijvers, meer ruimte voor de beken en het stimuleren van de vergroening van tuinen en groene daken.

Wat heeft het gekost

5 Sport, cultuur en recreatie	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	470	524	552	28
Lasten	681	789	829	-40
5.1 Sportbeleid en activering	-211	-265	-277	-12
Baten	5.077	5.718	6.383	665
Lasten	10.260	10.479	11.271	-792
5.2 Sportaccommodaties	-5.183	-4.761	-4.888	-127
Baten	2.009	2.166	2.169	3
Lasten	8.036	8.352	8.462	-110
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	-6.027	-6.186	-6.293	-107
Baten	-	-	-	-
Lasten	445	437	427	10
5.4 Musea	-445	-437	-427	10
Baten	-	-	-	-
Lasten	510	460	462	-2
5.5 Cultureel erfgoed	-510	-460	-462	-2
Baten	145	78	78	-
Lasten	3.278	3.400	3.434	-34
5.6 Media	-3.133	-3.322	-3.356	-34
Baten	71	117	150	33
Lasten	8.284	8.619	8.116	503
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie	-8.213	-8.502	-7.966	536
Saldo 5 Sport, cultuur en recreatie	-23.722	-23.933	-23.669	264

Financiële toelichting

5.1 Sportbeleid en activering (€ 12.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.2 Sportaccommodaties (€ 127.000 nadeel)

- Twentebad: Het saldo Twentebad in 2024 ten opzichte van de begroting is € 7.000 nadelig, de inkomsten zijn € 451.000 hoger dan begroot en de uitgaven zijn € 458.000 hoger dan begroot. Het jaar 2024 was een goed jaar qua aantal bezoekers (zie ook 5.1.1), hierdoor hebben we een hogere omzet gerealiseerd (€ 191.000 voordeel). Hier tegenover staan ook hogere inkoopkosten voor de horeca (€ 131.000 nadeel) en hogere personeelslasten (€ 489.000), met name door een hoger ziekteverzuim, meer inzet voor schoonmaak en de implementatie van de Omgevingswet. Tegenover deze hogere lasten staat deels een hogere vergoeding (€ 260.000), vanuit onder andere de spuk sport btw en de inzet van medewerkers voor gymlessen op een aantal Hengelose basisscholen. Als laatste is het begrote bedrag voor gaslasten in de Zomernota 2024-2028 bijgesteld, dit is achteraf te hoog gebleken (€ 190.000 voordeel).
- Wij hebben voorbereidingskosten gemaakt ten behoeve van de huisvesting van de voetbalacademie. Deze voorbereidingskosten zijn niet opgenomen in de kredietaanvraag, die is gedaan in de Zomernota 2023-2027 (24-NB-5.4). In 2024 zorgt dit voor een incidenteel nadeel van € 166.000.
- De inkomsten vanuit de spuk sport btw zijn hoger dan begroot in verband met de afrekening van de spuk over het jaar 2023 (€ 147.000). Daarnaast zijn de inkomsten vanuit verhuur van sportaccommodaties hoger dan begroot (€ 51.000).
- Als laatste zijn de uitgaven met betrekking tot huur en onderhoud van sporthallen en sportzalen incidenteel hoger dan begroot (€ 141.000).

5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie (€ 107.000 nadeel)

Wij hebben in 2023 de regeling 'Versterking en Vernieuwing 2023-2024' vastgesteld. De instellingen mogen de toegekende middelen zowel in 2023 als in 2024 besteden. Om besteding in 2024 mogelijk te maken is het beschikbare budget van € 151.000 in de Jaarstukken 2023 overgeheveld naar 2024 via een storting in de reserve nog uit te voeren werken. In 2024 is verder uitvoering gegeven aan de regeling en is het volledige bedrag besteed.

Voor deze besteding van het bedrag is in 2024 per abuis geen budget opgenomen. Dit geldt eveneens voor de raming van de onttrekking uit de reserve. Door de onjuiste technische verwerking is een nadeel van € 151.000 ontstaan op programma 5. Hier tegenover staat een even groot voordeel in programma 9.

5.4 Musea (€ 10.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.5 Cultureel erfgoed (€ 2.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.6 Media (€ 34.000 nadeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreatie (€ 536.000 voordeel)

Wij hebben op dit taakveld, met name door langdurige ziekte, moeilijk vervulbare vacatures en een verschuiving van werkzaamheden naar andere taakvelden een lagere personele inzet (€ 249.000).

Daarnaast hebben wij in de zomernota van 2024-2028 een incidentele bijdrage beschikbaar gesteld aan het Recreatieschap voor de investering van beschoeiing bij het Rutbeek (24-FP-5.1). Aangezien deze bijdrage pas in 2025 wordt uitgekeerd, leidt dit tot een voordeel van € 194.000 in 2024. Wij stellen voor om deze bijdrage toe te voegen aan de reserve dekking kapitaallasten aangezien deze bijdrage geactiveerd moet worden conform regelgeving. Zie hiervoor het bestemmingsvoorstel.

Met de Zomernota 2023-2027 is ook besloten om gedurende 3 jaar een extra incidentele exploitatiesubsidie te verstrekken ten behoeve van de kinderboerderij (24-NB-5.5A). Stichting Erve Weusthag heeft in 2024 de exploitatie overgenomen van Gildebor. Het extra exploitatiebudget is niet benodigd geweest, omdat de overname kostenneutraal is verlopen. Hierdoor ontstaat een incidenteel voordeel van € 48.000.

Verder leiden de werkzaamheden m.b.t. groencompensatie tot een onttrekking uit de Reserve Compensatiefonds Bomenverordening van € 83.000. Dit is zichtbaar in programma 9. De overige verschillen bestaan uit afwijkingen onder de € 50.000.

Risico's

Sporten staat onder druk. Landelijke trends laten zien dat er minder gesport wordt door jeugdigen

We zijn gestart met opvolging te geven aan vastgestelde sport- en beweegvisie, zoals de ontwikkeling van het GAP. Daarnaast zijn er door het jaar heen divers initiatieven ontplooid en gesubsidieerd. Ook de combinatiefunctionarissen spelen een rol in het stimuleren van inwoners om te sporten en bewegen.

Een uitdaging is het draagvlak om te investeren in cultuur

Ook in 2024 zijn we blijven inzetten op het versterken en verbinden van culturele organisaties. Samen met Hengelo Promotie hebben we het bestaande kunst- en culturaanbod gepromoot. Ook hebben we diverse culturele activiteiten gesubsidieerd.

5.2.6 Sociaal domein

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Luttkholt, Bruggink en Brand

Aanspreekpunt ambtelijk

T. Lantink, E. Van Spall, K. Webbink en
J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Ook in 2024 konden inwoners op de gemeente Hengelo rekenen als ze moeite hadden om zelfstandig mee te doen in de maatschappij. Of het nu ging om huishoudelijke ondersteuning, hulp bij schulden, Regiotaxi of een zinvolle daginvulling. Wij hebben in 2024 de verandering in het sociaal domein verder in gang gezet, zoals verwoord in het 'Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein'.

Het tweede jaar van het transformatieplan stond in het teken van de verwerving van de basisondersteuning. De opdracht 'Realiseren en doorontwikkelen van de basisondersteuning' hebben wij op 18 september 2024 gegund aan Stichting Wijkkracht.

Naast de lokale verwerving van de basisondersteuning liep de regionale aanbesteding van de jeugdhulp. Dit is gedaan door de Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente (OZJT) in samenwerking met de gemeenten. Ook die onderdelen van de jeugdhulp zijn in 2024 gegund.

Zoals met de gemeenteraad is afgesproken, geven wij in een bijlage extra informatie over de voortgang van de transformatie. Zie bijlage 10.2.

De veranderingen in het sociaal domein stonden in 2024 niet los van regionale en landelijke ontwikkelingen en sluiten daar goed bij aan.

Hervormingsagenda jeugd

Het Rijk, zorgaanbieders, cliënten (vertegenwoordigers), professionals en de Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) stelden samen de Hervormingsagenda Jeugd 2023-2028 op. Dit moet leiden tot verbetering van de hulpverlening en een financieel beheersbaar en duurzaam jeugdstelsel. Onderdeel van deze hervormingsagenda zijn de beoogde aanpassingen van de Jeugdwet en het maken van afspraken met partners over kwalitatief goede zorg, die aansluit bij behoeften van jeugdigen, ouders en gezinnen.

In 2023 en 2024 is er landelijk een veel sterkere groei van de kosten geweest dan verwacht. Daarvoor zijn drie belangrijke redenen: intensiteit van trajecten is toegenomen, de duur van de trajecten is toegenomen en de tarieven zijn gestegen. De jeugdzorguitgaven zijn (12%) hoger (van 2023 naar 2024) dan het beschikbare budget vanuit het Rijk. Daarom is er in 2024 een landelijk onderzoek uitgevoerd naar de meerjarige financiële ontwikkelingen van de kosten en het beschikbare budget vanuit het Rijk voor jeugdzorg (rapport deskundigencommissie Hervormingsagenda Jeugd). In relatie tot dit onderzoek is er in 2024 lobby gevoerd richting het Rijk, zodat gemeenten voor deze medebewindstaak een reële financiering krijgen op basis van de prijsstijging en volumegroei.

Met ons Transformatieplan sluiten wij aan op een groot aantal onderdelen van de Hervormingsagenda en bij de regionale inkoop van de jeugdhulp.

Toekomstscenario Kind en gezinsbescherming

Naast de Hervormingsagenda is het landelijke programma 'Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming' gestart. Het doel van het Toekomstscenario kind- en gezinsbescherming is om gezinsgericht, eenvoudiger en transparanter samen met en rondom het gezin te werken. En om de rechtsbescherming van kinderen en gezinnen in de jeugdbescherming beter te waarborgen. Er wordt onderzocht hoe VTT (Veilig Thuis Twente) onderdeel kan zijn van dit toekomstscenario.

Uitstel inwerkingtreding wetsvoorstel 'Van School naar Duurzaam Werk'

De beoogde inwerkingtreding van het wetsvoorstel 'Van School naar Duurzaam Werk' is uitgesteld van 1 augustus 2025 naar 1 januari 2026. Deze wet is gericht op het bieden van begeleiding en ondersteuning aan jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, om hen te helpen richting economische zelfstandigheid. Het wetsvoorstel voorziet onder andere in een verhoging van de leeftijdsgrens van de doelgroep van het Doorstroompunt, van 23 naar 27 jaar,

en maakt het mogelijk dat jongeren met een startkwalificatie tot de doelgroep kunnen behoren. De Tweede Kamer heeft met dit wetsvoorstel vastgesteld dat de middelen via een specifieke uitkering worden verstrekt.

Participatiewet in balans

Met dit programma wil de overheid de ervaren hardheid wegnemen door vertrouwen en menselijke maat als centrale begrippen te verankeren in de wet. Ook moet de uitvoering voor gemeenten gemakkelijker worden en mogen professionals meer rekening houden met wat er speelt in iemands leven. Verdeeld over 3 sporen wordt er hard gewerkt aan de in- en uitvoering hiervan. De ministerraad heeft medio juni 2024 ingestemd met het wetsvoorstel Participatiewet in balans: spoor 1. Het wetsvoorstel bestaat uit ruim twintig verschillende maatregelen die op korte en middellange termijn te realiseren zijn. De inwerkingtreding van het wetsvoorstel is mede afhankelijk van wanneer behandeling ervan zal plaatsvinden in de Tweede Kamer. Het wetsvoorstel 'Participatiewet in balans' is inmiddels naar de Raad van State gestuurd voor advies. De planning is dat deze wetswijziging op 1 juli 2026 werking treedt.

Opvang nieuwkomers

Voor de opvang van asielzoekers en Oekraïners heeft de gemeente sinds 2024 een (tijdelijke) wettelijke taak (Spreidingswet resp. tijdelijke wet opvang ontheemden Oekraïne). Dat geldt al langer voor de huisvesting en inburgering van statushouders. Wij zien de gehele opvang-opgave als structureel, zij het deels met incidentele middelen. Door verder vooruit te kijken en de opgave te koppelen aan de Koers 2040 zijn wij beter in staat het opnemen van nieuwkomers waar mogelijk te laten aansluiten bij regulier beleid en nieuwkomers sneller onderdeel te laten zijn van de Hengelose samenleving. Hiervoor hebben wij in 2024 de Beleidsagenda Nieuwkomers vastgesteld. Daarnaast hebben wij, door de aankoop van het pand aan de Hazenweg, ervoor gezorgd dat wij langjarig een locatie tot onze beschikking hebben om de opvang-opgave van onze stad te kunnen realiseren. Ook hebben wij, door het team Opvang en Migratie op te nemen in de gemeentelijke organisatie (en deels in gemeentelijke dienst), ervoor gezorgd dat de kennis en kunde van het opvangen voor de gemeente behouden blijft. Hierdoor verwachten wij uit een crisismodus te kunnen blijven, wendbaar te zijn en te kunnen op- of afschalen indien nodig.

Huisvesting statushouders

De gemeente Hengelo heeft een wettelijke taakstelling voor het huisvesten van statushouders. De woningmarkt is ook in Hengelo krap. Dat vergt extra inzet van Welbions en de gemeente om Hengelose woningzoekenden waaronder asielstatushouders een woning te kunnen bieden onder meer door flexwoningen. Door de beschikbaarheid van woningen is het huisvesten van asielstatushouders niet gelijkmatig verdeeld over een jaar.

Relevante beleidsnota's

- [Nota Handhaving Sociaal Domein](#) (2017)
- [Twents model inkoop maatschappelijke ondersteuning en jeugdhulp](#) (2017)
- Meerjarenplan gezondheid 'Gezond op de agenda' (2019)
- Lokale visie Maatschappelijke Opvang en Beschermd Wonen na 2021 (2019)
- Notitie 'Een nieuwe focus op preventie in het sociaal domein Hengelo' (2019)
- 'Wonen en zorg in Hengelo', Opgaven voor 2019 -2025
- Uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2020)
- Regionaal plan van aanpak tegengaan dak- en thuisloosheid centrumgemeente Enschede
- Actieplan toegankelijkheid Hengelo (2020)
- Actieplan preventie jeugd (2020)
- [Beleidskader Armoede en Schulden 2021-2024 'Het taboe doorbreken'](#)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- Regiovisie aanpak huiselijk geweld en kindermishandeling 2023-2026
- [Voorbij de Regenboog, lhbti+-beleidsnotitie 2023-2026](#)
- Strategische inkoop van Jeugdzorg 2022
- Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo (2022)
- Uitvoeringsplan 'Eenzaamheid is iets om te delen' (2020) ['Actieplan eenzaamheid' \(2024\)](#)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een GR voor de organisaties GGD (Gemeentelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente. Het algemeen bestuur van SamenTwente heeft in 2024 besloten om een kerntakendiscussie te voeren. Zie paragraaf 6.6 Verbonden partijen.

SWB Midden Twente

De GR SWB Midden Twente is vanuit verlengd lokaal bestuur een publieke uitvoeringsorganisatie voor beschut werk, arbeidsontwikkeling en beheer van de openbare ruimte voor de gemeenten Borne, Hengelo en Hof van Twente.

Werkplein Twente

Werkplein Midden Twente is een samenwerkingsverband tussen de gemeenten Borne, Haakbergen, Hengelo, Hof van Twente, UWV en SWB op zowel het gebied van werkzoekendendienstverlening als op het gebied van werkgeversdienstverlening. Door middel van een gezamenlijke aanpak proberen wij mensen met een WW-uitkering, bijstandsuitkering of arbeidshandicap aan een passende baan te helpen. Ondanks de krapte op de arbeidsmarkt sluit het aanbod vanuit de bestanden steeds vaker niet (helemaal) aan bij de vraag van werkgevers. De werkzaamheden verschuiven om die reden meer van acquisitie naar het matchen van vraag en aanbod. En naar het ondersteunen van werkgevers op het terrein van een Leven Lang Ontwikkelen en inclusief personeelsbeleid en het aanboren van onbekend talent. Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur, hebben wij regionaal een strategische agenda voor de komende jaren uitgewerkt. Subregionaal hebben wij in Midden Twente de mogelijkheden verkend van het daadwerkelijk vestigen van een zogenoemd Werkcentrum Twente in Hengelo, waarin het Werkplein Midden Twente zal opgaan.

Stadsbank Oost Nederland

Samenwerkingsverband met 21 gemeenten voor de uitvoering van schuldhulpverlening. Vanuit de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening (Wsg) zijn wij als gemeente verantwoordelijk voor de schuldhulpverlening aan onze inwoners, inclusief preventie en nazorg. Ons doel is mensen schuldenvrij te krijgen of hun schuldenlast beheersbaar te krijgen. De financieel-technische zaken op dit gebied, waaronder budgetbeheer en schuldregelen, zijn overgedragen aan de Stadsbank.

Uitvoeringsorganisatie Sociale zaken Borne, Hengelo, Haaksbergen

Voor de uitvoering van de Participatiewet werken wij samen met Borne en Haaksbergen. Naast de verstrekking van bijstand wordt ook uitvoering gegeven aan het re-integratiebeleid en armoedebeleid.

Wat hebben we bereikt

6.1 Meer inwoners doen mee in de Hengelose samenleving en voelen zich verbonden met (mensen in) hun omgeving

6.1.1 In 2024 zetten meer inwoners zich in voor de (lokale) samenleving

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft mantelzorg te verlenen (%)	15,0%	Geen ¹	15% (2023)
Percentage Hengelose volwassenen (18+) dat aangeeft vrijwilligerswerk te doen (%)	23,0%	Geen ²	23% (2023)

¹ In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

² Idem.

6.1.2 In 2024 zijn minder inwoners eenzaam

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage van de Hengelose volwassenen (18-65 jaar) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	53,0%	Geen ¹	53,0%
Percentage van de Hengelose ouderen (65+) dat aangeeft niet eenzaam te zijn (%)	48,0%	Geen ²	48,0%

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere indicator en bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem.

6.2 Meer inwoners in Hengelo redden zichzelf, waar nodig met ondersteuning van de gemeente

6.2.1 In 2024 hebben minder inwoners problematische schulden

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal verwijzingen van Budget Alert naar de Stadsbank in een jaar (aantal)	70	80	64
Percentage verwijzingen voor schuldhulp naar Stadsbank als deel van de totale aanmeldingen voor schuldhulp per jaar in Hengelo (%)	12,8%	15,0%	13,0%

6.2.2 In 2024 maken meer inwoners optimaal gebruik van ons armoedebeleid

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage huishoudens in Hengelo met een inkomen tot 120% van het sociaal minimum (%)	13,5%	14,9%	13,4%
Percentage kinderen in uitkeringsgezin	6,0%	6,0%	5%
Percentage huishoudens met een inkomen tot 120% van het minimuminkomen dat gebruik maakt van één of meer minimaregelingen (%)	62,9%	60,0%	77,0% ¹

1 De stijging die dit percentage laat zien wordt met name veroorzaakt door de instroom/vestiging van statushouders in onze gemeente. Wij attenderen hen op en nemen hen waar mogelijk automatisch mee in (de verstrekking van) onze minimaregelingen als bijvoorbeeld de kledingbono en schoolkosten vanuit het Kindpakket.

6.2.3 In 2024 hebben meer inwoners met weinig kans op regulier werk een (zo nodig aangepaste) baan

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage bijstandsgerechtigden dat in een jaar is uitgestroomd naar betaald werk als deel van het totale aantal bijstandsgerechtigden aan het eind van dat jaar (%)	8,7%	9,3%	7,8% ¹
Percentage re-integratietrajecten dat tot uitstroom naar betaald werk (deeltijd of voltijd) heeft geleid als deel van het totale aantal re-integratietrajecten (%)	9,0%	16,7%	10,8% ²
Aantal personen dat betaald werk verricht met een loonkostensubsidie (aantal)	324	351	296

1 Dit percentage is lager dan begroot. Dit komt doordat ons bijstandsbestand voor een steeds groter deel bestaat uit inwoners met een grote afstand tot de arbeidsmarkt.

2 Dit percentage komt voort uit de gegevens van de SWB en betreft alleen de re-integratietrajecten van de SWB die tot uitstroom hebben geleid (als deel van het totale aantal re-integratietrajecten).

6.2.4 In 2024 weten meer inwoners de algemene voorzieningen te vinden¹

1 Algemene voorzieningen zijn voorzieningen, die voor onze inwoners vrij toegankelijk zijn. Dat wil zeggen dat ze geen toestemming van ons nodig hebben om er gebruik van te maken. Algemene voorzieningen kunnen collectief (soms doelgroep gericht) en individueel zijn en zijn altijd voorliggend dan wel aanvullend. Voorbeelden van algemene voorzieningen die door de gemeente worden gefinancierd zijn de jongerensoos, (ouderen)sociëteiten, prenatale voorlichting, taallessen, maatschappelijk werk, ouderenadviseur, jeugdgezondheidszorg en begeleide omgangsregeling (voor ouders in scheiding).

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat aangeeft in de afgelopen 12 maanden actief deelgenomen te hebben aan georganiseerde activiteiten bij organisaties, zoals Wijkkracht, sportverenigingen, culturele instellingen, jongerencentra, etc. (%)	69,4%	70,0%	63,0% ¹

1 De stijging die wij vanaf 2022 zagen (na de Coronaperiode) heeft zich niet doorgezet. Volgens het Hengelo Panel is er weer een afname van actieve deelname aan georganiseerde activiteiten. Wij hebben hiervoor geen directe verklaring. Met het oog op de veranderingen in het sociaal domein, gaan wij deze beleidsindicator en bron (Hengelo Panel) heroverwegen.

6.2.5 In 2024 zijn minder inwoners aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun levenssituatie¹

1 Maatwerkvoorzieningen zijn voorzieningen die niet vrij toegankelijk zijn. Het gaat dan om collectieve en individuele (maatwerk)voorzieningen waarvan wij als gemeente vinden dat wij er toestemming voor moeten verlenen. Omdat het specialistische zorg is of omdat het een hele dure zorgvorm is. Maatwerkvoorzieningen die wij financieren zijn bijvoorbeeld huishoudelijke hulp, dagbesteding, hulpmiddelen, vervoer, schuldhulpverlening, ambulante jeugdhulp, pleegzorg of residentiële hulp.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengelose jeugdigen (0 t/m 17 jaar) dat geïndiceerde jeugdhulp krijgt t.o.v. de Hengelose bevolking (%)	15,2%	Geen ¹	14,5%
Percentage Hengelose inwoners (18 t/m 64 jaar) dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt t.o.v. de Hengelose bevolking (%)	5,7%	Geen ²	5,5%
Percentage Hengelose inwoners (≥ 65 jaar) dat een maatwerkvoorziening Wmo krijgt t.o.v. de Hengelose bevolking (%)	26,0%	Geen	25,8%

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem voor deze en de volgende indicator.

6.2.6 In 2024 zijn inwoners tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het cijfer van gebruikers van re-integratievoorzieningen dat tevreden is over het uiteindelijk bereikte resultaat van het traject (%)	7,7	7,7	7,7 (2023) ¹
Percentage gebruikers van maatwerkvoorzieningen Wmo dat één of meer positieve effecten van de voorziening ervaart (%)	90,0%	77,0%	90,0% (2023) ²
Percentage gebruikers van geïndiceerde jeugdhulp dat één of meer positieve effecten van de hulp ervaart (%)	89,0%	97,0%	89,0% (2023) ³

1 Geen jaarlijkse meting.

2 Meting heeft plaatsgevonden in 2024, maar betrof gebruikers van 2023. Nieuwe meting volgt in 2025.

3 Meting heeft plaatsgevonden in 2024, maar betrof gebruikers van 2023. Nieuwe meting volgt in 2025.

Het percentage is afgenomen ten opzichte van wat begroot was. Daarover hebben wij in eerdere P&C-documenten al aangegeven dat het in 2021 bij uitzondering heel hoog was. De groep respondenten bij jeugd is niet heel groot, dus toevalligheden kunnen een grote invloed hebben op het percentage. Het percentage is ten opzichte van 2022 licht toegenomen.

Wat hebben we daarvoor gedaan

6.1 Meer inwoners doen mee in de Hengelose samenleving en voelen zich verbonden met (mensen in) hun omgeving

- In 2024 boden wij ruimte aan 475 bewoners in de gemeentelijke opvang aan de Hazenweg, het COA 250 structurele plaatsen aan de Havezatenlaan en 120 crisisnoodopvangplekken in het Van der Valk hotel Hengelo. Samen met Welbions hebben wij de 187 statushouders gehuisvest. Hiermee is de taakstelling huisvesting statushouders voor 2024 behaald en is het tekort dat resteerde uit 2023 grotendeels ingelopen. Het relatief kleine tekort van 15 statushouders komt in 2025 bovenop een nieuwe taakstelling.
- Het grootste deel van de huisvestingen van statushouders is vooral na de zomer gerealiseerd, omdat er toen woningen beschikbaar kwamen.
- Eind 2024 zijn wij begonnen met het innen van de eigen bijdrage voor onderdak en maaltijden bij Oekraïners met inkomsten uit arbeid.
- In 2024 heeft de gemeente Hengelo de top 10 van meest toegankelijke gemeenten van Nederland bereikt en zijn wij geeindigd bij de top 35 van meest toegankelijke steden van Europa. Dit bereiken wij door intensief samen te werken met externe en interne partners.
- Toegankelijkheid speelt een grotere rol voor onze inwoners en de eigen gemeentelijke organisatie. Er worden meer vragen gesteld over toegankelijkheid, zowel bij de belangenverenigingen als ook bij de gemeente. Het grootste deel van het gemeentelijk vastgoed is toegankelijk voor inwoners met een beperking.
- Wij hebben geïnvesteerd in de mogelijkheden voor ontmoeten in de wijken. We stimuleren betrokkenheid van inwoners die zich hiervoor willen inzetten. Daarin werken we nauw samen met onze partner, Wijkkracht Hengelo.

- In samenwerking met Wijkkracht is de theatervoorstelling Queerland naar Hengelo gehaald. Dit is een educatieve LHBTIQA+-musical over de acceptatie en seksuele voorkeuren en genders. De theatervoorstelling was te zien in het MFA Berflo Es op Coming Out Day.
- In 2024 is de buitententoonstelling 'Intersekse – 1 op de 90' geplaatst op het Industrieplein achter het station. Met deze tentoonstelling willen we meer aandacht en bewustzijn creëren voor intersekse personen.
- Wij besteden aandacht aan meer inclusieve communicatie in onze schriftelijke communicatie met inwoners. De teksten worden geschreven conform de richtlijnen van het 'Helder Hengelo's'. Dit betekent o.a. dat de teksten leesbaar zijn voor iedereen en er wordt aandacht besteed aan de aanhef van een brief.

6.1.1 Meer inwoners zetten zich in voor de (lokale) samenleving

- Met de uitvoeringsregeling 'Inwonersfonds leefbare wijken' maken wij het mogelijk dat inwoners, die een initiatief hebben dat bijdraagt aan een sterke gemeenschappelijke sociale basis, worden gefaciliteerd.
- Wij zetten in op preventie en het stimuleren van een gezonde leefwijze voor mantelzorgers; zij kunnen trainingen en cursussen volgen. Ook bieden wij (vanuit Twentse Koers) logeerszorg om de overbelaste mantelzorger tijdelijk te ontlasten.
- Wij hebben het aanbod voor mantelzorgers uitgebreid. Met onder andere de methodiek van het Odensehuis, voor (beginnend) dementerenden en hun mantelzorgers, en meer gastgezinnen waar jonge mantelzorgers een dagdeel per week opgevangen worden.
- Met inwoners die zich melden voor een vrijwilligersfunctie wordt direct een concrete afspraak met minimaal één vrijwilligersorganisatie gemaakt. Evaluatie om te kijken of de match gelukt is, maakt standaard onderdeel uit van de procedure.
- Vanwege het 12,5 jarige jubileum is het jaarlijks vrijwilligersevenement een half jaar verschoven. Het event, gericht op waardering en dankbaarheid, beoogt vrijwilligers te stimuleren om zich blijvend in te zetten voor de samenleving.

6.1.2 Minder inwoners zijn eenzaam

- In 2024 is het 'Actieplan Eenzaamheid' vastgesteld. Het Actieplan eenzaamheid is onderdeel van de 'Nota gezondheid, Iedereen Gezond(er)'. Het doel van dit actieplan is om eenzaamheid van inwoners van de gemeente Hengelo zoveel mogelijk te voorkomen en het taboe rondom eenzaamheid af te laten nemen. In de verschillende wijkcentra worden activiteiten georganiseerd om eenzaamheid aan te pakken.
- In plaats van het opzetten van de geluksroute hebben wij ingezet op kennis en kunde over positieve gezondheid bij professionals zodat zij deze methodiek toepassen in de dagelijkse praktijk.
- Een groot aantal mensen dat bij de huisarts komt ervaart eenzaamheid. De huisarts biedt "Welzijn op recept" aan en verwijst door naar een welzijnscoach. Samen met de inwoner wordt door de welzijnscoach begeleid naar een voor de inwoner passende oplossing.

6.2 Meer inwoners in Hengelo redden zichzelf, waar nodig met ondersteuning van de gemeente

6.2.1 Minder inwoners hebben problematische schulden

- De looptijd van de wettelijke schuldsanering (Wsnp) is reeds gehalveerd van 36 naar 18 maanden. In 2024 is daarnaast ook de 0-optie ingevoerd. Dit houdt in dat mensen zonder afloscapaciteit direct een schone lei kunnen krijgen. Hiermee is er nog meer aandacht nodig voor de begeleiding en nazorg. Wij zien nog geen echte stijging in het aantal schuldregelingen.
- In Q2 is de pilot Geldinformatiepunt van start gegaan, laagdrempelig en in de wijk om het bereik te vergroten. Deze preventieve interventie voorkomt grotere financiële problematiek en mogelijk verdere exalatie (als bijvoorbeeld het inzetten van basis- of maatwerkondersteuning).
- In Q4 is de pilot Jongerenperspectieffonds van start gegaan. Met inzet van de werkwijze van het Jongerenperspectieffonds biedt de gemeente Hengelo jongeren weer perspectief op een schuldenvrije toekomst.
- In de nasleep van de coronapandemie kregen wij de afgelopen jaren minder reguliere aanvragen voor het Besluit bijstandverlening zelfstandigen (Bbz). In 2024 lagen de reguliere Bbz-aanvragen echter weer flink hoger dan verwacht.

6.2.2 Meer inwoners maken optimaal gebruik van ons armoedebeleid

- In 2024 is gewerkt aan een het nieuwe beleidskader "Blik op morgen", welke inmiddels is vastgesteld.

- In 2024 heeft het Rijk structureel middelen beschikbaar gesteld voor de aanpak van armoede en schulden. Deze zijn in 2024 incidenteel ingezet. Zo hebben we eind 2024 uitvoering gegeven aan een eindejaarsactie, waarmee minimaalshouders de mogelijkheid kregen om ook mee te doen aan decembertradities.
- Door de instroom en huisvesting van statushouders is het aantal verstrekte bijstandsuitkeringen toegenomen, alsook het gebruik van onze regelingen voor onder meer bijzondere bijstand en wigtoed.
- Wij hebben ons bereik vergroot door de nieuwe doelgroep, die in beeld is gekomen door het verstrekken van de energietoeslag, actief te betrekken en mee te nemen in de eindejaarsactie.
- Om inwoners optimaal gebruik te laten maken van ons armoedebeleid hebben wij bij specifieke doelgroepen bij een aanvraag levensonderhoud ook meteen ambtshalve regelingen uit het Kindpakket toegekend. Denk hierbij aan verstrekking schoolkosten aan statushouders.
- In het kader van duurzaamheid bieden wij met ingang van oktober 2024 een nieuwe wigtoedregeling aan, waarmee inwoners met een laag inkomen energiezuinig wigtoed kunnen aanschaffen. Wij onderzoeken nog of wij het aanbod van duurzame regelingen voor deze doelgroep kunnen uitbreiden.

6.2.3 Meer inwoners met weinig kans op regulier werk hebben een (zo nodig aangepaste) baan

- In 2024 hebben wij in de ketensamenwerking UWV-uitvoeringsorganisatie-SWB-Werkplein afspraken gemaakt over een effectieve inzet van het re-integratie instrumentarium en zijn deze vastgelegd in het prestatiecontract met de uitvoeringsorganisatie SWB.
- In 2024 is door SWB vanuit het Strategisch plan 2023-2027 de eerste fase van de doorontwikkeling doorgevoerd. De structuur van de organisatie aangepast op de primaire processen: Werkleerbedrijf, Arbeidsontwikkeling en Beheer openbare ruimte. Er was sprake van een transitiedirectie, inmiddels heeft de directie een definitieve invulling gekregen.
- Door aansluiting te zoeken bij werk- en regiegroepen in de arbeidsmarktregio Twente wordt vanuit kennisdeling en uniformiteit effectiever ingezet op het maken van goede matches en begeleiding naar werk.
- In het kader van de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur hebben wij in 2024 de mogelijkheden verkend van het daadwerkelijk vestigen van het regionale Werkcentrum Twente in Hengelo. Besluitvorming hierover in de arbeidsmarktregio Twente vindt naar verwachting plaats in het voorjaar van 2025, met als doel daadwerkelijk te starten op 1 januari 2026.
- De nieuwe re-integratieverordening is in 2024 vastgesteld. Met deze verordening wordt de inzet vergroot om meer mensen met een arbeidsbeperking aan het werk te helpen. Werkgevers en werkzoekenden kunnen elkaar makkelijker vinden in het matchingsproces, wat bijdraagt aan duurzaam werk voor de doelgroep. De aanvullende beleidsregels die in dit kader zijn opgesteld heeft het college inmiddels vastgesteld.
- Wij hebben jongeren die zonder startkwalificatie, maar wel gericht de school verlaten richting arbeidsmarkt of dagbesteding, begeleid naar een vervolgstap. Ook zijn wij gestart met een actievere vorm van nazorg op VSO/Pro scholen door middel van toekomstgericht werken. Op het Entree zijn wij gericht op locatie de gesprekken aangegaan, wat zorgt voor betere samenwerking en afstemming.
- In voorbereiding op de nieuwe wet 'Van school naar duurzaam werk' hebben wij de huidige Twentse belofte geëvalueerd en een start gemaakt met een analyse om inzicht te krijgen in de regionale problematiek en de eventuele blinde vlekken in het aanbod voor de doelgroep.
- Via het project Ikletterop en door middel van maatwerktrajecten begeleiden wij inwoners die moeite hebben met lage basis- en/of vakvaardigheden en potentie hebben om na deelname aan het traject een duurzame plek op de arbeidsmarkt te krijgen. Ook worden werkgevers benaderd om met lage basisvaardigheden aan de slag te gaan.

6.2.4 Meer inwoners weten de algemene voorzieningen te vinden

- In 2024 is Skillz Jongerenwerk gestart met een tienermiddag en een legoclub voor tieners binnen het stedelijk jongeren centrum.
- Met het project sociale basis hebben wij samen met Wijkkracht Hengelo wijkanalyses in een gezamenlijk dashboard gemaakt. Op basis van deze analyses worden de wijkentrees over de stad verdeeld en weten wij welke delen van de gemeente prioriteit hebben. Zie ook bijlage 10.2.
- Helaas krijgen professionals ook bij algemene voorzieningen af en toe te maken met agressie. Met een agressietraining leren zij, hoe ze hier mee om moeten gaan.
- Samen met inwoners en partners is geleerd hoe in wijken gelijkwaardig kan worden samengewerkt.
- Om te zorgen dat de openingstijden van de wijkcentra en wijkhuizen aansluiten bij de behoeften van de inwoners, hebben wij in 2024 de hoeveelheid beheer uitgebreid. En wij hebben voorbereidingen getroffen voor de verbouw van het wijkcentrum Slangenbeek, zodat wij in die wijk ontmoeten en activiteiten op het

gebied van sport, cultuur en welzijn met elkaar kunnen verbinden. De verbouw is door capaciteitsgebrek echter nog niet gestart. Voor vervanging van de school en sportzaal in Beckum door een nieuw te bouwen Multi Functionele Accommodatie (MFA) is het eerste deel van het haalbaarheidsonderzoek succesvol afgerond. Dit bestond onder andere uit het opstellen van voorwaarden voor de stichting die de MFA wil bouwen en in eigendom hebben. Zij voldoen inmiddels aan de voorwaarden en daarmee is het tweede deel van het haalbaarheidsonderzoek gestart (inhoud en financiën).

- In 2024 is de subsidie voortgezet van het Studio 15 Talenthouse. Het project is gerealiseerd binnen een gelijkwaardige samenwerking tussen Oyfo, Metropool en Stichting Wijkkracht. De activiteiten zijn gericht op alle jongeren en specifiek jongeren met een afstand tot de arbeidsmarkt, jongeren in een sociaal isolement en jongeren uit aandachtswijken. Met als doel om talenten bij jongeren naar boven te halen en draagt bij aan de veerkracht, welzijn en gezondheid van jongeren.

6.2.5 Minder inwoners zijn aangewezen op maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd bij het oplossen van problemen in hun leefsituatie

- Wij hebben in 2024 de lokale verwerving van de basisondersteuning gegund voor de meeste vormen van individuele en groepsgerichte ondersteuning Wmo en jeugdhulp. Dit is ingegaan per 1 januari 2025.
- Wij hebben in samenwerking met het OZJT in 2024 nieuwe regionale afspraken gemaakt met aanbieders voor de meeste vormen van jeugdhulp. Daarbij gaat het onder andere om ambulante jeugdhulp, jeugd-GGZ, wonen en verblijf en crisis. De overeenkomsten zijn ingegaan per 1 januari 2025.
- Met de komst van de basisondersteuning is gekozen om de onafhankelijke cliëntondersteuning niet door Wijkkracht uit te laten voeren, maar we besteden deze dienst opnieuw aan. Dit om de onafhankelijkheid van deze dienst voor de inwoners te kunnen waarborgen.
- Meerdere contracten van individuele voorzieningen zijn in 2024 van start gegaan. De Regiotaxi wordt uitgevoerd door een nieuwe vervoerder. Huishoudelijke ondersteuning is overgegaan naar tijdsgerichte indicaties passend binnen het normenkader dat landelijk is gesteld. Met krachtig oud worden, werken inwoners aan het herstel van de zelfredzaamheid.
- In oktober 2024 zijn wij gestart met het project Wijkfunctionaris GGZ. Het doel van dit project is om vroegtijdig meldingen van onbegrepen gedrag op te pakken om vervolgens samen met de betrokken inwoner na te gaan wat er aan de hand is en te zorgen voor passende ondersteuning en zorg.
- In 2024 is de Regionale woonzorgvisie Twente vastgesteld door de Twentse gemeenten en de provincie Overijssel. Samen met partners is gestart met het ontwikkelen van het lokale programma volkshuisvesting waar huisvesting voor kwetsbare inwoners een onderdeel van zal zijn.
- De doelgroep voor beschermd wonen is uitgebreid naar inwoners met een licht verstandelijke beperking.
- In nauwe samenwerking met Welbions zijn op het gezondheidspark een polikliniek en woningen voor inwoners met verslavingsproblematiek zonder perspectief op herstel geopend. Financiering van deze locatie vindt plaats vanuit de Wet langdurige zorg.
- Vanuit onze rol binnen de Twentse Koers en samen met centrumgemeenten Enschede en Almelo werken wij samen met Menzis aan een dekkend zorglandschap voor inwoners met complexe multiproblematiek.
- Het voorkomen van wachtlijst voor beschermd wonen is belangrijk. Ook in 2024 hebben wij ons, samen met de centrumgemeenteregio Enschede, ingezet om de wachtlijsten aan te pakken.
- Regionaal voelen ketenpartners de urgentie voor het Toekomstscenario Jeugd en Gezinsbescherming, maar het proces verloopt traag. De geplande pilots in 2023 zijn niet gestart. Wel is begin 2024 een vervolgonderzoek gestart, met een beoogd advies in januari 2025 over de verdere realisatie in Twente. Dit vormt de basis voor werving van een projectleider. Wij willen aansluiten als pilotgemeente.
- Wij werken met partners aan een plan van aanpak die aansluit bij het Toekomstscenario Jeugd en Gezin. Om de wachtlijst terug te dringen die is ontstaan door de aanzienlijke stijging van het aantal meldingen bij Veilig Thuis Twente (VTT).

6.2.6 Inwoners zijn tevreden over de re-integratievoorzieningen en maatwerkvoorzieningen Wmo en jeugd van de gemeente

- Wij hebben in 2024 onderzoek gedaan naar het doorontwikkelen van de inwoner ervaringsmetingen. Wij hebben geconcludeerd dat wij met vergelijkbare instrumenten en methoden inwoner ervaringsmetingen uitvoeren dan gangbaar is en andere gemeenten doen. Er is echter ook ruimte voor verbetering. Denk daarbij aan het inbrengen van eigen vragen (nu hanteren wij een algemene vragenlijst) en het continu meten. Wij pakken dit op, onder andere samen met Wijkkracht Hengelo (voor het deel basisondersteuning).

- Ook in 2024 hebben wij de boodschap uitgedragen dat het anders moet in het sociaal domein. Bewustwording over wat inwoners zelf kunnen doen (goede zorg voor jezelf en zorgen voor elkaar), aangevuld door inzet van vrijwilligers (waar dat kan) en professionals (waar dat moet). Bewustwording ook over dat de gemeente niet (langer) alles oplost en vergoedt. Dat wij alleen dan ook op de langere termijn de ondersteuning kunnen blijven bieden voor mensen die dat echt nodig hebben. Met name ter voorbereiding op de start van de basisondersteuning hebben wij dit samen met de gegunde partner gecommuniceerd.

Wat zijn we blijven doen

Ondersteuning jeugd en kwetsbare gezinnen

- Het preventieteam jeugd komt vanaf 1 januari 2025 te vallen onder de Basisondersteuning. Door deze beleidskeuze lag de focus in 2024 op de continuïteit van de ondersteuning binnen het preventieteam.
- Wij zetten de pilot Jeugdhulpteams (JHT) op school voort tot en met juli 2025 en ontwikkelen het samen verder met het onderwijs en de jeugdhulppartners. Daarbij versterken wij de sociale basis en/of de zelfredzaamheid van leerlingen en gezinnen. Zie 23-FP-6.2.
- Meer partners hebben zich aangesloten bij de expertgroep Toekomstplannen voor jongvolwassenen. Het format voor de Toekomstplannen is herzien en samen met jongeren en partners is gestart met de ontwikkeling van een app om jongeren meer regie te geven en professionals mee te nemen in het werken met Toekomstplannen.
- Er heeft een evaluatie van het Wonen met een Toekomstplan (Korenbloemstraat en Sportlaan Driene) plaatsgevonden. Het huidige aanbod is toereikend. De uitkomsten zijn meegenomen in de doorontwikkeling van de Toekomstplannen.
- Wij faciliteren meerdere acties en activiteiten met onze subsidiepartners om jongeren in een vroegtijdig stadium te kunnen helpen. Denk daarbij aan de (groeps)bijeenkomsten en trainingen vanuit de GGZ voor voor kinderen van ouders met psychiatrische problematiek (KOPP) en jongeren met depressieve klachten (GRIP op je DIP). En het spreekuur van samenwerkende partijen op het C.T. Stork-college.
- Wij hebben in 2024 vanuit team Jeugd en Gezin datagericht gewerkt bij het indiceren voor de inzet van jeugdhulp. We hebben een dashboard gebouwd voor het project 'aanmodderen is stoppen' en hebben op die manier inzichtelijk gemaakt welke cliënten langdurig zorg hebben ontvangen en we hebben daar waar mogelijk gestuurd op eerdere uitstroom en afschaling.
- Wij hebben geïnvesteerd in ketensamenwerking, zowel in de basisondersteuning, specialistische ondersteuning als ook in de veiligheidsketen. Om jongeren in een vroegtijdig stadium te kunnen ondersteunen.
- Wij hebben lokaal en regionaal contractmanagement uitgevoerd.
- Wij zijn in 2024 multi-probleemgezinnen blijven ondersteunen, via de Wraparound Care- methode, die het GRIP-team uitvoert. Door op maat gemaakte intensieve gezinsbegeleiding, die gericht is op herstellen van zelfregulatie en het versterken van de eigen kracht, worden deze gezinnen ondersteund.
- Vanuit de Samenwerkingsagenda Jeugdhulp hebben wij in 2024 gewerkt aan een aantal (boven)regionale opgaven in de jeugdhulp, zoals onder andere de af- en ombouw van residentiële voorzieningen, zoals de Jeugdzorg+ en de drie milieuvoorzieningen (voorziening dat verblijf, behandeling en school/ werk combineert) en aan de aanpak van de wachtlijstproblematiek.
- De gemeente Hengelo blijft vrijwilligers en mantelzorgers ondersteunen.
- Wij vragen aandacht voor het signaleren van eenzaamheid (bij professionals in zorg en welzijn, vrijwilligers en inwoners). Dit doen we door nauwe samenwerking met onze partners.

Wmo, zorg en welzijn

- Ook in 2024 hebben de consultants en regisseurs Wmo gezorgd dat er zo snel mogelijk, zo licht mogelijk en zo dichtbij mogelijk een antwoord gevonden kon worden op de (hulp)vraag van inwoners.
- Wij hebben ondersteuning geboden aan jonge en volwassen mantelzorgers en vrijwilligers.
- Wij kopen in en subsidiëren Wmo-ondersteuning (en hulpmiddelen), lokaal en regionaal. Wij sluiten daarbij zoveel mogelijk aan bij het gewone leven.
- Daarbij blijven wij lokaal en regionaal investeren in onderzoek en toetsing van aanbieders om zorgfraude tegen te gaan. Waar mogelijk zetten wij in op het daadwerkelijk terugvorderen van niet of verkeerd bestede zorgmiddelen.
- Wij blijven vervoersoplossing bieden in de regio wanneer gebruik openbaar vervoer niet meer kan. Het gaat daarbij om incidenteel vervoer (voormalige Regiotaxi) en structureel vervoer (van en naar dagbesteding, jeugdvervoer en leerlingvervoer). Ook stimuleren wij onze inwoners gebruik te maken van diensten zoals 'Zelfstandig leren reizen met het OV' en 'ANWB-Automaatje'.
- Wij voeren lokaal contractmanagement uit en ondersteunen de regionale contractmanagers.
- In samenwerking met onze partners blijven wij inzetten op voldoende, geschikte en betaalbare huisvesting voor kwetsbare inwoners en zorgen daarbij voor de benodigde zorg en ondersteuning (uitvoering 'wonen en zorg in Hengelo 2019-2025').
- Wij blijven lokaal en regionaal inzetten op een sluitende aanpak voor mensen met onbegrepen gedrag, samen met onze ketenpartners.
- Wij zijn in 2024 de wijkcentra van Hengelo blijven subsidiëren. De stichtingsbesturen van de wijkcentra, de SWB en de gemeente hebben in 2024 ingezet op het verbeteren van de samenwerking.

Werk, inkomen en schuldhulpverlening

- Wij hebben ook in 2024 op basis van de Regeling opvang ontheemden Oekraïne (ROOO) leefgeld verstrekt aan Oekraïners die wij in onze gemeente opvangen.
- Vanuit de Uitvoeringsorganisatie Werk en Inkomen hebben we de Participatiewet uitgevoerd voor de gemeenten Borne, Hengelo en Haaksbergen.
- Wij hebben inwoners van de gemeente Hengelo ondersteund bij het oplossen van hun financiële zorgen en/of problemen. Dit door de inzet van schuldhulpverlening vanuit BudgetAlert. Wij hanteerden hierbij een integrale aanpak en leverden maatwerk passend bij de situatie van de inwoners. Waar nodig hebben wij ze doorverwezen naar de Stadsbank voor het afhandelen van een schuldregeling en/of budgetbeheer rekening.
- De gemeente Hengelo kent verschillende regelingen om gezinnen en mensen in armoede te ondersteunen, waaronder het kindpakket. Wij hebben ons ook in 2024 ingezet om deze regelingen goed onder de aandacht te brengen, zodat de doelgroep er ook maximaal gebruik van kan maken.
- Wij hebben ook het afgelopen jaar een collectieve zorgverzekering voor inwoners met een laag inkomen aangeboden.
- Wij zijn blijven samenwerken binnen het Werkplein Midden Twente, om mensen uit verschillende bestanden (deels) aan het werk te helpen. Vooruitlopend op de ingezette landelijke ontwikkelingen voor de hervorming van de arbeidsmarktinfrastructuur hebben wij in Midden Twente de mogelijkheden verkend van het daadwerkelijk vestigen van een zogenoemd Werkcentrum Twente in Hengelo, waarin het Werkplein Midden Twente zal opgaan.
- Wij hebben workshops, participatietrajecten en re-integratietrajecten voor bijstandsgerechtigden ingekocht en uitgevoerd. De SWB is onze uitvoeringsorganisatie voor Wsw (Wet sociale werkvoorziening), Nieuw beschut en re-integratie. Daarnaast is een deel van de begeleiding uitgevoerd door onze eigen arbeidsmarkt-, werk-, participatie-, en jobcoaches.
- Via het ROZ hebben wij starters en zzp-ers geadviseerd en gefaciliteerd. De rol van het ROZ binnen de arbeidsmarkt is groot. Zo is het probleem van het vinden van personeel in deze krappe arbeidsmarkt soms een thema voor ondernemers die met problemen bij ROZ aankloppen. Maar elke zelfstandige ondernemer die bij ROZ aanklopt om te starten, of met financiële problemen, is zelf ook een potentiële kracht op de arbeidsmarkt. Daarnaast heeft het ROZ een belangrijke rol als adviseur voor Sociaal Impact Ondernemen, dat bijdraagt aan inclusiviteit.
- Wij hebben in de arbeidsmarktregio Twente vol ingezet op een Leven Lang Ontwikkelen (LLO). Samen met de belangrijkste partners zoals werkgeversorganisaties, vakbonden, onderwijsinstellingen en UWV hebben wij gewerkt aan actielijnen die voortkomen uit onze gezamenlijke Twentse visie op een LLO om in Twente een optimale leercultuur te creëren. Doel is iedereen in een snel veranderende arbeidsmarkt arbeidsfit te maken of te houden en werkgevers van goed gekwalificeerd personeel te voorzien.

- In het programma van de Twentse Belofte werkt de gemeente Hengelo samen met partners om jongeren een goed toekomstperspectief te bieden. Jongeren die zonder startkwalificatie school verlaten hebben de doorstroomcoaches in beeld en begeleid naar een passende vervolgstap. Voor kwetsbare jongeren in de leeftijd 23-27 jaar biedt Hengelo lifecoaching. Zij begeleiden jongeren die op meerdere leefgebieden vastlopen en waar de inzet van meerdere interventies nog niet geleid heeft tot een stap richting werk of school.
- Het Taalpunt Hengelo is in 2024 volop in bedrijf geweest. Samen met partners in de stad is een breed taalaanbod ingezet om lage basisvaardigheden te optimaliseren onder verschillende doelgroepen. Wij hebben onze infrastructuur benut waarin wij samenwerken met partners, zoals het Leerwerkloket en Wijkkracht om lage basisvaardigheden te traceren en vervolgens te verhelpen.

Werken aan een inclusieve samenleving

- Ook in 2024 is Hengelo een regenbooggemeente geweest, waarmee we aandacht hebben gevraagd voor de positie van LHBTIQA+ personen. Ook hebben wij actief meegewerkt aan de Coming Out Dag.
- Wij blijven aandacht besteden aan de positie van LHBTIQA+-personen (LHBTIQA+ staat voor lesbische vrouwen, homoseksuele mannen, biseksuelen, transgender-, intersekse-, queer- en aseksuele personen en de + staat voor overige seksuele en genderidentiteiten). We werken hiervoor samen met partners in de stad gericht op bewustwording, voorlichting en het organiseren van activiteiten.
- Ook in 2024 hebben wij gezorgd dat nieuwkomers snel een plek binnen onze samenleving vinden. Dat doen wij door onder andere een brede intake, duale trajectenroutes en ondersteuning richting zelfredzaamheid en begeleiding gedurende het hele inburgeringstraject.
- Wij zijn, in samenwerking met belangenverenigingen (Stichting Gehandicaptenraad Hengelo en Bartimeus), blijven inzetten op het toegankelijker maken (openbare) ruimte en vastgoed.

Wat heeft het gekost

6 Sociaal domein	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	1.110	18.703	18.367	-336
Lasten	16.440	23.983	22.996	987
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	-15.330	-5.280	-4.629	651
Baten	-	-	-	-
Lasten	10.261	10.585	10.291	294
6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen	-10.261	-10.585	-10.291	294
Baten	45.563	49.839	49.808	-31
Lasten	59.494	62.181	62.935	-754
6.3 Inkomensregelingen	-13.931	-12.342	-13.127	-785
Baten	-	-	-	-
Lasten	12.666	14.037	14.064	-27
6.4 WSW en beschut werk	-12.666	-14.037	-14.064	-27
Baten	552	2.947	1.901	-1.046
Lasten	7.442	10.862	9.420	1.442
6.5 Arbeidsparticipatie	-6.890	-7.915	-7.519	396
Baten	18	18	25	7
Lasten	3.730	3.901	3.959	-58
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	-3.712	-3.883	-3.934	-51
Baten	1.052	1.090	1.071	-19
Lasten	12.495	11.214	10.794	420
6.71A Hulp bij het huishouden (WMO)	-11.443	-10.124	-9.723	401
Baten	-	-	-	-
Lasten	12.278	11.375	11.383	-8
6.71B Begeleiding (WMO)	-12.278	-11.375	-11.383	-8
Baten	-	-	-	-
Lasten	2.849	2.528	2.482	46
6.71C Dagbesteding (WMO)	-2.849	-2.528	-2.482	46
Baten	5	5	-	-5
Lasten	964	-	-	-

6 Sociaal domein	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
6.71D Overige maatwerkarrangementen (WMO)	-959	5	-	-5
Baten	-	-	-	-
Lasten	-	-	-	-
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	-	-	-	-
Baten	-	-	-	-
Lasten	3.825	4.993	5.043	-50
6.72A Jeugdhulp begeleiding	-3.825	-4.993	-5.043	-50
Baten	-	-	-	-
Lasten	5.798	6.563	6.580	-17
6.72B Jeugdhulp behandeling	-5.798	-6.563	-6.580	-17
Baten	-	-	-	-
Lasten	3.267	3.325	3.249	76
6.72C Jeugdhulp dagbesteding	-3.267	-3.325	-3.249	76
Baten	325	336	332	-4
Lasten	1.491	2.387	2.183	204
6.72D Jeugdhulp zonder verblijf overig	-1.166	-2.051	-1.851	200
Baten	-	-	-	-
Lasten	2.177	2.080	2.003	77
6.73A Pleegzorg	-2.177	-2.080	-2.003	77
Baten	-	-	-	-
Lasten	1.696	1.458	1.413	45
6.73B Gezinsgericht	-1.696	-1.458	-1.413	45
Baten	-	958	958	-
Lasten	4.924	7.754	8.749	-995
6.73C Jeugdhulp met verblijf overig	-4.924	-6.796	-7.791	-995
Baten	-	-	-	-
Lasten	6.892	7.834	7.564	270
6.74A Jeugdhulp behandeling GGZ zonder verblijf	-6.892	-7.834	-7.564	270
Baten	-	-	-	-
Lasten	1.439	1.514	1.722	-208
6.74B Jeugdhulp crisis/LTA/GGZ-verblijf	-1.439	-1.514	-1.722	-208
Baten	-	-	-	-
Lasten	943	594	793	-199
6.74C Gesloten plaatsing	-943	-594	-793	-199
Baten	850	2.155	2.211	56
Lasten	-	-	53	-53
6.81A Beschermd wonen (WMO)	850	2.155	2.158	3
Baten	-	7	7	-
Lasten	1.199	1.203	1.225	-22
6.81B Maatschappelijke- en vrouwenopvang (WMO)	-1.199	-1.196	-1.218	-22
Baten	-	-	-	-
Lasten	2.590	3.114	3.053	61
6.82A Jeugdbescherming	-2.590	-3.114	-3.053	61
Baten	-	-	-	-
Lasten	390	437	455	-18
6.82B Jeugdreclassering	-390	-437	-455	-18
Saldo 6 Sociaal domein	-125.775	-117.864	-117.730	134

Financiële toelichting

Wij zien op hoofdlijnen de volgende ontwikkelingen binnen de financiën van het programma sociaal domein ten opzichte van de 2e Beleidsrapportage 2024:

- De huisvesting van statushouders heeft in 2024 voor het grootste deel plaatsgevonden na de zomer, in verband met de beschikbaarheid van woningen. In deze periode is daarmee het aantal aanvragen

voor bijzondere bijstand, witgoedregelingen, bijstandsuitkeringen en schoolkosten vanuit het kindpakket toegenomen. Daarmee zijn ook de kosten in het laatste kwartaal van 2024 gestegen.

- Door het uitvoeren van de regeling energietoeslag voor huishoudens met een laag inkomen, is het gelukt om ons bereik ten aanzien van de doelgroep te vergroten. Zij komen vaak ook in aanmerking voor andere gemeentelijke regelingen. Dit zien we terug in de beleidsindicatoren en ook in de financiën.
- In lijn met het landelijke beeld zien wij de uitgaven voor jeugdzorg verder stijgen. De oorzaak ligt in de toenemende zwaarte en duur van de indicaties. Wij blijven vanuit het Transformatieplan inzetten op het terugdringen van de kostenontwikkeling binnen de jeugdzorg en behalen hier ook successen. Ondanks deze ingezette verandering, zien wij ook dat wij niet overal invloed op hebben. Ten opzichte van de 2e Beleidsrapportage 2024 zien wij met name een overschrijding op de weinig voorkomende hoog specialistische zorg en landelijke transitie arrangementen.

6.1 Samenkracht en burgerparticipatie (€ 651.000 voordeel)

- Opvang van vluchtelingen: Net als voorgaande jaren hebben wij ook in 2024 nieuwkomers opgevangen. Hiervoor ontvangen wij verschillende vergoedingen vanuit het Rijk en het COA. Ten opzichte van de 2^e Beleidsrapportage 2024 ontstaat een voordelig resultaat van € 525.000. Dit voordelige resultaat bestaat uit lagere inkomsten van € 436.000 en lagere uitgaven van € 961.000. In de loop van 2024 hebben wij bedden die in eerste aanleg beschikbaar waren voor Oekraïense vluchtelingen, ingezet voor de opvang van asielzoekers. Hierdoor hebben wij minder leefgeld aan Oekraïeners uitgekeerd dan begroot (€ 354.000 voordeel), dit resulteert ook in een lagere rijksvergoeding. Daarnaast hebben wij minder uitgaven voor met name gas en catering (€ 450.000 voordeel) en wordt een bijdrage van € 100.000 aan de investering van Welbions ten behoeve van de huisvesting van statushouders niet in 2024, maar in 2025 gedaan. Wij stellen voor het totale voordeel op de budgetten opvang vluchtelingen van € 525.000 te storten in de reserve Vluchtelingen, zie hiervoor het bestemmingsvoorstel.
- De afgelopen jaren zijn de uitgaven voor Sociaal Medische Indiceringen (SMI) kinderdagverblijven gestegen. De begroting hebben wij hier de afgelopen jaren structureel op bijgesteld. In de Septembercirculaire 2024 hebben wij ter compensatie van deze stijgende uitgaven extra middelen gekregen, om zo de druk op het budget voor SMI weg te nemen. In de 2^e Beleidsrapportage 2024 hebben wij het budget SMI voor 2024 incidenteel naar beneden bijgesteld, de kosten leken zich te stabiliseren. Deze bijstelling is te hoog gebleken. In de laatste maanden van 2024 is het aantal inwoners met een indicatie voor SMI gestegen doordat de doelgroep complexer wordt. Daarmee ontstaat een incidenteel nadeel van € 84.000.
- Toekomstbestendige voorzieningen en zakelijk partnerschap: doordat enkele functies tijdelijk zijn ingevuld door inhuurkrachten, in verband met tijdelijke vervanging door ziekte, benodigde ervaring of expertise en capaciteit, ontstaat hier een overschrijding op de personeelslasten van € 153.000.
- Voorliggende voorzieningen Jeugd, BSO+ en Toekomstplannen: In het voorliggende veld werken we samen met diverse partners. Subsidiepartners hebben niet alle afgesproken activiteiten kunnen uitvoeren. 2024 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding en implementatie van de basisondersteuning, waardoor beoogde uitbreiding nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Dit leidt tot een voordeel van € 63.000.
- Uitvoering wet verplichte GGZ en aanpak personen verward gedrag: In 2024 waren er minder casussen voor hoorplicht via SamenTwente en zijn er nog geen kosten gemaakt voor WAMS en is er geen gebruik gemaakt van de Wmo inzet van Ambulante Zorg Twente. Dit resulteert in een voordeel van € 44.000.
- Sociale vernieuwing/wijkaanpak: In 2024 hebben wij minder subsidies uitgegeven aan wijkwelzijnswerk (m.n. activiteitenbudget). Er zijn minder aanvragen geweest, waardoor er een voordeel van € 62.000 is ontstaan. Daarnaast is er minder personele inzet geweest (€ 60.000).
- Wijkwelzijn 't Berflo: Doordat de welzijnsruimten meer zijn verhuurd ontstaat er een voordeel van € 71.000.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.2 Toegang en eerstelijnsvoorzieningen (€ 294.000 voordeel)

- Uitvoeringkosten toegang: Ten opzichte van de 2^e Beleidsrapportage 2024 zijn de werkelijke lasten in 2024 € 217.000 lager. Dit wordt met name veroorzaakt doordat per abuis de bijstelling van de lasten voor team Jeugd en Gezin in programma 9 is verwerkt, in plaats van in programma 6 (€ 395.000 voordeel). Daarnaast is de inzet vanuit Team Wmo hoger dan begroot (€ 134.000 nadeel) door inschalingsverschillen.
- Centra jeugd en gezin (CJG), preventieteam: Subsidiepartners hebben niet alle afgesproken activiteiten kunnen uitvoeren. 2024 heeft in het teken gestaan van de voorbereiding en implementatie van de

basisondersteuning, waardoor beoogde intensivering nog niet heeft kunnen plaatsvinden. Dit leidt tot een voordeel van € 100.000.

- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.3 Inkomensregelingen (€ 1.031.000 nadeel)

- **Bijstand:**
Het werkelijke resultaat op de BUIG (uitkeringen PW, IOAW en IOAZ, Bbz en loonkostensubsidie) is over 2024 € 1,5 miljoen voordelig. De ontvangen rijksvergoeding (spuk) is daarmee in 2024 hoger dan de uitkeringslasten.
Ten opzichte van de 2^e Beleidsrapportage zien wij een nadeel van € 480.000. Dit wordt met name veroorzaakt door hogere uitgaven van ca. € 364.000. De stijging van de uitgaven, die naar verwachting structureel zal zijn, is te verklaren door de instroom van statushouders in de laatste maanden van 2024. Daarnaast ontstaat er een incidenteel nadeel van ca. € 85.000 door een actualisatie van de verwachte terugvorderingen van uitkeringen.
- **Minimabeleid:** Het nadeel van € 60.000 is te verklaren doordat het aantal kinderen dat gebruik heeft gemaakt van de tegemoetkoming voor de schoolkosten eind 2024 flink is gestegen t.o.v. 2023. Daarnaast laten de participatie activiteiten voor volwassenen ook een flinke stijging zien t.o.v. 2023 (13,8%). Deze stijging is te relateren aan de algemene stijging in het bijstandsbestand en de huisvesting van statushouders.
- **Bijzondere bijstand Energieregeling:** In 2023 hebben wij van het Rijk € 7,4 miljoen ontvangen om onze inwoners van een compensatie te kunnen voorzien. Zoals gemeld in de 2e Beleidsrapportage 2024 is er, ondanks brede communicatie, veel minder dan verwacht een beroep op deze regeling gedaan. In 2023 hebben we ruim € 6,2 miljoen hiervan besteed. Per saldo leidt dit tot een voordeel van € 106.000.
- **Bijzondere bijstand:** De uitgaven bijzondere bijstand zijn € 370.000 hoger dan begroot. De stijging van de uitgaven heeft met name plaatsgevonden in de laatste paar maanden van 2024, als gevolg van de huisvesting van statushouders in die periode. Daarnaast geldt dat de actualisatie van de verwachte terugvorderingen vanuit verstrekking leidt tot een incidenteel voordeel van € 280.000. Per saldo leidt dit tot een nadeel van € 90.000 in 2024.
- **ROZ:** Het ROZ verricht voor de gemeente Hengelo en onze opdrachtgevende gemeenten werkzaamheden in het kader van schuldhulpverlening, bedrijfsadviesing en startersadviesing aan ondernemers. In 2024 blijven de werkelijke opbrengsten voor bedrijfsadviesing en startersadviesing achter bij de begroting (€ 324.000 nadeel). Zoals in de 2^e Beleidsrapportage 2024 gemeld komt dit mede door de aard van de hulpvraag van ondernemers. Hier tegenover staan lagere lasten van € 194.000 (met name personeel). De verstrekkingen vanuit de Bbz aan Hengelose ondernemers zorgen voor hogere uitgaven dan begroot (ca. € 168.000), er zijn in 2024 meer kredieten verstrekt en daarnaast zijn de kredieten per ondernemer gemiddeld hoger. De actualisatie van de verwachte terugvorderingen vanuit Bbz verstrekkingen leidt tot een incidenteel voordeel van € 100.000 en vanuit de TOZO tot een incidenteel nadeel van € 220.000.
- **Participatiewet beheer:** De kosten vallen € 215.000 hoger uit dan begroot. Met name doordat enkele functies tijdelijk zijn ingevuld door inhuurkrachten ontstaat hier een overschrijding op de personeelslasten. Het nadeel hangt samen met het voordeel van € 141.000 op personeel m.b.t. Participatiewet trajecten onder taakveld 6.5.
- **Schuldhulpverlening:** het voordeel van € 160.000 ontstaat doordat de beschikbare gelden voor het Jongeren Perspectief Fonds (JPF) en vanuit het transformatieplan niet zijn benut omdat er werd gewerkt aan het werven van personele inzet. Voor 2025 zullen deze functies worden vervuld.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.5 Arbeidsparticipatie (€ 395.000 voordeel)

- **Nieuw Beschut:** Tot en met 2020 had de Stichting SWB Beschut een positief resultaat, mede dankzij een plaatsingsbonus vanuit het Rijk per gerealiseerde beschutte werkplek. In 2021 is deze bonus komen te vervallen, maar kon het negatieve resultaat opgevangen worden binnen eigen reserves. Vanaf 2022 lukt dit niet meer. Per 31-12-2024 is het eigen vermogen van de Stichting SWB Beschut negatief. Het eigen vermogen van de stichting mag aan het einde van het jaar niet negatief zijn, waardoor de deelnemende gemeenten een extra bijdrage moeten doen. Voor de gemeente Hengelo betekent dit een incidentele extra last van € 70.000.
- **Inburgering:** Voor de Wet Inburgering ontvangen wij twee specifieke uitkeringen (spuks), een voor de onderwijsroute en algemene voor de inburgeringsvoorzieningen. Hierin krijgen wij een bedrag per

inburgeraar. In 2024 is er een relatief hoge instroom van inburgeraars geweest in het najaar 2024. De kosten van deze leerroutes zullen dan ook pas eind 2024 gaan lopen en doorlopen naar 2025 en verder. De ontvangen middelen van het Rijk mogen wij hiervoor inzetten. Dit leidt tot afwijkingen op baten en lasten, maar is per saldo budgettair neutraal. Ook voor 2024 zijn derde partijen gestart met de uitvoering, maar hebben zij nog niet het volledige budget geclaimd vanwege de vertraging van de kosten. Daarnaast hadden wij nog een incidentele post opgenomen waar geen aanspraak op gemaakt is en is er nog een bedrag onder de spijk verantwoord waar in de begroting geen rekening mee is gehouden (€ 323.000 voordeel).

- Flankerend beleid: De instroom op stadsbaners is gestopt en de regeling op Stadsbanen wordt afgebouwd. Hierdoor ontstaat een voordeel van € 142.000. Dit is naar verwachting een structurele ontwikkeling, die we meenemen in de Zomernota 2025-2029.
- Jobcoaching: Wij hebben de afgelopen jaren ingezet op het instrument loonkostensubsidie. Dit betekent dat een inwoner aan het werk gaat bij een werkgever en wij deze werkgever daarvoor een loonkostensubsidie verstrekken. Wij blijven inzetten op maximale inzet van het instrument loonkostensubsidie. Door hierop in te zetten verwachten wij een voordeeltgemeente BUIG te kunnen blijven. Dit resulteert ook in een verhoogde inzet op jobcoaching. Hierop ontstaat over 2024 een nadeel t.o.v. de begroting van € 134.000.
- Personeel participatiewet trajecten: Het voordeel van € 141.000 hangt samen met het nadeel van € 352.000 op personeel m.b.t. Participatiewet beheer onder taakveld 6.3.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.6 Maatwerkvoorzieningen (Wmo) (€ 51.000 nadeel)

- Aan het einde van het jaar zijn er nog enkele duurdere woonvoorzieningen (woonunits en keukens) geplaatst. Deze woonvoorzieningen zijn kostbaar en hebben daarmee geleid tot hogere uitgaven dan verwacht (nadeel € 31.000).
- Het aantal medische keuringen voor een invaliden parkeerkaart zijn toegenomen. Dit zorgt voor een nadeel van € 20.000. Hiermee samenhangend zijn de leges toegenomen, dit leidt tot een voordeel van € 7.000.

6.71a Hulp bij huishouden (Wmo) (€ 401.000 voordeel)

- In 2023 is de huishoudelijke ondersteuning aanbesteed. We zijn van resultaatgericht werken overgegaan naar de betaling van de daadwerkelijke tijdsinzet. Er wordt ingezet op zelfredzaamheid en het project Krachtig Oud Worden. Daarnaast is er sprake van een personeelstekort bij de aanbieders. Er wordt gekeken naar de mogelijkheden met de beschikbare medewerkers. Hierdoor zijn er mindere declarabele uren en minder uitgaven op huishoudelijke ondersteuning. Dit leidt tot een voordeel van € 275.000.
- In 2024 is het project Krachtig Oud Worden verlengd en zijn de kosten voor een deel (€ 79.000) betaald uit de specifieke uitkering GALA (Gezond Actief Leven Akkoord), onderdeel Valpreventie (programma 7). We zien de kosten van het project aan het eind van 2024 dalen, dit zal begin 2025 weer stijgen. Dit heeft te maken met het moment dat inwoners beginnen aan het traject.
- Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

6.72a Jeugdhulp begeleiding (€ 50.000 nadeel)

- Wij hebben in 2024 de subsidie GRIP 2023 kunnen vaststellen. De personele inzet was lager dan afgesproken, vanwege de vele personeelsmutaties. Dit heeft geleid tot een terugbetaling van een deel van de subsidie. Wij hebben in 2024 € 64.000 van het budget niet besteed.
- Zoals in de 2e berap 2024 gemeld zien wij in 2024 een toename van volume en kosten op ambulante ondersteuning, namelijk begeleiding en behandeling. Wij zetten meer uren per cliënt in door toegenomen problematiek. Daarnaast neemt de ambulante ondersteuning gekoppeld aan cliënten met een verblijfsplek toe. De stijging is € 114.000 hoger dan in de 2e berap 2024 ingeschat.

6.72c Jeugdhulp dagbesteding (€ 76.000 voordeel)

In het laatste kwartaal van 2024 zien wij een lichte daling van het aantal cliënten in kinderdagcentra, waardoor een voordeel van € 76.000 op dagbesteding ontstaat.

6.72d Jeugdhulp zonder verblijf overig (€ 200.000 voordeel)

Onder dit taakveld is het incidentele budget voor het Transformatieplan opgenomen. Vanuit dit budget is in 2024 € 173.000 niet besteed. Een aantal verwachte uitgaven schuiven door naar 2025 in verband met de start van de basisondersteuning, bijvoorbeeld de verwachte uitgaven voor communicatie (€ 57.000) en de regievoering in het

kader van het overgangsjaar (€ 73.000). Daarnaast is er sprake van een onderbesteding i.v.m. lagere uitgaven dan begroot voor de inzet van personeel en kosten voor het organiseren van de partnerconferentie (€ 43.000). Zoals in de 2e Beleidsrapportage 2024 aangegeven kan het daarnaast nodig zijn om in 2025 incidenteel extra te investeren in de basisondersteuning om het gewenste effect van de transformatie te bereiken. Het restant van € 43.000 willen wij hier voor inzetten. Wij stellen daarom voor het niet bestede incidentele budget in 2024 van € 173.000, aanvullend op de 2e Berap 2024, over te hevelen naar 2025.

6.73a Pleegzorg (€ 77.000 voordeel)

We zien een daling bij pleegzorg. Deze daling betreft een daling in het aantal pleeggezinnen. Dit is een trend die ook landelijk zichtbaar is.

6.73c Jeugdhulp met verblijf overig (€ 995.000 nadeel)

- We zien het aantal cliënten dat gebruik maakt van een verblijfsplek de afgelopen paar jaar licht dalen (van 424 in 2022 naar 367 in 2024). Wij blijven, conform ons beleid, zoveel mogelijk inzetten op hulp in de thuissituatie.
- De landelijke ontwikkeling rond de ombouw naar kleinschalige driemilieus woonvoorzieningen brengt hoge kosten met zich mee. Het Rijk heeft de kosten van de verbouwing via een specifieke uitkering aan centrumgemeenten vergoed, maar vergoed niet de (structurele) extra kosten voor jeugd door stijgende tarieven als gevolg van kleinschaligheid. De kosten voor Hengelo zijn in 2024 ca. € 1 miljoen hoger dan begroot (totale kosten bijna € 3,7 miljoen). Doordat de begeleidingsintensiteit op deze groepen fors hoger is, nemen de kosten flink toe. Daarnaast hebben we twee zorgaanbieders moeten compenseren (€ 115.000) voor beschikbaarheid van bedden. We kunnen concluderen dat de toename van de kosten voor deze verblijfsplekken volledig zijn ontstaan door bovenstaande tariefontwikkelingen. We zien een positieve neerwaartse ontwikkeling in volume. Het is goed om te weten dat één cliënt meer of minder in een driemilieusvoorziening hoge kosten met zich mee kan brengen. Hierop hebben wij als gemeente weinig invloed.
- Wij hebben in Hengelo te maken met een uitzonderlijke situatie van een gezin waar zeer intensieve zorg wordt geleverd. Vanuit de compensatieregeling woonplaatsbeginsel hebben wij in 2024 een compensatie van het Rijk ontvangen voor de gemaakte kosten in 2022 en 2023. Zie ook 2e Berap 2024. Wij verwachten voor de gemaakte kosten in 2024 (€ 1,3 miljoen) een aanvraag te kunnen doen binnen de regeling, die doorgezet lijkt te gaan worden voor 2024 en 2025. De regeling is echter op dit moment nog niet opengesteld.

6.74a Jeugdhulp behandeling ggz zonder verblijf (€ 270.000 voordeel)

Zowel vanuit onze toegang alsook vanuit de zorgaanbieders wordt er kritischer gekeken naar instroom voor specialische ggz zorg. Lichtere problematiek wordt zoveel mogelijk vanuit de basis ggz opgepakt. De werkelijke kosten voor behandeling vallen hierdoor € 270.000 lager uit dan ingeschat in de 2e Berap 2024.

6.74b Jeugdhulp crisis/LTA/ggz-verblijf (€ 208.000 nadeel)

- Landelijk transitiearrangement (LTA): Waar wij eerder (met name in 2022) een afname zagen in het aantal cliënten met een LTA zien wij in 2023 en 2024 weer een toename. Dit is een erg kostbare vorm van zorg, waarbij wij geen invloed hebben op de instroom. Dit leidt tot een nadeel van € 408.000.
- Crisiszorg & spoedhulp: Daarentegen hebben we dit jaar ongeveer € 202.000 minder uitgegeven aan crisisinzet en spoedzorg.

6.74c Gesloten plaatsing (€ 199.000 nadeel)

In tegenstelling tot de gewenste afbouw van Jeugdzorg Plus zien wij toch nog instroom van cliënten in deze voorzieningen. Bij de zorgvorm gesloten plaatsing zien we in het 2e halfjaar van 2024 de financiële effecten van de ombouw naar kleinschalige woonvoorzieningen (zie ook taakveld 6.73c). We zien in 2024 ten opzichte van 2023 een daling van het aantal unieke cliënten dat gebruik maakt van deze verblijfsvorm, daarentegen zien we een stijging in de kosten per cliënt. Het is goed om te weten dat één cliënt meer of minder in de JeugdzorgPlus hoge kosten met zich mee kan brengen. Hierop hebben wij als gemeente weinig invloed.

6.82a Jeugdbescherming (€ 61.000 voordeel)

We zien hier het tweede half jaar een lichte daling van het aantal cliënten met een jeugdbeschermingsmaatregel, dit heeft geleid tot een financieel voordeel van € 61.000. Deze daling is met name zichtbaar bij de afname in het aantal ondertoezicht stellingen (OTS) en wordt deels verklaard door een dalende instroom.

Risico's

Zelfredzaamheid en meedoen van inwoners in de samenleving

Wij hebben geïnvesteerd in de mogelijkheden voor ontmoeten in de wijken. We stimuleren betrokkenheid van inwoners die zich hiervoor willen inzetten. Daarin werken we nauw samen met onze partner, Wijkkracht Hengelo. Ook is in 2024 is het 'Actieplan Eenzaamheid' vastgesteld. Het Actieplan eenzaamheid is onderdeel van de 'Nota gezondheid, Iedereen Gezond(er)'.

Mantelzorg en vrijwilligerswerk staat onder druk

Wij zetten in op preventie en het stimuleren van een gezonde leefwijze voor mantelzorgers; zij kunnen trainingen en cursussen volgen. Ook bieden wij (vanuit Twentse Koers) logeerszorg om de overbelaste mantelzorgers tijdelijk te ontlasten. Ook hebben wij het aanbod voor mantelzorgers uitgebreid. Met onder andere de methodiek van het Odensehuis, voor (beginnend) dementerenden en hun mantelzorgers, en meer gastgezinnen waar jonge mantelzorgers een dagdeel per week opgevangen worden.

Stijging kosten en onzekerheden

In lijn met het landelijke beeld zien wij de uitgaven verder stijgen. Wij blijven vanuit het Transformatieplan inzetten op het terugdringen van de kostenontwikkeling en behalen hier ook successen. Ondanks deze ingezette verandering, zien wij ook dat wij niet overal invloed op hebben.

5.2.7 Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Bruggink, Luttkholt en Brand

Aanspreekpunt ambtelijk

J-P. Boutkan, J. Logtenberg en K. Webbink

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Volksgezondheid

In 2024 is de nota gezondheid *Iedereen Gezond(er)! 2024-2028* vastgesteld door de gemeenteraad. Wij werken aan een gezonde stad waarin gezondheidsbescherming, bestaanszekerheid en grip voor alle inwoners van Hengelo belangrijk is. Wij willen dat inwoners prettig wonen in hun eigen wijk of buurt, met voldoende mogelijkheden om mee te doen in de samenleving. Ook willen wij dat de omgeving bijdraagt aan gezond gedrag door ontmoeten, ontdekken en spelen mogelijk te maken. Tenslotte is de persoonlijke gezondheid belangrijk. Wij stimuleren gezonde leefgewoonten zoals rookvrije generatie en nix18 en willen dat onbegrepen gedrag vroegtijdig wordt gesignaleerd, herkend en passende zorg en ondersteuning wordt geboden.

Met de nota Gezondheid sluiten wij aan op de landelijke nota gezondheid, de regionale nota Gezonde Generaties in Twente (GGD Twente), het Nationaal Preventieakkoord, het Integraal Zorg Akkoord en het Gezond en Actief Leven Akkoord.

Afval

De belangrijkste ontwikkeling bij afval was de wijziging in beleid van de inzameling van verpakkingen en papier per 1 september 2024. Dit houdt in dat de bovengrondse containers zijn verwijderd. Daarnaast zijn er inzamellocaties voor verpakkingen gerealiseerd. Deze wijziging is ingevoerd nadat de Raadswerkgroep Afval dit als een amendement heeft ingebracht.

Als gevolg van deze wijziging zien we een afname in de hoeveelheid afgekeurde verpakkingen. Tegelijkertijd nam het aantal meldingen van bewoners over afval (dumpingen en zwerfafval) flink toe. Waar in 2023 er 3.607 meldingen geregistreerd waren onder categorie 'Netheid' waren dit er in 2024 7.121.

Verder is er een pilot met serviceverhogende maatregelen doorgevoerd. Dit op basis van de motie van de Raadswerkgroep Afval. Hierbij konden inwoners meer afvalstromen gratis aanbieden op het Milieupark. Ook konden inwoners de eerste keer van het jaar gratis afval bij hen thuis laten ophalen. Deze serviceverhogende maatregelen zijn verlengd voor 2025. Zowel het nieuwe beleid, naar aanleiding van het amendement, als de serviceverhogende maatregelen worden in 2025 geëvalueerd. Ook is er extra capaciteit ingezet op de toezicht van afvaldump en op strategisch afvalbeleid

Duurzaamheid

De nieuwe *Wet gemeentelijke instrumenten warmtetransitie* (Wgiw) vraagt van gemeenten de regie te voeren op de warmtetransitie. De nieuwe Wet Collectieve Warmte richt zich op het ontstaan van (collectieve) publieke warmtebedrijven met een publiek meerderheidsbelang. Samen met Enschede en Borne ontwikkelden wij daarvoor een visie.

In het kader van het Stimuleringsplan energie besparen ontwikkelden we diverse (subsidie)regelingen, om inwoners te helpen met het verduurzamen van hun woning.

De overbelasting van het elektriciteitsnet (netcongestie) blijft de komende jaren een knelpunt en kan belemmerend werken bij ontwikkelingsmogelijkheden in de stad.

De provincie nam de regie om invulling te geven aan de opgaven om zonnevelden en windturbines te realiseren. Hiervoor zijn regels opgesteld die in de provinciale Omgevingsverordening zijn verankerd.

Milieu

Sinds 1 januari 2024 beschikt Hengelo over een Omgevingsplan. Hierin moeten ook milieuregels, zoals regels voor

geluid, trillingen en geur worden opgenomen. Landelijke regels zijn vervallen. Voor de overgangperiode tot aan de eigen (Hengelose) regels zijn vanuit het Rijk tijdelijke regels in het Omgevingsplan meegegeven; de zogenoemde bruidsschat. In 2024 is gewerkt aan het omvormen van deze bruidsschatregels naar Hengelose milieu- en andere regels, aangepast aan het bestaande Hengelose beleid. Deze moeten gaan landen in het definitieve Omgevingsplan. De bedoeling is om dit in 2025 aan de Raad voor te leggen.

Relevante beleidsnota's

- [Samen kom je verder, plan van aanpak GALA 2023-2027](#)
- [Uitvoeringsagenda Dementie vriendelijke gemeente, 2023-2027](#)
- *Gezondheid op de agenda*, meerjarenplan gezondheid gemeente Hengelo (2019)
- *Een gezonde toekomst*, langjarig programma voor de publieke gezondheid in Twente (GGD, 2019)
- [Beleidsprogramma sociaal 2021 - 2025](#)
- [Transformatieplan, voor een toekomstbestendig sociaal domein voor Hengelo \(2022\)](#)
- [Nota bodembeheer regio Twente, Twents beleid veur oale grond 2.0](#) (2018)
- [Regionale bodemkwaliteitskaart gemeente Hengelo](#) (2018)
- [Beleidsregels PFAS regiogemeenten Twente](#) (2020)
- [Twente bodemkwaliteitskaart PFAS](#) (2020)
- *Visie Bodem en Ondergrond Hengelo* (2021)
- [Keuzescenario Afvalloos Hengelo](#) (2015)
- [Landelijk Afval Plan 3 2017-2029](#)
- Slimmer omgaan met grondstoffen
- Nota geluid, herziening 2015
- [VTH Beleid Twente en de Nadere uitwerking VTH beleid Twente](#)(2019)
- *Programma Water en Riolering 2023-2027*
- *Samenwerkingsovereenkomst Klimaat Actieve Stad 2023*
- [Klimaatadaptatiestrategie Hengelo](#) (2022)
- [Warmteprogramma](#)
- [Duurzaam Hengelo, koers richting 2050](#)
- [Omgevingsprogramma Nieuwe Energie Hengelo 2021-2030](#)
- [Nota gezondheid, Iedereen gezond\(er\)!](#)
- Notitie bundeling Hengelo's afvalbeleid (2024)

Verbonden partijen

SamenTwente

SamenTwente is een Gemeenschappelijke regeling voor de organisaties GGD (Gemeentelijke gezondheidsdienst), OZJT (Organisatie voor Zorg en Jeugdhulp in Twente) en VTT (Veilig Thuis Twente). Ook wordt gastheerschap geboden aan Kennispunt Twente, Samen14 en Twentse Koers.

SamenTwente is een organisatie voor en door de 14 Twentse gemeenten. Samen met de 14 Twentse gemeenten en de ketenpartners zet SamenTwente zich in voor gezonde, veilige en vitale inwoners van Twente. Het algemeen bestuur van SamenTwente heeft in 2024 besloten om een kerntakendiscussie te voeren. Zie paragraaf 6.6 Verbonden partijen.

Recreatieschap Twente, portefeuillehoudersoverleg Afval en Duurzaamheid/Regio Twente, portefeuillehoudersoverleg Informatie Service Punt (ISP) Milieu

Recreatieschap Twente werkt samen met gemeenten aan een afvalloos en duurzaam Twente.

Twente Milieu

Twente Milieu is afvalinzamelaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Twence

Twence is afvalverwerker en duurzaamheidsbevorderaar voor de gemeente Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

GR Omgevingsdienst Twente (ODT)

De ODT houdt in opdracht van ons toezicht op milieuregelgeving en uitvoering van bodemsaneringen, behandelt milieudeel vergunningaanvragen en - meldingen en adviseert op milieuaspecten, zoals bodem, geluid, lucht, externe veiligheid en asbest.

Gemeentelijk Belastingkantoor Twente (GBT)

Het belastingkantoor int gemeentelijke belastingen en heffingen voor de deelnemende gemeenten.

Enexis

Enexis is de netbeheerder van gas- en elektriciteitsnetten in diverse gemeenten in Nederland waaronder in Hengelo. Gemeente Hengelo is aandeelhouder.

Warmtenetwerk Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Firan (voorheen Alliander DGO) mede eigenaar van de backbone van het warmtenetwerk.

Warmtebedrijf Hengelo

De gemeente Hengelo is samen met Ennatuurlijk mede eigenaar van de distributienetten van het warmtenet in Hengelo. Het warmtebedrijf verzorgt de levering van warmte aan klanten zoals woningen en bedrijven.

Energie van Hengelo (EvH)

Energiecoöperatie van en voor Hengeloërs. We werken hiermee samen op het gebied van energie besparen en de ontwikkeling van zonne-energieprojecten.

Overige organisaties waarmee we samenwerken

Waterschap Vechtstromen

Het waterschap zet zich in voor schoon, veilig en voldoende water. Waterschap Vechtstromen wil een aantrekkelijke leefomgeving creëren voor mensen, planten en dieren. Om dit te bereiken werken wij dagelijks aan voldoende water, schoon water, veiligheid en zuiveren we het afvalwater van ongeveer 800.000 inwoners en bedrijven.

Twents waternet

Het Twents waternet is een professioneel netwerk van 14 Twentse gemeenten en waterschap Vechtstromen. Samen zorgen we ervoor dat afvalwater op een slimme manier wordt verwerkt. Onze overtuiging is dan ook 'samen slimmer met water'. Belangrijke aandachtspunten binnen deze samenwerking zijn kostenbeheersing, bijdragen aan een prettige leefomgeving en innovatie op het gebied van afvalwater.

Wat hebben we bereikt

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

7.1.1 In 2024 verbruiken huishoudens en organisaties minder (fossiele en niet-fossiele) energie

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Elektriciteitsgebruik gebouwde omgeving in Hengelo (kWh = x 1.000.000)	375,4	337,5	n.n.b. ¹
Gasverbruik gebouwde omgeving in Hengelo (m3 = x 1.000.000)	177,8	208,0	n.n.b.
Energiegebruik gebouwde omgeving in Hengelo per inwoner (GJ)	38,7	35,4	n.n.b.

¹ nnb: er zijn over dit jaar nog geen gegevens beschikbaar

7.1.2 In 2024 wekken huishoudens en organisaties meer duurzame energie op met behulp van zon, wind of warmtebronnen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Totaal bekende hoeveelheid opgewekte hernieuwbare warmte in Hengelo (TJ) ¹	n.n.b. ²	-- ³	n.n.b. ²
Totaal hoeveelheid opgewekte hernieuwbare elektriciteit in Hengelo (TJ)	n.n.b.	--	n.n.b.
Aantal woningen in Hengelo met een gasaansluiting (aantal)	35.650		n.n.b.

1 Opgewekte hernieuwbare warmte = warmte die niet direct wordt opgewekt uit verbranding van fossiele bronnen.

2 nnb: er zijn over dit jaar nog geen gegevens beschikbaar

3 Er zijn geen specifieke doelen voor 2024 vastgesteld. Eerstvolgend doeljaar is 2030

7.1.3 In 2024 is er minder afval en worden grondstoffen meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid fijn restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	65,00	62,00	66,00
Aantal kg restafval per inwoner delen door aantal kg afval grondstoffen(zoals GFT, PMD, glas, textiel OPK). ¹	77,0%	77,0%	77,0%
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid grof restafval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	21,00	19,00	24,00
Gemiddelde gewicht van de ingezamelde hoeveelheid afgekeurd PMD afval per inwoner van Hengelo per jaar (kg)	31,00	25,00	27,65

1 scheidingspercentage gebaseerd op de totale hoeveelheid (grof en fijn)restafval ten opzichte van alle ingezamelde stromen (rest wordt apart ingezameld voor hergebruik)

7.2 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

7.2.1 In 2024 heeft Hengelo meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Toename van capaciteit voor het bergen van water in Hengelo (m3).	2.070	niet opgenomen	n.v.t.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

7.3.1 In 2024 hebben Hengeloërs een gezondere levensstijl

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengeloërs ouder dan 19 jaar met een Body Mass Index (BMI) tot 25,0 kg/m2 (%)	54%	Geen ¹	54%
Percentage Hengelose jeugd dat ooit heeft gerookt (alleen trekjes, hele sigaret of meer) (%)	24%	Geen ²	24%
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit hard drugs heeft gebruikt (*) ³	5%	Geen	5%
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit lachgas heeft gebruikt (*)	nieuwe indicator	Geen	nieuwe indicator
% jongeren (0-18 jaar) dat ooit softdrugs heeft gebruikt (*)	14%	Geen	14%

1 In 2024 zijn wij voor deze indicator overgestapt naar een andere indicator en bron. De streefwaarde die wij voor 2024 in de begroting hadden opgenomen, past daarom niet meer.

2 Idem voor deze indicator en de indicatoren hieronder.

3 (*) Beleidsindicator is aangepast in lijn met de GGD Jeugd monitor.

7.3.2 In 2024 is het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) kleiner geworden

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Het rapportcijfer dat hoogopgeleiden geven voor hun gezondheid	7,6	7,8	7,5
Het rapportcijfer dat laagopgeleiden geven voor hun gezondheid	7,5	7,8	7,1

Wat hebben we daarvoor gedaan

7.1 Hengeloërs verbruiken minder energie en wekken meer duurzame energie op in een meer circulaire economie

- We begonnen de bouw van het zonnenveld Boeldershoek op gemeentelijke gronden. Vereniging Behoud Twekelo had hoger beroep aangetekend en verzocht om een voorlopige voorziening. De Raad van State wees de voorlopige voorziening af. Ze verklaarde het hoger beroep gegrond, maar liet de verleende omgevingsvergunning in stand. Die is daarmee onherroepelijk geworden. De aanleg van het zonnenveld kan hiermee doorgaan.
- Op aangrenzende gronden wordt een zonnenveld gerealiseerd door een ontwikkelaar in samenwerking met de lokale energiecoöperatie Energie van Hengelo (EvH). Onderzocht wordt of EvH dit zonnenveld volledig in eigendom kan verwerven.
- Het overbelaste elektriciteitsnet (netcongestie) werkt belemmerend voor de energietransitie en de ontwikkelingsmogelijkheden van de stad. We werken daarom intensief samen met de netbeheerders (verantwoordelijk voor de netverzwaring) om te zorgen dat de benodigde energie-infrastructuur zo snel mogelijk beschikbaar komt. Een voorbeeld hiervan is de plaatsing van transformatorstations
- Hengelo neemt deel aan de pilot Duurzaamheidsroute A35, een project om langs de A35 en A1, de gronden van het Rijk, decentrale overheden en gronden van derden te benutten voor de realisatie van zonnenvelden voor duurzame elektriciteitsopwekking. Gedeputeerde Staten stelden het bijbehorende ontwerpprojectbesluit vast en startten de inspraakprocedure. Wij werken aan de voorbereiding van de realisatiefase en aan een Uitvoeringskader voor (financiële)participatie. Dit kader wordt gehanteerd bij een tender (aanbesteding) door het Rijksvastgoedbedrijf, ten behoeve van gronduitgifte.
- Regionaal werken we samen met de Twentse steden, provincie Overijssel, Waterschap Vechtstromen, Enexis en Cogas aan de Energiestrategie Twente (EST). We verkennen de mogelijkheden voor een integraal decentraal energiesysteem, dat kan bijdragen aan een oplossing voor netcongestie. De opgave om duurzame elektriciteit op te wekken via zonnenvelden en windturbines maakt niet langer onderdeel uit van de RES Twente. De raad is geconsulteerd en gevraagd input te leveren op de EST.
- Samen met Hof van Twente en Haaksbergen maakten we programmeringsafspraken met de provincie, om maximaal 9 windturbines te realiseren, waaronder twee in Hengelo. Daarvoor is het gebied in Woolde, waar de Rijkswegen A35 en A1 elkaar kruisen, aangewezen. De voorwaarde is dat windturbines op deze locatie de radarsystemen van Thales niet verstoren.
- Daarnaast maakten we het voor inwoners met een grondgebonden woning mogelijk om vanaf 2025 gebruik te kunnen maken van landelijke leenvormen van het Stimuleringsfonds Volkshuisvesting Nederlandse gemeenten (SVn). Via de Zomernota stelde de raad meerjarig middelen beschikbaar voor een revolverend fonds bij het SVn.
- Van het Rijk ontvingen we ruim € 4 miljoen uit de landelijke aanpak isolatie (LAI), voor het isoleren van bestaande woningen met een energielabel D of lager of twee slecht geïsoleerde bouwdelen.
- Samen met energiecoöperatie Energie van Hengelo werken we actief aan het verduurzamen van woningen, met de inzet van energiecoaches, EPA adviseur en Fixbrigade. Daarnaast gaat EvH zonnepanelen op een deel van het gemeentelijk maatschappelijk vastgoed leggen.
- Met Welbions gaven we in de Noork uitvoering aan de renovatideal.
- Met Enschede en Borne ontwikkelden wij een visie over de wijze waarop wij de regierol op de ontwikkeling van warmtebedrijven met een publiek meerderheidsbelang en de realisatie van collectieve warmteoplossingen willen vormgeven. Ook voerden wij verkennende gesprekken met partijen die in beeld zijn voor de oprichting van een regionaal warmtebedrijf.
- Op basis van door de raad vastgestelde kaders werken we aan het eerste Wijkuitvoeringsplan (WUP) voor het aardgasvrij maken van de Wilderinkshoek. Wij organiseerden wijkbijeenkomsten, om inwoners te informeren over de stand van zaken en te verwachten ontwikkelingen rond het Wijkuitvoeringsplan Wilderinkshoek. Ook voerden we de eerste verkenningen uit voor het opstellen van het tweede Wijkuitvoeringsplan, dat betrekking heeft het gebied Twentekanaal.
- We werkten aan het Omgevingsprogramma Toekomstbestendige Bedrijventerreinen. Dit geeft uitvoering aan de Omgevingsvisie Stedelijk Gebied en benoemt concrete activiteiten en maatregelen voor de komende 4 jaar.
- Samen met het bedrijventerrein Twentekanaal (BIT) en de ondernemers op Westermaat Zuidwest en de Veldkamp werkten we onder meer aan mogelijke (collectieve) oplossingen voor netcongestie (Smart Energy Hub). Verder werkten we aan een energiebesparingsaanpak voor bedrijven.

- En samen met de provinciale Versnellingsteams ondersteunen we bedrijven bij energiebesparing, zon op dak en andere energievraagstukken.
- We informeerden de raad meerdere keren in sessies over wind, warmte en energievoorziening.
- We ondersteunden de ontwikkeling van emissieloos rijden. Er zijn 201 openbare laadpalen met twee aansluitingen en circa 140 locaties voor toekomstige plaatsing. Ook zijn er 158 geregistreerde semi-openbare laadlocaties in Hengelo, met name op bedrijfsterreinen. Hiervan zijn 21 stuks snelladers.
- Met de kabelgoot in het trottoir, kunnen ook inwoners die hun auto op straat moeten parkeren laden met eigen zonnestroom.
- Het stads- en regionaal openbaar vervoer in Hengelo reed emissievrij met een vloot van nieuwe elektrische bussen. En we verleenden vergunning voor maximaal 100 deelscooters in Hengelo.
- In Hengelo neemt de druk op beschermde diersoorten zoals vleermuizen toe. Dat komt mede door isolatie- en renovatiewerkzaamheden aan woningen (en gebouwen) en gebiedsontwikkelingen. Om de biodiversiteit te beschermen, te verstevigen én om de isolatie- en renovatiewerkzaamheden niet te vertragen, wordt een SoortenManagementPlan (SMP) opgesteld. Hiervoor is in 2024 een marktverkenning uitgevoerd als voorbereiding op de aanbestedingsprocedure.
- De ruimtelijke inrichting biedt ons mogelijkheden om een gezondere leefomgeving te realiseren. Dit aspect heeft in de Omgevingswet een prominentere plek gekregen en wij hebben dat vertaald in de nota Gezondheid, die in 2024 is vastgesteld.
- We organiseerde een succesvolle communicatiecampagne met als titel *Hoe doe jij dat?* Op social media deelden we filmpjes met goede voorbeelden van inwoners. Binnen de gemeentelijke organisatie bezochten we een groot aantal teams, om collega's te informeren en enthousiasmeren over duurzaamheid en wat ze daarmee in hun werk kunnen doen.

7.1.3 In 2024 is er minder afval en worden grondstoffen meer en vaker opnieuw gebruikt (circulaire economie)

- Vanaf 2024 is de Afvalbalie als een structurele serviceverhogende maatregel toegevoegd. Inwoners kunnen hun kleinere afvalsoorten gratis weg brengen in hun eigen buurt. De Afvalbalie is hierbij verschillende keren in het jaar aanwezig in de buurt.
- In 2024 is er een pilot met serviceverhogende maatregelen doorgevoerd. Hierbij konden inwoners meer afvalstromen gratis aanbieden op het Milieupark. Ook konden inwoners de eerste keer van het jaar gratis afval bij hen thuis laten ophalen.
- Vanaf september hebben we een nieuwe manier van inzamelen van verpakkingen geïntroduceerd voor de hoogbouw. Dit houdt in dat de bovengrondse containers zijn verwijderd. Daarnaast zijn er inzamellocaties voor verpakkingen gerealiseerd.
- Op basis van bovengenoemde wijziging is het plaatsingsplan voor de locaties van deze inzamellocaties opnieuw open gezet. Bovendien is er capaciteit vrij gekomen om extra handhavers aan te stellen. Verder vindt er in 2025 een evaluatie plaats over het nieuwe beleid en de serviceverhogende maatregelen.

7.2.1 Hengelo weerstaat de gevolgen van klimaatverandering beter zoals wateroverlast en hittestress

- In 2024 hebben we op vele manieren gewerkt aan het klimaatbestendiger maken van onze gemeente. Zowel bij herinrichtingsprojecten als planologische ontwikkelingen maakt klimaatadaptatie een vast onderdeel uit van de inrichting en beoordeling. Door (bovengrondse) waterberging en infiltratievoorzieningen, die zo veel mogelijk samen met ontsteden en vergroenen worden uitgevoerd, zijn grote stappen gemaakt om onze fysieke leefomgeving leefbaarder en weerbaarder te maken. Hiervoor werken wij graag samen met onze regiopartners en inwoners. Met het Twents Waternet, een samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel, hebben we onder andere gewerkt aan publiekscommunicatie, kennisdeling en projecten.
- Gemeente Hengelo en waterschap Vechtstromen werken intensief samen en investeren gezamenlijk in het herstel van de Hengelose beken. Op veel plekken is al hard gewerkt om de beken klimaatbestendig te maken. Mooie voorbeelden daarvan zijn de Elsbeek en de Veldbeek. Het waterschap Vechtstromen en gemeente Hengelo ondertekenden in 2024 het document Klimaat Actieve Stad. Daarmee spreken ze uit deze samenwerking door te willen zetten. Gemeente en waterschap gaan de komende jaren verder samenwerken aan een verdere duurzame inrichting van de beken in Hengelo.
- De binnenstad is klimaatbestendiger geworden door de realisatie van de herinrichting van het Wetplein.
- Op allerlei manieren zijn de uitgangspunten uit de Klimaatadaptatiestrategie al meegenomen in het beleid en de uitvoering van de gemeente. O.a. door verkenningen, het verankeren van klimaatadaptatie in andere beleidsvelden en door communicatie naar inwoners. Voor een deel zijn dit zaken die we als gemeente

al jaren doen en voor een deel zijn dit nieuwe of extra activiteiten en maatregelen in het kader van klimaatadaptatie vanuit het Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie.

7.2.1 In 2024 heeft Hengelo meer capaciteit om water op te vangen bij hevige neerslag

In 2024 is extra waterberging gerealiseerd door gebieden af te koppelen en berging te creëren:

- Tweede deel Wetplein is opgeleverd (300 m³).
- Herinrichting Bankastraat is uitgevoerd, waarbij er 15.000 m² is afgekoppeld en 400 m³ waterberging is toegevoegd bij de beek.
- Samen met het waterschap is de herinrichting van een deel van de Drienerbeek tot aan de Paul Krugerstraat uitgevoerd.
- Bij de Zwafertsweg heeft een rioolreparatie plaatsgevonden.
- Aan het Kerkpad in Beckum is het riool vervangen.
- In de Suze Robertsonstraat is het riool vervangen en is het hemelwater afgekoppeld.
- Het ontwerp is gereed voor het vasthouden van (regen)water in de Kleigaten van Rientjes, uitvoering begin 2025.

7.3 Inwoners van Hengelo leven in betere gezondheid

7.3.1 Hengeloërs hebben een gezondere levensstijl

- Wij hebben professionals (intern en extern) laten scholen om verslaving bij jeugdigen te signaleren.
- Professionals (intern en extern) zijn opgeleid in het gedachtegoed van de positieve gezondheid, zodat zij in hun dagelijkse werkzaamheden bij kunnen dragen aan de positieve gezondheid van inwoners.
- Studenten van Hogeschool Saxion hebben als onderdeel van de Gezonde Wijkaanpak samen met kinderen van de basisschool de Rank een activiteitenkalender opgesteld. Met activiteiten als Jachtseizoen en de langste hinkelbaan van Europa wordt bewegen op een leuke en laagdrempelige wijze gestimuleerd.
- Tijdens sportevenementen is gratis fruit en water beschikbaar gesteld.
- Diverse scholen hebben mee gedaan met de regeling schoolfruit.
- Met het project Groen Gezond wordt, door vergroening en activiteiten in het groen, het welzijn van inwoners verbeterd.
- Met partners is het gesprek gestart om te komen tot een hitteprotocol, zodat kwetsbare inwoners minder gezondheidseffecten ervaren tijdens hitteperiodes.

7.3.2 Het verschil in ervaren gezondheid tussen inwoners met een hoge en een lage sociaal economische status (SES) is kleiner geworden

- De gezondheidsverschillen zijn verkleind door in te zetten op kwetsbare baby's en hun ouders en op vroegsignalering van armoede.
- Wij bereiken veel jonge moeders in het Ouderkind café. Hier vindt men herkenning en erkenning. Deze activiteiten zijn in 2024 uitgebreid op meer plekken in de gemeente onder de noemer "Klets en koffie".
- Wij bieden passend preventief aanbod voor alle (alleenstaande) ouders. Dit geven wij vorm met een Kansrijk Pad en een Kansrijke Kaart waarop alle in te zetten ondersteuning te vinden is voor ouders en voor professionals.
- In de wijken de Noork, Klein Driene en Elsbeek sluit de gemeente aan bij de gezonde wijkaanpak "Driekerngezond". Met deze wijkaanpak werken partners samen om een wijk te creëren die sociaal, veilig en toekomstbestendig is. Voorbeelden van mooie initiatieven in de wijk zijn Soepbuurtje waarbij buurtgenoten elkaar ontmoeten onder genot van een kop soep. Ook zijn er een aantal huiskamers waar inwoners terecht kunnen met vragen over geld, anderen kunnen ontmoeten, nieuwe sociale contacten kunnen vinden en opbouwen of het initiatief van de buurtmoeders die, vanuit het glazen huis, ook in 2024 activiteiten hebben georganiseerd voor de kinderen in de buurt.
- Wij zetten middelen van gezondheidsbeleid in daar waar wij de meeste gezondheidswinst verwachten te halen. Dat wil zeggen: wij richten ons preventiebeleid op groepen inwoners of wijken met het meeste risico op gezondheidsverlies. Zo zijn wij in 2024 gestart om de ketenaanpakken Gecombineerde Leefstijlinterventie en valpreventie meer passend te maken voor deze groepen. Het resultaat van deze werkwijze is bijvoorbeeld dat in 2024 een aantal groepen valpreventie is gestart met deelnemers aan de AVEM (Allochtone Vrouwen en Mannen)-groepen.

7.4.Milieu(beheer) en duurzaamheid

- Het college heeft in juli het Programma Actieplangeluid 2024-2029 vastgesteld. In de programmaperiode gaat een drietal zogenoemde hotspots (locaties waar het wegverkeersgeluid op woningen hoger is dan de ambitiewaarde) worden aangepakt. Bij regulier groot onderhoud wordt zoveel als mogelijk robuust geluidsreducerend asfalt toegepast waardoor het verkeersgeluid met 2,6 tot 3 dB vermindert.
- In 2024 is een ingenieursbureau ingehuurd om toekomstgericht beleid te ontwikkelen in samenwerking met de gemeente Hengelo voor de IBA's (Individuele Behandeling Afvalwater). Deze IBA's zijn voor lokale waterzuivering aangelegd, en de gemeente Hengelo heeft besloten dat er een strategische aanpak nodig is voor hun toekomstig gebruik en beheer. Met dit beleid wordt bijgedragen aan een betere afhandeling van afvalwater in het buitengebied en daardoor schoner oppervlaktewater.

Wat zijn we blijven doen

Volksgezondheid

- Wij zijn blijven werken aan een gezonde stad. Wij scheppen daarbij de randvoorwaarden die nodig zijn om gezond te zijn. Gezondheid voor iedereen gaat over leefgewoonten en mentale gezondheid.
- Wij hebben de JOGG-aanpak (Jongeren op Gezond Gewicht) gecontinueerd, met bijzondere aandacht voor primair en voortgezet onderwijs in kwetsbare wijken. Met JOGG zetten wij in op een gezonde, sociale en fysieke leefomgeving voor kinderen en jongeren in Hengelo. Zo hebben wij in 2024 gezond eetgedrag gestimuleerd op de kinderopvang met het project Spoony.
- Wij hebben in 2024 de ontwikkeling van duurzame ketenaanpakken voor valpreventie, de Gecombineerde Leefstijl Interventie (GLI) en Kansrijke Start gecontinueerd. Wij doen dat samen met partners en inwoners.
- Wij blijven ons inzetten op het verminderen van gezondheidsachterstanden met meerjarige, integrale programma's gezondheidsachterstanden, Kansrijke Start, gezonde leefomgeving, sociale basis, welzijn op recept en Lokale en regionale preventie in het kader van het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA).
- Wij zijn blijven werken aan een brede, gebiedsgerichte en positieve benadering van gezondheid met daarbij als belangrijke uitgangspunten: de basis op orde, aandacht voor onderliggende problematieken en inwoners als startpunt. (gezonde wijkaanpak).
- Wij zijn blijven werken aan een meer toekomstbestendige zorg voor thuiswonende ouderen.
- Wij blijven inzetten op de aanpak van middelengebruik, samen met onze regionale en lokale ketenpartners. Die aanpak is zowel repressief als preventief.
- Samen met de veertien Twentse gemeenten, zorgverzekeraar en zorgkantoor Menzis, GGD Twente en de provincie Overijssel blijven wij inzetten op het bevorderen van de samenwerking op het snijvlak van zorg, welzijn en wonen met het oog op het realiseren van de juiste zorg op de juiste plek de inwoners van Twente (Twentse Koers). Ook het verminderen van gezondheidsverschillen tussen inwoners van Twente is hierbij een doel. Dit kunnen wij niet zonder partners zoals zorgaanbieders, welzijnsstichtingen, huisartsen, inwonersinitiatieven en schuldhulpverleningsorganisaties en dergelijke

Afval

- Inzamelen van afval en grondstoffen, huis-aan-huis en met verzamelcontainers
- Verwerken van afval en grondstoffen
- Exploiteren van het milieupark
- Inwoners bewust maken van het belang van goed afval scheiden: afval is grondstof
- Uitvoeren van afvalinspecties door toezichthouders
- Afvalstoffenheffing ontvangen
- Oog houden voor kwetsbaren en hulpbehoevenden in de samenleving
- Coulant omgaan met aanvragen voor een zorgcontainer of tegemoetkoming in de kosten bij veel medisch afval.

Riolering en waterhuishouding

- De subsidieregeling voor groendaken hebben we gecontinueerd.

- Met wooncorporatie Welbions en het waterschap werken we aan duurzame, klimaatbestendige leefomgeving. Dit doen we via een communicatiespoor (kennisdeling, informatie, campagnes) en via fysieke activiteiten.
- Wij blijven actief via campagneactiviteiten zoals de Twentse Waterweken, NK Tegelwippen en de 'slootjesdagen'.
- Waar mogelijk werd verhard oppervlak afgekoppeld van de gemengde riolering en vertraagd afgevoerd naar de beken.
- Op het gebied van riolering en waterhuishouding werd samengewerkt met de Twentse gemeenten, het Waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel (Twents waternet). Met zogenaamde werkplaatsen werd door gezamenlijk onderzoek geprobeerd kostenbesparingen te realiseren in de waterketen.
- We stimuleerden particulieren om minder verharding en meer groen in de tuinen aan te leggen.
- Bij projecten namen we klimaatadaptatie als belangrijk uitgangspunt mee. We betrekken bij het thema klimaatadaptatie ook nadrukkelijk gezondheidseffecten, o.a. als gevolg van hittestress.

Duurzaamheid

- We voerden de subsidieregelingen voor groene daken en voor regentonnen uit.

Wat heeft het gekost

7 Volksgezondheid en milieu	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	621	462	552	90
Lasten	4.228	4.081	4.253	-172
7.1 Volksgezondheid	-3.607	-3.619	-3.701	-82
Baten	11.260	11.718	11.867	149
Lasten	8.731	9.232	9.437	-205
7.2 Riolering	2.529	2.486	2.430	-56
Baten	11.623	10.992	11.757	765
Lasten	9.680	9.623	10.021	-398
7.3 Afval	1.943	1.369	1.736	367
Baten	2.980	3.114	3.442	328
Lasten	6.477	5.974	6.260	-286
7.4 Milieubeheer	-3.497	-2.860	-2.818	42
Baten	618	618	607	-11
Lasten	899	909	896	13
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	-281	-291	-289	2
Saldo 7 Volksgezondheid en milieu	-2.913	-2.915	-2.642	273

Financiële toelichting

7.1 Volksgezondheid (€ 82.000 nadeel)

Vanwege de krapte op de arbeidsmarkt (tekort aan forensische artsen die dienstverband willen) heeft Samen Twente hogere inhuurlasten voor de continuïteit van forensische dienstverlening dan begroot. Daarnaast hebben wij hogere inkomsten en uitgaven vanwege de SPUK Lokaal Preventieakkoord (LPA). Van deze regeling worden namelijk de werkelijke ontvangsten verantwoord naar rato van directe uitgaven en daarmee dus budgettair neutraal.

7.2 Riolering (€ 56.000 nadeel)

Het taakveld Riolering en de lasten van kwijtschelding riolering vormen samen met de voorziening Riolering een gesloten circuit. Dit betekent dat eventuele saldi ten laste of ten gunste komen van de voorziening Riolering. Het nadelig verschil van € 55.000 ontstaat doordat het resultaat op kwijtschelding ad € 25.000 (zie programma 6) wordt meegenomen in het taakveld Riolering. Het overige verschil bestaat uit afwijkingen onder de € 50.000.

Wij hebben op dit taakveld lagere rente- en afschrijvingslasten door nog niet volledig gerealiseerde investeringen (voordeel € 123.000). De inkomsten op dit taakveld zijn hoger dan verwacht met name door aanvullende ontvangsten uit voorgaande jaren (€ 185.000). Op basis van de genoemde punten hebben wij een

hogere dan verwachte storting in de voorziening van € 295.000. Zie paragraaf 6.1 Lokale heffingen voor een beknopte totaaloverzicht.

7.3 Afval (€ 367.000 voordeel)

Het taakveld afval is een gesloten circuit. Dat wil zeggen dat het verschil tussen de inkomsten en de uitgaven op dit taakveld (saldo) dat wordt gepresenteerd inclusief de dividendopbrengsten (taakveld 0.5) het benodigde bedrag is om de kwijtschelding (taakveld 6.3), de overhead (taakveld 0.4) en de BTW te dekken.

In 2024 zijn zowel de werkelijke baten als lasten op het taakveld afval hoger dan begroot. Wij hebben € 765.000 meer aan inkomsten verantwoord en € 398.000 meer aan lasten gemaakt dan begroot. Hieronder worden de bijzonderheden aan de baten- als lastenkant nader toegelicht.

Aan de batenkant hebben wij meer opbrengsten voor oud papier en karton ontvangen dan begroot wegens een hogere wereldmarktprijs gedurende de 2e helft in 2024. Daarnaast hebben wij hogere opbrengsten behaald op diverse afstromen zoals, verpakkingsglas, matrassen en PMD. Het overige voordeel is ontstaan door een hogere onttrekking uit de voorziening afval dan begroot. De onttrekking uit de voorziening is nodig om de totale lasten de afvalbegroting te kunnen dekken en worden aan de inkomstenkant verantwoord.

Aan de lastenkant hebben wij meer kosten gemaakt op o.a. de inzameling van GFT en PMD en dumpafval en de verwerking van klein chemisch afval (KCA), en hogere transportlasten voor grof restafval.

Uiteindelijk leidt dit tot een voordeel van € 367.000 op taakveld 7.3 dat nodig is om de afval gerelateerde lasten voor zowel taakveld 7.3 als op andere taakvelden te dekken. Graag verwijzen wij naar paragraaf 6.1 Lokale heffingen waarbij een beknopt totaaloverzicht wordt getoond van de resultaten op afval.

7.4 Milieubeheer (€ 42.000 voordeel)

Het voordeel op dit taakveld wordt veroorzaakt door een hogere subsidiebijdrage van de specifieke uitkering Capaciteit decentrale overheden voor klimaat- een energiebeleid (CDOKE). De hogere subsidiebijdrage is benodigd om de overheadslasten (taakveld 0.4) gerelateerd aan deze regeling te dekken.

Daarnaast hebben wij hogere inkomsten en uitgaven vanwege een aantal kleinere subsidieregelingen waaronder de Nationaal programma warmtetransitie (NPLW). Van deze regelingen worden de werkelijke ontvangsten namelijk verantwoord naar rato van directe uitgaven. Doordat de subsidiebijdrages hier tegenover staan zijn deze subsidieprojecten dus budgettair neutraal.

Daarnaast hebben wij een onderbesteding op de lasten van de bestrijding van de eikenprocessierups. Er wordt namelijk ten opzichte van vorig jaar minder overlast ervaren en dus zijn er minder meldingen. Tot slot hebben wij hogere uitgaven op bodemwerkzaamheden wegens een bijdrage aan het Wetplein in verband met saneringskosten.

7.5 Begraafplaatsen en crematoria (€ 2.000 voordeel)

Dit taakveld kent geen noemenswaardige afwijkingen.

Risico's

Volgende personeel behouden en werven om invulling te geven aan de ambities

Aan dit risico wordt in andere programma's gerefereerd en aangegeven welke acties hierop ondernomen worden.

De problematiek wordt steeds complexer en de opgaven worden groter

In 2024 hebben we op vele manieren gewerkt aan het klimaatbestendiger maken van onze gemeente. Zowel bij herinrichtingsprojecten als planologische ontwikkelingen maakt klimaatadaptatie een vast onderdeel uit van de inrichting en beoordeling. Door (bovengrondse) waterberging en infiltratievoorzieningen, die zo veel mogelijk samen met ontsteden en vergroenen worden uitgevoerd, zijn grote stappen gemaakt om onze fysieke leefomgeving leefbaarder en weerbaarder te maken. Hiervoor werken wij graag samen met onze regiopartners en inwoners. Met het Twents Waternet, een samenwerkingsverband tussen de 14 Twentse gemeenten, het waterschap Vechtstromen en de provincie Overijssel, hebben we onder andere gewerkt aan publiekscommunicatie, kennisdeling en projecten.

5.2.8 Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing

Aanspreekpunt bestuurlijk

Wethouders Steen en Gerrits

Aanspreekpunt ambtelijk

L. de Vries en J. Logtenberg

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden, die een groot aantal wetten en regels over de fysieke leefomgeving bundelt in één wet. Hierdoor is er nu één digitaal loket voor het aanvragen van vergunningen en de start van projecten. Tevens is de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) van kracht geworden, met als doel de bouwkwaliteit te verbeteren en de positie van de opdrachtgever te versterken.

De Raad van State heeft op 18 december 2024 geoordeeld dat er voortaan andere regels gelden voor intern salderen van stikstofruimte. Dat betekent dat bij bouw- en infrastructurele projecten intern salderen minder vaak gebruikt kan worden. Intern salderen gaat over wanneer een stikstofuitstotende activiteit binnen het projectgebied (deels) wordt gestopt. De stikstofruimte die hierdoor vrijkomt kan worden ingezet voor een nieuwe (bouw)activiteit waarbij stikstof vrijkomt. Dat is sinds 18 december gewijzigd. De stikstofruimte die vrijkomt door de stoppende activiteit mag pas intern gesaldeer worden als die stikstofruimte niet nodig is om stikstofdoelen te halen. Dat is in de praktijk moeilijk om te bewijzen, waardoor veel bouwprojecten gaan stagneren.

Netbeheerders geven aan dat de woningbouwambities momenteel niet passen bij de capaciteit van het elektriciteitsnetwerk. Dit netwerk dient verzwakt te worden voordat de nieuwbouwambities gerealiseerd kunnen worden. Netbeheerders geven aan dat deze verzwaring jarenlang gaat duren. In de praktijk merken we dat nieuwbouwprojecten veel langer op een aansluiting op het elektriciteitsnet moeten wachten. De wachttijd loopt inmiddels op tot 60 weken.

Relevante beleidsnota's

- [Nationale omgevingsvisie](#) (2020)
- Contourennotitie Nota Ruimte (2023)
- Gebiedsagenda Oost Nederland (2020)
- Omgevingsvisie Hengeloos buiten (2021)
- Omgevingsvisie Hart van Hengelo (2022)
- Woonagenda Twente 2021-2025 (2021)
- [Woonvisie Hengelo 2016 - 2026](#)
- Masterplan Hart van Zuid (2008)
- Programma Hart van Zuid 2022-2026
- Strategienota Twenteboard (2022)
- [Horecavisie](#) (2017)
- [Detailhandelsvisie](#) (2012)
- [Nota grondbeleid](#) (2017)
- Grondprijzennotitie (2022)
- Integraal actieplan binnenstad (2017)
- Handboek Aantrekkelijke Binnenstad (2020)
- Retailanalyse (2021)
- Erfgoedprogramma Cultureel erfgoed
- Prestatieafspraken Welbions 2024-2025
- Huisvestingsverordening opkoopbescherming (2023)
- VTH-beleid Omgevingswet Gemeente Hengelo (2023)

Verbonden partijen

Welbions

Welbions draagt aan het programma bij met de sociale woningvoorraad die zij ontwikkelt en beheert, op basis van de woonvisie vastgelegd in de woningbouwafspraken met de gemeente Hengelo.

Wat hebben we bereikt

8.1 Hengelo kent meer woningen waarin inwoners prettiger wonen

8.1.1 In 2024 kent Hengelo een groter aanbod van koop- en huurwoningen

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aandeel huurwoningen als deel van de totale woningvoorraad (%)	43,8%	42,0%	44,0%
Aantal koopwoningen in Hengelo (aantal) ¹	22.201	22.744	22.412
Aantal huurwoningen in Hengelo (aantal) ¹	17.322	17.070	17.575
Aantal huurwoningen corporaties als deel van de totale huurvoorraad (%)	71,6% (31,2% van totaal aantal woningen)	30,6% (van totaal aantal woningen)	69,9% (30,7% van totaal aantal woningen)

1 (index=100)

8.1.2 In 2024 kunnen inwoners langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aandeel huishoudens met zelfstandig wonende hoofdbewoner ≥ 75 jaar als deel van het totale aantal huishoudens bewoonde woningen (%) ¹	niet opgenomen	14,4%	15,4%
Aantal positief afgehandelde Wmo-aanvragen voor aanpassingen aan de woning per jaar (aantal)	niet opgenomen	460	n.n.b.

1 Aantal bewoonde woningen is 37.365; aantal hoofdbewoners 75+ is 5.400.

8.1.3 In 2024 vinden meer woningzoekenden een passende woning in Hengelo

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage woningzoekenden dat een huurwoning krijgt toegewezen als deel van totaal mensen dat actief een huurwoning zoekt (%)	5,9%	13,0%	20,4%
Krapte-indicator koopwoningen voor Hengelo/Borne (verhoudingsgetal) ¹	2,5	3	1,83

1 De formule voor de NVM krapte-indicator is: (Aantal aanbod halverwege kwartaal uit vijvermodel/ Aantal transacties in kwartaal) * 3

Wanneer de NVM krapte-indicator onder de 5 komt, is sprake van een verkopersmarkt.

Wanneer de NVM krapte-indicator tussen de 5 en 10, is sprake van een evenwichtige markt.

Wanneer de NVM krapte-indicator boven de 10 komt, is sprake van een kopersmarkt.

8.2 Inwoners van Hengelo waarderen hun leefomgeving meer, dragen hier meer aan bij en treffen elkaar vaker

8.2.1 In 2024 zijn inwoners meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals voor veiligheid, gezondheid en natuur

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage Hengeloërs dat vindt dat de leefbaarheid van de buurt de afgelopen jaren duidelijk of enigszins vooruit is gegaan (%)	20,6%	15,2%	24,6%

8.3 De binnenstad en Hart van Zuid zijn aantrekkelijker voor inwoners, bezoekers en bedrijven

8.3.1 In 2024 bezoeken meer mensen de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Gemiddelde verblijfsduur in de binnenstad per bezoeker (minuten)	niet opgenomen	niet opgenomen	niet opgenomen

8.3.2 In 2024 hebben we een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Rapportcijfer dat Hengeloërs geven voor de binnenstad van Hengelo (rapportcijfer 1-10)	7,0	6,3	7,2
Percentage leegstaande panden in het compacte stadshart (%)	-5%	-10%	-37%

8.3.3 In 2024 wonen meer mensen in de binnenstad

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal huishoudens in het binnenstadsgebied (aantal) ¹	1.123	1.323	1.176

¹ Binnenstadsgebied in de binnenstadsmonitor is op adresniveau vastgesteld. In het volgende document is aangegeven wat het gebied is (blauw omlijnd, figuur 2b)

https://www.binnenstadsmonitorhengelo.nl/images/Handleiding/Handleiding_Binnenstadsmonitor_Hengelo.pdf

8.3.4 In 2024 wonen, werken en leren meer mensen in Hart van Zuid

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aantal huishoudens in Hart van Zuid (aantal)	?	304	n.n.b.
Aantal bedrijfsvestigingen in Hart van Zuid (aantal)	0	195	198

Wat hebben we daarvoor gedaan

8.1.1 Hengelo kent een groter aanbod aan koop- en huurwoningen, 8.1.2 Inwoners kunnen langer zelfstandig blijven wonen in een geschikte woning, 8.1.3 Meer woningzoekenden vinden een passende woning in Hengelo.

- In 2024 heeft Twente zich verder gepositioneerd als een regio met groeipotentieel. Het Rijk benoemde Twente in meerdere beleidsdocumenten als gebied waar na 2030 verstedelijking mogelijk is. Dit is een belangrijke erkenning van de Regionale Stedelijke Investeringsagenda (RSIA) die in 2023 werd opgesteld door Enschede, Hengelo en Almelo, samen met de provincie. Begin 2024 is bestuurlijk uitgesproken dat de RSIA moet worden verbreed naar een investeringsagenda voor heel Twente. Hierop volgde het position paper ROS Twente 2050, waarin de gezamenlijke uitdagingen en ambities van de veertien Twentse gemeenten zijn vastgelegd. Dit document vormt samen met de RSIA de basis voor een ruimtelijke ontwikkelstrategie (ROS) Twente, die samen met de provincie en het Rijk verder wordt uitgewerkt. Minister Keijzer (VRO) heeft namens het kabinet in november het startsein gegeven om samen met Twente de ROS uit te werken voor de groei van de regio.
- Twente staat beter op de kaart bij de Rijksoverheid, we werken aan gebiedsontwikkelingen en binnenstedelijke ontwikkelingen. Hiervoor is meer capaciteit ingezet.
- De hoge nieuwbouwproductie uit 2023 is in 2024 gecontinueerd. Er was in 2024 een (bruto) bouwproductie van 517 nieuwbouw en transformatiewoningen. Door de sloop van 167 woningen en een aantal correcties leidt dit tot 346 netto toevoegingen in Hengelo.
- De bouwproductie komt onder meer voort uit de projecten, Industriestraat, Hazemeijer, en Smelterij in Hart van Zuid, de Bataafse Kamp en het Brokanthuis in de Binnenstad, Theresiastraat, Bandoengstraat het Brouwerijterrein en de Sluis op het Gezondheidspark.
- De sloop komt voornamelijk voort uit het sloop/nieuwbouwproject in de Nijverheid.
- In 2023 zijn negen projecten gehonoreerd met een rijkssubsidieregeling startbouwimpuls. Acht van de negen projecten zijn eind 2024 ook daadwerkelijk gestart met de bouw.
- De Woondeal Twente wordt begin 2025 herijkt. In 2024 is door de Twentse gemeenten duidelijk gemaakt aan de Provincie dat de nieuwbouwambitie in deze woondeal vergroot moet worden met 5.000 woningen naar 19.100 woningen in Twente tot en met 2030. Voorwaarde is wel dat het Rijk aandacht heeft voor onrendabele toppen en helpt bij onder meer netcongestie en de stikstofproblematiek.
- We hebben een succesvolle aanvraag ingediend voor de rijkssubsidieregeling Woningbouwimpuls (tranche 6) voor het project Campus Driene.
- We hebben in 2024 zo'n 86 startersleningen verstrekt aan starters om te helpen bij de aankoop van hun eerste koopwoning.

- De huisvestingsverordening opkoopbescherming is tussentijds geëvalueerd, deze wordt gecontinueerd tot de eindtermijn van 31-12-2025
- De huisvestingsverordening is gewijzigd door middel van een vergunningstelsel om het splitsen van appartementen te reguleren. Op die manier worden betaalbare, sociale huurwoningen in stand gehouden.
- Samen met Welbions hebben we 187 statushouders gehuisvest (registratie loopt door tot medio december). De taakstelling voor 2024 is hiermee behaald. De achterstand uit 2023 is grotendeels ingelopen. Er resteerde een kleine achterstand van 15 statushouders, dat wij in januari al hebben ingelopen.
- We hebben meegewerkt aan -en kennis genomen van- het rekenkameronderzoek naar het Hengelse woonbeleid 'niet in beton gegoten'. We hebben in een politieke markt gereflecteerd op de conclusies en aanbevelingen uit dit onderzoek.
- We hebben een aantal panden aangekocht t.b.v. onze stedelijke ontwikkeling, onder andere De Hazenweg 121 ten behoeve van opvang, M.A. De Ruyterstraat schoolgebouw & villa, locaties rondom de oude V&D locatie.

8.2.1 Inwoners zijn meer tevreden over de kwaliteit van hun fysieke leefomgeving zoals veiligheid, gezondheid en natuur

- Er is de afgelopen jaren ingezet op het kunnen werken met de Omgevingswet waardoor we bij de inwerking treding van de wet op 1 januari 2024 goed voorbereid waren.
- De Omgevingswet wordt ondersteund door het Digitaal Stelsel Omgevingswet (DSO). In het DSO kan iedereen raadplegen welke regels op welke plek gelden. Ook is het mogelijk te checken of een omgevingsvergunning of melding noodzakelijk is. En als dat zo is dan kan de aanvraag of de melding worden ingediend in het DSO.
- In 2024 zijn alle omgevingswet-gerelateerde processen binnen VTH Leefomgeving beschreven. Er is structureel deelgenomen aan de opgavetafel Dienstverlening en het klanttevredenheidsonderzoek VTH voor het eerste kwartaal van 2025 is voorbereid.
- We hebben de derde fase van de omgevingsvisie Stedelijk Gebied afgerond en begin december ter inzage gelegd.
- We hebben vanaf Q2 2024 de functie gerelateerd aan het Provinciaal Programma Landelijk Gebied (PPLG) ingevuld. We hebben weer structurele inzet op het landelijk gebied en het netwerk wordt weer opgebouwd. Er is deelgenomen aan diverse (provinciale) overleggen waarbij o.a. inzet is gepleegd voor een mogelijke uitvoeringsorganisatie Zuidoost-Twente. In 2024 heeft het kabinet het NPLG (Nationaal Programma Landelijk Gebied) en PPLG laten vervallen. De provincie gaat verder met het programma 'Toekomst voor het Platteland' zodat de gebiedsgerichte en gebiedsspecifieke aanpak kan worden uitgewerkt. Immers; de opgaven in het landelijk gebied zijn er.
- We hebben ook dit jaar te maken gehad met de afhandeling van WOO verzoeken binnen het fysieke domein. Hiervoor is ambtelijke capaciteit nodig, met name vanuit projectleiders of juridisch adviseurs. Dit is capaciteit die niet op reguliere werkzaamheden of projectwerkzaamheden kan worden ingezet. Dit doet dus wat met planningen, maar kost ook geld. WOO verzoeken zijn niet te voorspellen.

8.3.1 Meer mensen bezoeken de binnenstad van Hengelo en verblijven er langer

8.3.2 We hebben een aantrekkelijk compact stadshart waarin winkels en horeca in de binnenstad van Hengelo meer bijeen zijn gebracht in een kleiner gebied

8.3.3 Meer mensen wonen in de binnenstad

- In 2024 is gebleken dat de bezoekers de binnenstad van Hengelo weer beter weten te vinden. Het aantal bezoekers ten opzichte van 2023 is met ongeveer 25% gestegen en zit nagenoeg op het niveau van voor de corona periode. De realisatie van het marktplein heeft ook een sterk positief effect gehad op de waardering van de binnenstad en dit wordt nog verder versterkt door de werkzaamheden rondom de Lambertusbasiliek die in 2024 zijn afgerond.
- Wat in 2024 niet is gerealiseerd is het invoeren van handhaving op de venstertijden met cameratoezicht en de bouw van het aangepaste paviljoen De Ontmoeting in het Prins Bernardplantsoen. Door verschillende oorzaken zijn deze werkzaamheden nog niet afgerond. Naar verwachting gebeurt dit in 2025.
- Het wonen in de binnenstad krijgt wel steeds meer vorm. Voor het gebied van de V&D en achterliggende gebied is een grondexploitatie vastgesteld en wordt samen met de betrokken partijen hard gewerkt aan de woningbouwplannen.

- De aantrekkelijkheid van de binnenstad is steeds verder vergroot en bij de peiling bij het Hengelo panel die eind 2023 is uitgevoerd is het algemene waarderingcijfer van een 6,2 naar een 7,0 gegaan. Dit was de doelstelling die in 2026 zou moeten worden bereikt. Daarmee liggen we 3 jaar voor op schema.
- Het aantal inwoners van de binnenstad is in het afgelopen jaar weer verder toegenomen. Daarnaast zijn verschillende projecten in voorbereiding genomen door initiatiefnemers in de stad om het wonen verder te versterken.

8.3.4 Meer mensen wonen, werken en leren in Hart van Zuid

- We ontwikkelen dynamische stedelijke woon-, werk- en leefmilieus om de talenten dát te geven wat ze zoeken. De Spoorzone Hengelo Enschede (SHE), met onder meer de Hengelose Magneet, is daarvoor de aangewezen plek. In het gebied tussen station Hengelo, station Kennispark en station Enschede komen alle kansen en opgaven samen voor het stedelijk gebied Enschede-Hengelo. Het afgelopen jaar is door het kwartiermakersteam SHE gewerkt aan de verdere uitwerking van SHE. Daarvoor is in het najaar de week van de SHE georganiseerd. De waardevolle resultaten en inzichten die tijdens de Week van SHE zijn opgedaan geven meer inzicht in te maken ruimtelijke keuzes, welke in 2025 worden uitgewerkt in een ontwikkelperspectief. Dit vormt de basis en biedt kaders voor de verdere ontwikkeling van de Spoorzone, die de komende jaren wordt getransformeerd tot een bruisend stedelijk gebied dat Twente nog aantrekkelijker maakt.
- Het vlaggenschip van de Hengelose Magneet –en daarmee ook van de SHE- is de KMS. In 2024 hebben de gemeente Hengelo en projectontwikkelaar Trebbe gewerkt aan de visie voor de KMS. Het omgevingsprogramma KMS-locatie is het resultaat van dit visievormingstraject. Het omgevingsprogramma is in september door het college van B&W vastgesteld. Om tot een haalbaar plan te komen is ook (financiële) inzet van en samenwerking met de gemeente nodig bij de verdere ontwikkeling van de KMS. Vanuit het belang van de KMS voor onze ambitie hebben wij hierover onze positieve grondhouding uitgesproken. Het omgevingsprogramma is daarbij ons uitgangspunt. We hebben samen met Trebbe gesproken over onze organisatiestructuur, financiële inzet en governance in de verdere ontwikkeling van de KMS. Afspraken hierover hebben we vastgelegd in een Akkoord op hoofdlijnen, herontwikkeling Koninklijke Machinefabriek Stork. De gemeenteraad heeft in oktober besloten een bestemmingsreserve gebiedsontwikkeling KMS in te stellen voor de verdere ontwikkeling van de KMS. Onze afspraken werken we nu uit in een Samenwerkingsovereenkomst met Trebbe.
- Als onderdeel van de ontwikkeling van de KMS is gewerkt aan een verdere verkenning van de centrale mobiliteitshub Hart van Zuid.

Wat zijn we blijven doen

Bestemmingsplannen in procedure

- Voor het gebied Hart van Zuid is gewerkt aan het bestemmingsplan Hart van Zuid, Primoteg (52 appartementen)
- Voor het gebied Dalmeden is gewerkt aan de bestemmingsplannen Kamers (44 woningen) en Meander Noord (110 woningen)
- Voor het Buitengebied is een bestemmingsplan ter inzage gelegd voor het perceel Schalmedenweg 21. Dit betreft een transformatie van intensieve veehouderij naar 5 woningen.
- Er zijn veel voorbereidende gesprekken gevoerd, met initiatiefnemers en met de erfcoaches over mogelijke initiatieven (Rood voor Rood en VAB) in het buitengebied. Voor een aantal initiatieven is inmiddels een anterieure overeenkomst opgesteld of in voorbereiding.
- Er is verder gewerkt aan het Masterplan voor het plangebied Lange Wemen.
- Het beroep tegen het bestemmingsplan Vooroorlogse wijken omgeving Heemafterrein-Bornsestraat is behandeld door de Raad van State en wordt in het kader van een zogenaamde bestuurlijke lus aangepast.
- Er is veelvuldig contact geweest met Tennet over diverse plannen en procedures.

Onherroepelijke bestemmingsplannen

- De volgende bestemmingsplannen zijn in 2024 onherroepelijk geworden: Enschedesestraat 406, Gezondheidspark Erve Berchus, 2 parapluplannen voor de aanleg van 2 ondergrondse 110 kV leidingen van Almelo Mosterdpot naar Hengelo Weideweg en van Hengelo Weideweg naar Hengelo Oele, de parapluplannen afwijkingenregels en standplaatsen, Beckumerstraat 3 en Willem de Clerqstraat 55, Broek Noordrand, De Veldkamp 2014, omgeving Erve de Lemerij.

Omgevingswet

- Op 1 januari 2024 is de Omgevingswet in werking getreden. We hebben de Bruidsschat technisch in beheer genomen. Daarna hebben wij gewerkt aan de nieuwe opzet van het Omgevingsplan en de eerste wijziging daarvan, zijnde de inhoudelijke verwerking van de Bruidsschat.
- De Omgevingsprogramma's Actieplan Geluid en KMS-locatie vastgesteld.

Binnenstad

- Met binnenstadpartners en ondernemers hebben we gewerkt we aan het realiseren van een compact bruisend stadshart (met zo min mogelijk structurele leegstand), met onderscheidende aanloopgebieden om daarmee ook de economische aantrekkingskracht te vergroten. Dit hebben we gedaan door uitvoering te geven aan Integraal actieplan voor een vitale Hengelose Binnenstad en de Binnenstadsmonitor periodiek te actualiseren. Daarnaast zijn we blijven inzetten op acquisitie voor behoud, verplaatsing en aantrekken van ondernemers/ investeerders passend bij de gebiedsprofielen.

Projecten

- In 2024 zijn gerealiseerd: de (deel)projecten Smelterij, Hofmakerij 1, Bloemenbuurt.
- De tijdelijke woningen aan de Bandoengstraat zijn (nagenoeg) afgerond.
- In het Broek, Dalmeden, Marskant, Heraklesstraat en op het Hazemeijerterrein wordt volop gebouwd. Net als in Hart van Zuid met de Kleine Koppeling en de Appendage, en in de binnenstad, waar ook in 2024 weer verschillende bouwprojecten zijn gestart, waaronder de horecawand aan het Burgemeester van der Dussenplein.
- In 2024 zijn we met de volgende projecten zo ver gevorderd dat we verwachten in 2025 te kunnen starten met de bouw:
 - Campus Driene; In 2024 is o.a. de BOPA onherroepelijk geworden.
 - Plegt Vos locatie aan de Bornsestraat; in 2024 heeft de Raad van State uitspraak gedaan, waardoor duidelijk is geworden dat we binnen 6 maanden de hiaten in het bestemmingplan kunnen herstellen.
 - Erve Berchus; In 2024 is o.a. het bestemmingsplan onherroepelijk geworden.
 - Appendage; in 2024 is o.a. bouwrijp gemaakt en is de omgevingsvergunning verleend en is gestart met de bouwwerkzaamheden
 - Hofmakerij 2; wordt al gebouwd
 - Herontwikkeling Dikkersgebouw; omgevingsvergunning is verleend
- Ook hebben we in 2024 bij veel plannen vorderingen gemaakt waardoor ook na 2025 de bouwstroom op gang blijft.
- Wolfkaterweg Beckum; stedenbouwkundig plan nagenoeg gereed.
- Mentink locatie Beckum; stedenbouwkundig plan nagenoeg gereed.
- Erve Lonink Beckum; overeenkomst met ontwikkelaar vastgesteld en getekend.
- Oude Ketelmakerij; plan is verder geoptimaliseerd.
- Dikkers ; plan is verder uitgewerkt.
- ETEF; er zijn verschillende onderzoeken uitgevoerd ten behoeve van het ontwerp.
- Primoteq; n.a.v. gesprekken met de buurt is het plan aangepast en verwerkt in het bestemmingplan, dat inmiddels door de raad is vastgesteld. .
- Woonwagenlocaties; het voorlopig ontwerp is opgesteld en de BOPA is voorbereid.
- Aireyflats; het project is in 2024 gestart en de uitgangspunten zijn geformuleerd.
- De Noork; het programma van eisen is opgesteld.
- Giethart; de nota van uitgangspunten is vastgesteld en de anterieure overeenkomst is getekend.
- De Brink: Stedenbouwkundig plan en realisatieovereenkomst is uitgewerkt.
- Woningbouw gezondheidspark; stedenbouwkundig plan nagenoeg gereed.

Grondbedrijf

- Het grondbedrijf heeft in 2024 een actieve rol gespeeld bij ruimtelijke ontwikkelingen door strategisch advies en grondbeheer. Door slimme grondposities in te nemen, heeft de gemeente haar regierol versterkt en bijgedragen aan woningbouw en bedrijventerreinen.

Belangrijke prestaties:

- Grondverkoop: €14,8 miljoen aan bedrijventerreinen en woningbouw (excl. BXL).
- Afgeronde grondexploitaties: Dalmeden (deels), Hart van Zuid (Smelterij & Verbinding).
- Nieuwe grondexploitaties gestart: Woonwagenlocaties, Campus Driene, Beekstraat en omgeving.
- Bijna afgeronde grondexploitaties (2025): Lange Wemen, Veldwijk Noord, Hart van Zuid (Kanaalzone), Veldkamp, Beckumerstraat.

Door deze ontwikkelingen blijft het grondbedrijf sturen op voldoende kavels voor woningbouw en bedrijventerreinen, in lijn met de gemeentelijke doelstellingen.

Wat heeft het gekost

8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	97	576	527	-49
Lasten	2.050	2.020	2.455	-435
8.1 Ruimte en leefomgeving	-1.953	-1.444	-1.928	-484
Baten	16.638	18.872	3.111	-15.761
Lasten	16.491	18.736	10.151	8.585
8.2 Grondexploitatie (niet-bedrijventerreinen)	147	136	-7.040	-7.176
Baten	2.318	3.904	5.443	1.539
Lasten	4.481	6.529	7.953	-1.424
8.3 Wonen en bouwen	-2.163	-2.625	-2.510	115
Saldo 8 Volkshuisvesting, ruimtelijke ordening en stedelijke vernieuwing	-3.969	-3.933	-11.478	-7.545

Financiële toelichting

8.1 Ruimte en leefomgeving (€ 484.000 nadeel)

Wij hebben op dit taakveld € 49.000 minder inkomsten gerealiseerd dan begroot. Dit nadeel is ontstaan doordat exploitatieovereenkomsten over meerdere jaren lopen. Echter worden de geraamde inkomsten niet over meerdere jaren begroot, maar binnen het jaar waarop een exploitatie overeenkomst wordt afgesloten.

Tegenover deze lagere inkomsten staan ook lagere loonlasten voor de exploitatieovereenkomsten (voordeel € 370.000). Het begrote bedrag voor voorbereidingskosten voor projecten en grondexploitaties is overschreden met € 726.000. In 2024 is veel aan voorbereidend werk gedaan waarvoor in 2024 nog geen investeringskrediet of grondexploitatie is vastgesteld. Een groot deel van het tekort wordt veroorzaakt door de Breemarsweg en de (ver)nieuwbouw van FC Twente-Heracles Academie. Daarnaast zijn andere grote posten de Wolfkaterweg, de Noork en Hazemeijer (onderdeel flexlocatie). Werkzaamheden aan de Mariastraat, de Noork en de Aireyflats, daarvoor zullen in 2025 de kosten worden gedekt uit een kredietaanvraag (Mariastraat) en een kostenverhaalovereenkomst (de Noork en Aireyflats). Als laatste zijn er extra loonkosten gemaakt voor het maken van omgevingsvisies en - programma's en was er extra aandacht voor landelijk gebied.

8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreinen) (€ 7.176.010 nadeel)

Het nadeel op dit taakveld is ontstaan door de (deel)afsluiting van Dalmeden. Dat zit met name in het verschil tussen de verplichte methode van tussentijdse winstneming en de nu daadwerkelijk berekende winst van het afgesloten deel van Dalmeden. Daarnaast is het resultaat van BXL lager uitgevallen dan verwacht, omdat voorgesteld wordt om de boekwaarde van de parkmanagementvoorzieningen af te boeken. De dotatie voorziening van de Veldkamp was juist lager dan verwacht. De verkoop van een perceel grond aan de Beneluxlaan heeft in 2024 niet plaatsgevonden. Daarnaast zijn er nog veel kleine mutaties geweest. Voor verdere toelichting zie paragraaf grondbeleid en herziening grondexploitaties 2025.

8.3 Wonen en bouwen (€ 115.000 voordeel)

Wij hebben op dit taakveld € 1.509.000 meer inkomsten gerealiseerd dan begroot. Als eerste hebben wij in 2024 een hogere opbrengst aan bouwleges gerealiseerd dan begroot (€ 315.000 voordeel). Dit is enerzijds vanwege het grotere aantal vergunningaanvragen die eind 2023 zijn ingediend en in 2024 zijn verleend. Anderszijds hebben wij

hogere legesopbrengsten door een paar grote projecten zoals de woningbouwprojecten Geerdinksweg-Mariastraat en de Appendage en projecten voor commercieel vastgoed voor op het bedrijventerrein Westemaat en het HTSP ontvangen. Ten tweede leidt de startbouwimpuls aan de inkomstzijde per saldo tot een voordeel van € 1.510.000. Aan de uitgavenkant staat hier een doorbeschikking tegenover. Hierdoor hebben wij zowel hogere inkomsten als uitgaven, maar per saldo is dit budgettair neutraal. Als derde is er aan de inkomstzijde een nadeel ontstaan van € 624.000 doordat de subsidies van modulaire woningen nog niet zijn doorbeschikt, maar wel waren begroot in 2024. Hierdoor hebben wij zowel lagere inkomsten als uitgaven, ook dit is per saldo budgettair neutraal. Het restant voordeel wordt verklaard door kleinere verschillen.

Aan de uitgavenkant is op dit taakveld een overbesteding gerealiseerd van € 1.424.000. Aan de uitgavenkant wordt het grootste nadeel (€ 897.000) verklaard door de overschrijdingen van de loonkosten en inhuur personeel. Hiervan had € 352.000 eigenlijk aan programma 1 toegerekend moeten worden. Daarnaast is er extra personeel ingehuurd vanwege het grotere aantal vergunningaanvragen (zie ook inkomsten). Voor de implementatie van de Omgevingswet is minder uitgegeven (€ 250.000). Dit komt onder meer doordat de 3 nieuwe rollen, die in de Zomernota 2024 geïntroduceerd zijn, pas in het tweede kwartaal zijn ingevuld. Voor de Zomernota 2025 wordt een bestedingsplan gemaakt, rekening houdend met de evaluatie van de drie rollen en de ontwikkeling van de 4^e fase van de omgevingsvisie. De implementatie van de Omgevingswet loopt door tot 2032, wanneer de transitie van het omgevingsplan gereed moet zijn. Binnen het programma binnenstad is het afgelopen jaar een onderbesteding geweest van € 65.000. Dit komt ondermeer omdat enkele cursussen voor ondernemers niet zijn doorgegaan in 2024 waaraan een bijdrage was toegezegd en omdat er in het kader van bereikbare binnenstad alle kosten voor toegankelijkheid zijn gedekt middels het krediet voor de realisatie van het cameratoezicht. Het restant nadeel wordt verklaard door overige kleine verschillen.

Risico's

Afhankelijkheid van externe partijen en toename van bouwkosten

We blijven investeren in onze contacten met ontwikkelaars en andere ondernemers. Daarnaast houden we bij de bepaling van parameters rekening met kostenstijging zodat we achteraf niet met verrassingen geconfronteerd worden.

Toenemende stapeling van wetgeving

Onze invloed hierop is beperkt. Nieuwe wetgeving wordt zo snel mogelijk geïmplementeerd en waar nodig beleid aangepast om hierop in te spelen zodat vertraging in ontwikkeling zoveel mogelijk beperkt blijft.

De risico's van de grondexploitaties die binnen programma 8 vallen staan beschreven in paragraaf 6.4 grondbeleid.

5.2.9 Bestuur en ondersteuning

Aanspreekpunt bestuurlijk

Burgemeester Schelberg, Wethouders Brand en Steen

Aanspreekpunt ambtelijk

D. Dercksen, A. Lenferink en A. De Vos

Welke belangrijke ontwikkelingen zagen we in 2024?

De inwoner centraal

Onderdeel van de strategische opgave 'Inwoner centraal' is (gemeentebrede) dienstverlening. 2024 was een jaar waarin we de basis verstevigd hebben. De focus lag op het realiseren van een aantal basisonderdelen voor dienstverlening.

We hebben gerealiseerd dat er 100 uitgaande brieven herschreven zijn, zoals die van inkoop, HR en leerplicht. Hiermee communiceren we in lijn met de vastgestelde schrijfafspraken van de Helder Hengelo's structuur. Deze schrijfafspraken zorgen ervoor dat brieven duidelijker, begrijpbaar en makkelijker leesbaar zijn voor onze inwoners. Het lezerspanel (vertegenwoordiging van inwoners) heeft de herschreven brieven beoordeeld. Daarnaast hebben ongeveer 60 collega's de training Helder Hengelo's gevolgd om de schrijfafspraken beter toe te passen in hun werk. En zijn we gestart met de pilot Textmetrics. Dit is een AI hulpmiddel voor medewerkers om Helder Hengelo's te schrijven.

Naast de focus op uitgaande brieven zijn we gestart met een pilot over beeldtaal op de website met informatie over paspoort/ identiteitskaart. Ook zijn we gestart met het voorbereiden en uitvoeren van de Wet modernisering elektrische bestuurlijk verkeer. Dit betreft onder andere digitalisering, kanaalsturing, groeps- emailadressen en richtlijnen voor webformulieren.

Een ander onderdeel van 'inwoner centraal' is inwonersbetrokkenheid (participatie) en kindinclusie. Het denkkader participatie is in 2024 vaker overwogen en ingezet. Zo is het denkkader onder andere toegepast bij, de omgevingsvisie, aardgasvrij, het Prins Bernard Plantsoen en de wijkgerichte aanpak (Noork). De opbrengsten uit deze participatietrajecten zijn geborgd en uitgewerkt in de desbetreffende projecten. Dat inwoners zich meer betrokken en gehoord voelen zien we terug in de stijging van de van de beleidsindicatoren. Om dit te bereiken hebben we geïnvesteerd in onze organisatie, ongeveer 60 collega's hebben de basistraining participatie gevolgd zodat het denkkader vaker werd ingezet in 2024.

In 2024 zijn kinderen/ jongeren op verschillende manieren betrokken bij ons werk als gemeente. O.a. op het festival Baas boven Baas (over het onderwerp vrijheid), bij de uitreiking van het jeugdlintje, de week van Respect, dag van de taal, samenwerking met Prodemos en Minecraft over de ontwikkelingen van de Lange Wemen. Daarnaast zien we dat meer middelbare scholen in de bovenbouw praktijkvakken ontwikkelen om beter aan te sluiten op het vervolgonderwijs. Voor deze praktijkvakken zijn wij als de gemeente vaker opdrachtgever voor opdrachten. Dit betekent dat we naast kindinclusie op relevante thema's van de gemeente nog veel meer hebben gedaan samen met kinderen/ jongeren. Dit zijn in totaal acht trajecten geweest in 2024.

Bestuurlijke samenwerking

Net voor de zomervakantie hebben de wethouders Financiën besloten om de gemeenschappelijke regelingen te betrekken bij de zorgen over de meerjarige financiële ontwikkelingen bij gemeenten. Aan hen is gevraagd om actief in te zetten op kostenbeheersing. In de informatiebrief van gemeenten over de te hanteren uitgangspunten voor de Zomernota 2026 in oktober 2024 is opnieuw pro-activiteit gevraagd van de gemeenschappelijke regelingen op het gebied van inzet voor efficiency en terughoudendheid als het gaat om nieuw beleid of nieuwe taken. Ook private samenwerkingspartners, waar we bestuurlijk kunnen sturen hebben de noodkreet van gemeenten opgepakt. Twente Milieu heeft er een project voor opgezet. E.e.a. moet leiden tot acceptabele Zomernota 2026 en zo mogelijk al besparingen in 2025.

Krapte op de arbeidsmarkt vraagt creativiteit

De krapte op de arbeidsmarkt was ook in 2024 voelbaar en zal nog zeker doorzetten tot na 2030. Als antwoord hierop zetten we sinds 2022 stevig in op het versterken van ons werkgeversmerk en het vergroten van onze wervingskracht. Dat werpt zijn vruchten af: onze vacatures werden afgelopen jaar op eigen kracht vervuld, zonder inzet van externe

wervingsbureaus. De krapte vraagt ook om een vooruitziende blik en creativiteit. We hebben een sterke impuls gegeven aan het vroegtijdig enthousiasmeren van jong talent voor onze organisatie, in aansluiting op de ambities van de Talentopgave. We zijn bovendien gestart met een aantal pilots rond competentiegericht werven, waardoor we diverser, inclusiever en breder kunnen kijken in een competitieve arbeidsmarkt. Gelet op de positieve ervaringen krijgt dit vanuit de visie Leren en Ontwikkelen in 2025 een vervolg.

In het afgelopen jaar heeft onze inzet zich daarnaast verbreed naar het behoud, binden en boeien van onze huidige medewerkers. Sinds 2024 is er een uitgebreid onboardingsprogramma om medewerkers te introduceren in de organisatie en zich snel thuis te laten voelen. Daarnaast is vorm gegeven aan duurzame inzetbaarheid, hybride werken, vitaliteit en de visie op leren & ontwikkelen. Het medewerkersbetrokkenheidsonderzoek is een belangrijke thermometer voor medewerkertevredenheid, welzijn, betrokkenheid en daarmee behoud. De resultaten uit het MBO van 2023 hebben in afgelopen jaar opvolging gekregen in actieplannen.

Digitaliseren van fysieke archieven

2024 is gebruikt om de reikwijdte van de digitaliseringsopgave beter in beeld te krijgen om hiermee een Europese aanbesteding uit te schrijven. In 2024 is een overeenkomst afgesloten met een partner die zowel de digitalisering gaat uitvoeren als het cultuurhistorische materiaal van de fysieke archieven gaat verzorgen. De uitvoering gaat in samenwerking met SWB Midden-Twente en start begin 2025.

Digitale transformatie

2024 was het 2^e jaar (van 3) van het programma Digitale Transformatie. De focus heeft ook dit 2^e jaar vooral gelegen op het laten zien wat Digitale Transformatie betekent, welke mogelijkheden Digitale Transformatie met zich meebrengt en lag de focus op het aanjagen van innovatie.

In 2024 hebben we diverse innovatieve pilots uitgevoerd. Zo hebben we onze brieven aan inwoners beter begrijpelijk gemaakt door AI toe te passen en hebben we AI toegepast om de keukentafelgesprekken met inwoners efficiënter te maken. Ook hebben we een Digital Twin ontwikkeld en daar Virtual Reality op toegepast om delen van Hengelo op een andere wijze te visualiseren en daardoor makkelijker toekomstige scenario's te kunnen beoordelen. Tenslotte zijn we door het innovatieve karakter van het programma, in staat gebleken om jonge talenten blijvend interessant werk te bieden. Meer detailinformatie over de innovaties is te vinden in paragraaf 6.7.5.

Datagedreven werken

In 2024 hebben we de eerste stappen gezet in de uitvoering van de datastrategie, zoals vastgesteld eind 2023. Dit heeft vorm gekregen via het programma Data in de Genen. Met behulp van dit programma is in 2024 onder andere gestart met het versterken van de datavaardigheden van medewerkers wat bijdraagt aan een efficiëntere bedrijfsvoering en verbetering van de dienstverlening. Daarnaast zijn we in 2024 gestart met het opstellen van een Ethisch kader voor verantwoord datagebruik. Oplevering daarvan verwachten we in 2025 te realiseren. Naast het programma Data in de Genen, hebben we diverse dashboards en onderzoeken opgeleverd. In paragraaf 6.7.5 is daar een nadere detaillering over te vinden.

Wet open overheid (Woo)

De Wet open overheid (Woo) is op 1 mei 2022 in werking getreden en regelt voor inwoners het recht op informatie van de overheid. De wet gaat uit van gefaseerde invoering. De gemeente Hengelo implementeert deze wet via een uitvoeringsprogramma. In 2024 werd het verplicht de eerste tranche informatie categorieën actief openbaar te maken. Gemeente Hengelo voldeed hier tijdig aan en maakt meer informatie categorieën dan vereist actief openbaar. In de Openbaarheidsparagraaf Wet Open Overheid (6.9 Wet Open Overheid (WOO)) wordt hier nader op ingegaan.

Beheer overige gebouwen en gronden

We hebben dit jaar niet de focus kunnen leggen op het afstoten van gebouwen die niet worden ingezet voor beleidsdoelstellingen of eigen huisvesting. Door de hoeveelheid lopende ontwikkelingen en projecten, maar ook onvoorziene ontwikkelingen (bijv. aankopen rondom V&D, Hazenweg), binnen de gemeente ontbrak de benodigde capaciteit om dit proces voortvarend door te zetten. Capaciteit vanuit vastgoed was nodig om aankopen en dus ook het beheer in goede banen te leiden. Daarnaast wordt door het Vastgoedbedrijf sturing gegeven aan het beheer, onderhoud en verduurzaming van de gemeentelijke gebouwen, die wel worden ingezet voor beleidsdoelstellingen of eigen huisvesting en die in de verschillende taakvelden worden verantwoord.

Verduurzamen maatschappelijk vastgoed

In 2024 heeft de prioriteit gelegen bij het verduurzamen van het Twentebad (zie paragraaf 5.2.5). Daarnaast zijn we

gestart met de voorbereidende gesprekken met een adviesbureau om een verdiepingsslag te maken op de routekaart verduurzamen maatschappelijk vastgoed.

Renteontwikkeling

Waar vorig jaar de ECB (Europese Centrale Bank) de rente met gelijke stappen van 0,25% verhoogde tot 4%, was dit afgelopen jaar andersom het geval. De ECB heeft de rente vier keer naar beneden bijgesteld tot 3% en is van plan dit te blijven doen als de inflatie het toelaat. De investeringen in het afgelopen jaar hebben we met eigen middelen kunnen voldoen.

Gemeentefonds

Het Rijk heeft eenzijdig met ingang van 2024 (in plaats van 2027) vervroegd de BBP-systematiek ingevoerd. De BBP-systematiek heeft betrekking op de vergoeding in het gemeentefonds voor loon-, prijs- en volumeontwikkelingen. Uit beantwoording van Tweede Kamervragen door de minister van BZK blijkt dat deze nieuwe systematiek een aanzienlijke verslechtering is ten opzichte van de oude systematiek. Incidenteel vindt voor deze verslechtering (gedeeltelijke) compensatie plaats tot en met 2029 door het Rijk.

Structureel gezien zijn de financiële problemen voor gemeenten vanaf het jaar 2026 en verder nog steeds niet opgelost door het Rijk. Op landelijk niveau is nog steeds sprake van aanzienlijke tekorten voor de taken die gemeenten moeten uitvoeren. Bij gemeentelijke taken horen ook de bijpassende knaken van het Rijk. We blijven streven naar een goede balans tussen taken en middelen. Hiervoor blijven we stevig lobbyen bij het Rijk en de VNG.

Zoals gebruikelijk veroorzaakt de decembercirculaire van het gemeentefonds weer een positief effect op het jaarrekeningsaldo. Door de late beschikbaarheid van deze circulaire was het niet meer mogelijk om een begrotingswijziging voor het jaar 2024 vast te laten stellen door de gemeenteraad. Hierdoor wordt het resultaat van de Jaarstukken wederom positief beïnvloed door het Rijk. Voor een toelichting hierop wordt verwezen naar 'Wat heeft het gekost?'.

Relevante beleidsnota's

- [Verordening op het financiële beleid en beheer van de gemeente Hengelo 2025](#)
- Nota investerings- en activeringsbeleid 2023
- [Nota overhead 2024](#)
- Beleidskader Verbonden Partijen Hengelo 2024
- [Beleidsnota Integraal Risicomanagement en Weerstandsvermogen 2023 - 2027](#)
- [Nota reserves en voorzieningen 2016](#)
- [Treasurybesluit 2021](#)
- [Beleidsregels publieke taak leningen en garanties gemeente Hengelo 2021](#)
- [Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders 2021](#)
- [Denkkader participatie 2022](#)
- [Participatieverordening 2024](#)

Verbonden partijen

- Gemeentelijk Belastingkantoor Twente
- BNG Bank
- Enexis Holding BV
- Twence Holding BV
- Centrum gemeenteregeling samenwerking ICT Hengelo
- Stichting Twenteboard
- Twente Board Development BV.
- Zonneveld Boeldershoek Hengelo B.V.

In 2024 is het beleidskader voor het aangaan en beheren van samenwerking met verbonden partijen geactualiseerd. Het nieuwe beleidskader is een verbetering t.o.v. de 'oude' nota op het gebied van onder andere risicomanagement en helderheid over de rol van en informatie aan de raad.

In 2024 hebben we een besloten vennootschap opgericht: Zonneveld Boeldershoek Hengelo B.V. Gemeente Hengelo is 100% aandeelhouder. Het zonneveld kan 8.000 huishoudens van energie voorzien. Deze stap is genomen in het kader van maatregelen om de energietransitie vorm te geven. De beheersactiviteiten en energielevering worden verzorgd door de Coöperatie Energie van Hengelo. De bouw is in oktober gestart. Ingebruikname: naar verwachting vanaf april 2025. Dit gemeentelijke zonneveld, gerealiseerd met een investeringskrediet van € 10,5 miljoen, beslaat 12 hectare en omvat circa 22.000 zonnepanelen.

Wat hebben we bereikt

9.1 Meer inwoners zijn betrokken bij hun stad en tevreden over het bestuur van Hengelo

9.1.1 In 2024 zijn meer (jonge)(1) inwoners en andere belanghebbenden betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord.¹

¹ De toevoeging 'jonge' is gedaan, in aansluiting op het traject voor kindinclusie (ook wel Baas boven Baas), waar de raad geld voor beschikbaar heeft gesteld, en waar nu uitvoering aan wordt gegeven.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Percentage inwoners dat (heel) veel vertrouwen heeft in de wijze waarop de gemeente wordt bestuurd (%)	29,3%	27,0%	37,8%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente betreft inwoners voldoende bij haar plannen, activiteiten en voorzieningen' (%)	42,0%	37,0%	48,1%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente luistert voldoende naar de mening van haar inwoners' (%)	28,4%	27,0%	32,7%
Percentage inwoners dat het (helemaal) eens is met de stelling 'De gemeente Hengelo doet wat ze zegt' (%)	28,3%	27,0%	28,4%
Minimaal 3 keer per jaar worden kinderen/ jongeren via een Baas boven Baas traject betrokken bij een relevant en actueel thema uit de Beleidsbegroting	3	3	4

9.2 Inwoners zijn meer tevreden over de dienstverlening van de gemeente Hengelo

9.2.1 In 2024 waarden inwoners de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven voor de dienstverlening van de gemeente (cijfer 1-10)	6,6	7,5	6,6
Rapportcijfer dat inwoners gemiddeld geven voor de digitale dienstverlening van de gemeente (cijfer 1-10)	6,8	7,5	6,8

9.3 Hengelo blijft een wendbare, ambitieuze en financieel gezonde gemeente

9.3.1 In 2024 blijft de gemeente Hengelo financieel gezond waarbij we ambities blijven realiseren vanuit de logica van de Hengeloër.

Beleidsindicatoren	Werkelijk 2023	Begroting 2024	Werkelijk 2024
Aanvullend weerstandsvermogen per inwoner (euro) ultimo jaar ¹	718	521	515
Structureel exploitatieresultaat van de gemeentebegroting in jaar t+3 (euro) in 2023 en in jaar t+3 in 2024 ²	-2,9 miljoen	4,3 miljoen	-1,9 miljoen

¹ De beschikbare weerstandscapaciteit minus de benodigde weerstandscapaciteit uitgedrukt in een bedrag per inwoner.

² De mate waarin structurele lasten (volledig) worden gedekt door de structurele baten.

Wat hebben we daarvoor gedaan

9.1.1 Meer (jonge) inwoners en andere belanghebbenden zijn betrokken bij de ontwikkeling van gemeentelijk beleid en zij voelen zich gehoord

- Wij werken aan het vertrouwen en relatie tussen inwoner en de gemeente door inwoners centraal te stellen in ons werk. Dat doen we onder andere door participatie en verbetering van onze dienstverlening. We zien een stijging dat inwoners zich betrokken voelen bij ontwikkelingen (48,1% 2024 t.o.v. 42% 2023). Daarnaast geven meer inwoners via het Hengelo Panel ook aan dat er voldoende geluisterd wordt naar hun mening (32,7% 2024 t.o.v. 28,4% 2023). Dit kan komen doordat we steeds bewuster omgaan met het betrekken van inwoners of andere betrokkenen bij ontwikkelingen (naar aanleiding van het 'Denkkader participatie' en het trainen van collega's).

- Wij hebben opnieuw kinderen betrokken bij ons werk als gemeente. Wij hebben onder andere met kinderen de volgende thema's besproken: hoe kunnen we jongeren beter betrekken bij beleidsontwikkelingen van de gemeente, het vergroenen van schoolpleinen en de inrichting van de Lange Wemen. Het thema vrijheid is tijdens het derde Baas boven Baas festival besproken met basisschoolleerlingen (250 leerlingen) en zijn er 18 gastcolleges gegeven op het middelbaar onderwijs over respect in de Week van Respect. Ook zijn de eerste verkennende gesprekken met de Raad voor Kinderen geweest over een structurele samenwerking (vertegenwoordiging van leerlingen van alle Symbio basisscholen).
- Het borgingsplan voor het 'Denkkader participatie' is uitgevoerd. Het denkkader geeft richting aan óf en hoe we participatie vormgeven in Hengelo. Het beschrijft het afwegingskader in hoe Hengelo inwonersparticipatie én overheidsparticipatie vorm geeft.
- We hebben het 'Denkkader participatie' op verschillende onderwerpen toegepast, zoals Be Brink, het Prins Bernard Plantsoen en aardgasvrij. Informatie voor inwoners over het kunnen meepraten met de gemeente is te vinden op: hengelo.nl/praatmee. Daarnaast zijn sommige inwoners specifiek uitgenodigd zodat we de passende doelgroep bereikten.
- We werkten aan het borgen van participatie in de nieuwe projectmatige werkwijze die in 2025 wordt doorgevoerd in de organisatie. Deze projectmatige werkwijze heet: 'projectmatig creëren'.

9.2.1 Inwoners waarderen de dienstverlening van de gemeente Hengelo hoog

- Het cijfer voor dienstverlening in 2024 (6,6) is gelijk ten opzichte van 2023 (6,6). Op basis van onze 'uitgangspunten dienstverlening' lag de focus we op het realiseren van een betere basis. Daarom zijn er meer medewerkers bij gekomen begin 2024. Verder lag de focus op heldere taal (herschrijven van brieven).
- Op de gemeentelijke website kunnen inwoners op verschillende producten/diensten reageren over hoe zij dat ervaren (digitale dienstverlening – een 6,8 in 2024, gelijk aan 2023). Voorbeelden zijn: website informatie aanpassen naar de nieuwe richtlijnen zoals Helder Hengelo's en het realiseren van richtlijnen voor webformulieren. Verder lag de focus op het voorbereiden/uitvoeren van wetgevingen, zoals Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (digitaal aanvragen), Wet digitale overheid (toegankelijkheid).
- Trainingen voor het duidelijk schrijven van onze teksten door medewerkers (Helder Hengelo's). Hierdoor ontstaat meer bewustwording. Daarnaast waren er schrijfdagen om direct (gezamenlijk) brieven te herschrijven.

9.3.1 De gemeente Hengelo blijft financieel gezond waarbij we ambities blijven realiseren waarbij de inwoner centraal staat

- We blijven sturen op een structureel sluitende begroting om aan het provinciaal toezicht te voldoen. Hierbij blijven we stevig inzetten op de lobby naar het Rijk om voldoende rijksmiddelen te ontvangen voor bestaande én nieuwe taken, die de gemeente moet uitvoeren.
- We blijven sturen op voldoende weerstandsvermogen (met name algemene reserve).
- We blijven sturen op de transformatie in het sociaal domein voor een neutraal financieel perspectief.

Wat zijn we blijven doen

De inwoner centraal

- Het toepassen van het Denkkader participatie in onze projecten en processen.
- Continu kijken waar onze dienstverlening (processen, systemen en benadering) aangescherpt kan worden.
- De wijze waarop we met elkaar en inwoners omgaan (leidende motieven) staan in de 'Uitgangspunten dienstverlening'.
- Stuurgroep dienstverlening, waar signalen worden gedeeld over gemeentebrede dienstverlening.

Beheren, onderhouden en verkopen van gemeentelijk vastgoed en de daarbij behorende processen verder professionaliseren.

- De invoering van kostprijsdekkende huur, zoals opgenomen in de kadernotitie "Accommodatiebeleid Sociaal en Vastgoedkaders", is grotendeels per 1 januari 2024 geëffectueerd.
- Betrokkenheid van het vastgoedbedrijf bij de aankoop van diverse gebouwen, waaronder aan de Beekstraat.

- De verkoop van woningen aan de Willem de Clercqstraat.
- Onderhoud van gemeentelijke gebouwen conform het meerjarenonderhoudsplan.
- Coördinatie van herinspecties met betrekking tot het onderhoud van gemeentelijk vastgoed.
- Aanbesteding van preventief en correctief onderhoud voor elektrotechnische en werktuigbouwkundige installaties in gemeentelijke gebouwen.
- Tijdelijk beheer van panden binnen de grondexploitatie "Beekstraat en omgeving".
- Uitbreiding van de hijsinstallatie bij de Schouwborg.
- Actieve betrokkenheid bij de ontwikkeling van paviljoen "De Ontmoeting", het Twentebad, de kinderboerderij en de huisvesting van de Voetbalacademie.
- Ondersteuning bij het opstellen van het Integraal Huisvestingsplan voor onderwijshuisvesting.
- Bijdrage aan het opstellen van het Gebied- en Accommodatievoorzieningen Plan (GAP).
- Verdere verdieping van de routekaart voor de verduurzaming van gemeentelijk vastgoed.
- Opstellen en verfijnen van procesomschrijvingen om de basisprocessen verder te optimaliseren.
- Optimalisatie van de financiële administratie.

Treasury

- We stelden de financieringsbehoefte op en analyseerden de leningenportefeuille, rekening houdend met de wettelijke normen kasgeldlimiet en renterisiconorm.
- We anticipeerden op onze liquiditeitsbehoefte
- We verstrekten geen nieuwe geldleningen en garanties aan derden met uitzondering van leningen waarbij we garantstelling kunnen delen met het Waarborgfonds Sport.
- We beheersten de risico's en volgden de financiële ontwikkelingen bij organisaties aan wie we hebben geleend.
- We hebben de deelnemingenportefeuille beheerd door verantwoording van dividenden, het terugvragen van dividendbelasting bij de belastingdienst en het actief volgen van de risicopositie van de ondernemingen waarin we deelnamen.

Financiën

- We zorgden voor inzichtelijke financiën voor inwoners en ondernemers. Er wordt continu gestreefd om onze planning- en controlcyclus verder te ontwikkelen; om de planning- en controlproducten nog leesbaarder, toegankelijker en transparanter te maken.
- Via de Zomernota, Beleidsrapportage en de Jaarstukken informeerden we de gemeenteraad over de belangrijkste afwijkingen op beleidsinhoudelijk en financieel gebied ten opzichte van de Beleidsbegroting.

Belastingen

- We hebben via GBTwente onroerende zaakbelasting, parkeerbelasting, hondenbelasting, BIZ en precariobelasting opgelegd en ingevorderd conform de door de raad vastgestelde Verordeningen.
- In 2024 is het tarief van de hondenbelasting bevroren op het niveau van van 2023. In 2025 is het tarief voor de hondenbelasting met een kwart verminderd ten opzichte van 2024. Vanaf 2026 wordt dekking gezocht binnen de lijn van de eerder aangenomen motie (C01-M01, Zomernota 2023-2027) om bij nieuwe financiële meevallers van structurele aard de mogelijke inzet hiervan voor (al dan niet gedeeltelijke) dekking van de hondenbelasting uitdrukkelijk mee te nemen. Dit betekent dat wanneer zich structurele meevallers/voordelen voordoen, deze ten eerste worden ingezet om de (gefaseerde) afschaffing van de hondenbelasting te dekken.

Wat heeft het gekost

9 Bestuur en ondersteuning	Begroting 2024 primitief	Begroting 2024 gewijzigd	Rekening 2024	Vershil
Baten	-	-	52	52
Lasten	4.681	4.685	5.494	-809
0.1 Bestuur	-4.681	-4.685	-5.442	-757
Baten	2.432	2.432	1.913	-519
Lasten	3.844	3.975	3.876	99
0.2 Burgerzaken	-1.412	-1.543	-1.963	-420
Baten	961	1.757	1.948	191
Lasten	1.748	2.706	2.630	76
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	-787	-949	-683	266
Baten	4.716	6.499	7.681	1.182
Lasten	41.827	45.326	44.842	484
0.4 Overhead	-37.111	-38.827	-37.161	1.666
Baten	10.737	15.548	16.280	732
Lasten	9.059	9.059	10.540	-1.481
0.5 Treasury	1.678	6.489	5.740	-749
Baten	13.900	13.900	13.928	28
Lasten	1.177	1.177	1.341	-164
0.61 OZB woningen	12.723	12.723	12.587	-136
Baten	16.005	16.005	16.745	740
Lasten	122	122	122	-
0.62 OZB niet-woningen	15.883	15.883	16.623	740
Baten	2.120	2.120	2.088	-32
Lasten	101	101	101	-
0.63 Parkeerbelasting	2.019	2.019	1.987	-32
Baten	940	940	921	-19
Lasten	46	46	48	-2
0.64 Belastingen overig	894	894	873	-21
Baten	199.645	208.595	209.522	927
Lasten	-	-	-	-
0.7 Algemene uitkeringen en overige uitkeringen gemeentefonds	199.645	208.595	209.522	927
Baten	617	473	757	284
Lasten	5.237	831	1.945	-1.114
0.8 Overige baten en lasten	-4.620	-358	-1.188	-830
Baten	-	-	-	-
Lasten	71	71	64	7
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-71	-71	-64	7
Onttrekkingen aan reserves	15.402	54.134	57.523	3.389
Toevoegingen aan reserves	10.184	74.530	70.499	4.031
0.10 Mutaties reserves	5.218	-20.396	-12.976	7.420
Baten	-	-	-	-
Lasten	-	-	-	-
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten	-	-	-	-
Saldo 9 Bestuur en ondersteuning	189.378	179.774	187.855	8.081

Financiële toelichting

0.1 Bestuur (€ 757.000 nadeel)

Het resultaat op dit taakveld kent meerdere oorzaken. De belangrijkste echter is de hogere dotatie in de pensioenvoorziening Wethouders (APPA) die voornamelijk veroorzaakt wordt door de renteontwikkeling in het afgelopen jaar. Bij het opstellen van de begroting was dit niet te voorzien. Na ontvangst van de pensioenopgaves per 31 december 2024 werd dit duidelijk.

0.2 Burgerzaken (€ 420.000 nadeel)

Het afgelopen jaar is het team Publieksdienstverlening op sterkte gebracht om de te verwachten toename van de afgifte van reisdocumenten op te vangen. In de praktijk bleek de verwachte toename van de afgifte van reisdocumenten in eerste instantie nog achter te blijven. Dit betekent enerzijds dat er minder kosten gemaakt zijn voor de inkoop van reisdocumenten met bijna € 100.000, anderzijds bleven de geraamde inkomsten in de vorm van leges ook circa € 500.000 achter bij de begroting. De verkiezingen voor het Europees parlement zijn ruim € 100.000 hoger uitgevallen dan begroot. Dit past bij het beeld dat de verkiezingen in toenemende mate meer kosten met zich mee brengen (licenties, stembiljetten, porti, vergoedingen bemensing). Vanuit het ministerie loopt er een onderzoek naar de ontwikkeling van deze kosten.

0.3 Beheer overige gebouwen en gronden (€ 267.000 voordeel)

Bovenstaand voordeel wordt veroorzaakt doordat de geplande inhuur van personeel door ziekte niet volledig heeft kunnen plaats vinden. Dit heeft geleid tot lagere inhuurkosten. Daarnaast waren de energiekosten lager, omdat we nog geen eindafrekening over 2024 van het Warmtebedrijf hebben ontvangen.

0.4 Overhead (€ 1.619.000 voordeel)

De totale overheadkosten bedroegen in 2024 bijna € 45 miljoen dit is € 0,5 miljoen minder dan geraamd. Daarnaast waren de inkomsten ruim € 1,1 miljoen hoger dan waar in de begroting mee was gerekend. Per saldo is er dus sprake van een afwijking van € 1,6 miljoen voordelig.

Overhead	Begroting 2024 gewijzigd			Rekening 2024			Resultaat
	Baten	Lasten	Saldo	Baten	Lasten	Saldo	
Concernmanagement	-	2.346	-2.346	20	2.314	-2.295	52
Sociaal	472	3.176	-2.703	936	3.674	-2.737	-34
Bedrijfsvoering	5.958	39.615	-33.657	6.449	38.436	-31.988	1.669
Fysiek	68	2.042	-1.974	230	1.945	-1.715	258
Doorberekende overhead	-	-1.853	1.853	-	-1.526	1.526	-327
Totaal Ondersteuning organisatie	6.499	45.326	-38.827	7.634	44.844	-37.209	1.618

Personeelslasten en inhuur Overhead

De personeelslasten vormen het grootste deel van de overhead en vertoonden dit jaar een onderschrijding van ruim € 1,6 miljoen. Tegenover dit voordeel staat dat er voor de inhuur € 4,7 miljoen meer is uitgegeven dan geraamd. Per saldo een tekort van € 3 miljoen. Dit wordt voor € 1 miljoen gecompenseerd door de vergoeding voor detachering, ziekte en zwangerschap. Financieel gezien zijn de personeelslasten in totaliteit bijna € 2 miljoen hoger uitgevallen dan geraamd. Zie ook het overzicht onderaan met de specificatie per onderdeel.

Afdeling Financiën, advies en control

Doordat er afgelopen jaar sprake is geweest van de nodige personeelsmutaties en een aantal langdurige ziektegevallen is er een aantal keren beroep gedaan op inzet van externe capaciteit, waardoor er per saldo sprake is van een overschrijding van € 248.000 op de personeelsbudgetten.

Afdeling Organisatie en services

Bij de afdeling O & S is er sprake van een overschrijding van het budget met ruim € 190.000. Dit kent een groot aantal oorzaken van kleinere over- en onderschrijdingen. De belangrijkste afwijking is de extra dotatie in de voorziening spaarverlof. De jaarlijkse herwaardering van het uurtarief en de toename van de gespaarde verlofuren heeft geleid tot een niet geraamde dotatie van € 312.000 in de voorziening spaarverlof.

Afdeling I & IT

Het voordelige resultaat van de afdeling I&IT van ruim € 1,3 miljoen kent een variatie aan oorzaken. Een van de belangrijkste oorzaken is dat er in 2024 is gekozen om de vervanging van devices uit te stellen. Dit omdat het gewenste model (nog) niet beschikbaar is. De aanschaf van het huidig beschikbare model zou betekenen dat de ondersteuning tijdens de economische levensduur verloopt. Vanuit het rekeningresultaat zou hiervoor € 375.000 moeten worden gereserveerd om deze aanschaf in 2025 mogelijk te maken. Daarnaast is de afdeling bezig met de "VerSaaSing (software naar de cloud)" van de applicaties waarvoor al deels middelen beschikbaar zijn. Het tempo van deze migratie loopt nog niet synchroon met de budgetten. Dit leidt tot een incidenteel voordeel van € 487.000 op onderhoud hard- en software. Verder zijn er inkomsten ad € 287.000 gerealiseerd die niet waren begroot, omdat er door de samenwerkingspartners vaker incidenteel, een beroep op ons is gedaan.

Overhead doorberekening

De dekking als gevolg van de doorberekende overhead op de uren zowel bij de investeringen als bij de grondexploitatie blijft € 326.000 achter bij de begroting. Grotendeels komt dit wederom door een verschuiving van eigen personeel naar inhuur, zoals ook uit het overzicht analyse salarissen blijkt. Over de kosten van externe inhuur wordt namelijk geen overhead berekend.

0.5 Treasury (€ 749.000 nadeel)

In de Beleidsbegroting 2024 is rekening gehouden met een rentebaar. Bij de 2^e Beleidsrapportage 2024 is deze omhoog bijgesteld. In werkelijkheid is deze nog wat hoger uitgevallen dan dat de verwachting was.

We hebben in 2024 minder rente door kunnen berekenen aan de taakvelden dan vooraf begroot. Hierdoor blijven er meer lasten over op het taakveld Treasury. Dit heeft te maken met de rente die we in mindere mate konden doorberekenen aan bijvoorbeeld de grondexploitaties, maar ook middels het omslagrentepercentage aan de overige taakvelden (zie onderstaande tabel). Door de rentebaten in 2024 is het omslagrentepercentage gecorrigeerd van 0,1% naar 0%.

In 2024 hebben een aantal renteherzieningen plaatsgevonden op eigen financieringen. De rentes stonden tegen historisch lage rentes vast en zijn nu gestegen met een nadelig effect.

Gevolgen correctie omslagrente per programma	
Programma	Bedrag
1. Veiligheid	-
2. Verkeer, vervoer en waterstaat	33
3. Economie	1
4. Onderwijs	66
5. Sport, cultuur en recreatie	44
6. Sociaal Domein	4
7. Volksgezondheid, milieu en duurzaamheid	3
8. Volkshuisvesting, leefomgeving en stedelijke vernieuwing	41
9. Bestuur en ondersteuning	23
Taakveld 0.5 - Treasury	-215
Totaal	-

0.61 OZB Woningen (€ 136.000 nadeel)

Het voordeel van € 28.000 bij de baten betreft 0,2% van het begrote bedrag. Dit ligt ruim binnen de marge die verwacht mag worden op basis van het aantal huishoudens dat is aangeslagen.

Het nadeel van € 164.000 bij de lasten is met name veroorzaakt door de proceskosten bij bezwaarafhandeling. Deze waren naar beneden bijgesteld omdat wetgeving de winsten bij No cure No Pay-bedrijven aan banden had gelegd, wat een drukkend effect zou hebben op het aantal bezwaren. In 2024 is alsnog het maximale te vergoeden bedrag weer hoger gesteld. Tevens zijn in 2024 nog de laatste bezwaren 2023 (vanwege het grote aantal bezwaren) via de rechtbank afgehandeld. In de Jaarstukken 2023 gaven we al aan dat de hoogte daarvan niet ingeschat kon worden.

0.62 OZB Niet-woningen (€ 740.000 voordeel)

We ontvangen 4,6% meer dan is begroot. Dit verschil is volledig veroorzaakt door mutaties van WOZ-waarden na het moment van de tarief bepaling, begin september 2023. Bij de niet-woningen kunnen wijzigingen in het pandenbestand of de waarde ervan grote verschillen veroorzaken, omdat de aanslagen qua bedrag hoog zijn ten opzichte van woningen. Een nadere analyse laat zien, dat we door nieuwbouw en verbouw na het moment van tarief bepaling € 180.000 meer opbrengsten van het eigenarendeel hebben ontvangen. Wijzigingen in de WOZ-waarde door objectmutaties of gewijzigde taxaties hebben geleid tot € 230.000 hogere baten. Juist in dit jaar was er sprake van verlate taxaties, omdat de taxateurs tot september bijna uitsluitend ingezet zijn voor bezwaarafhandeling woningen, veroorzaakt door de explosie aan bezwaren van 2023 en reguliere bezwaren 2024. Pas vanaf september zijn bedrijven opnieuw getaxeerd. Deze hertaxaties hebben tot het aanslagmoment in februari 2024 een verhogende invloed gehad op de WOZ-waarden van niet-woningen. Zo werden mutaties na bouwvergunningen pas vanaf september in de waarde verwerkt. In totaal is dit € 410.000 op het eigenarendeel. Voor het gebruikersdeel werken dezelfde mutaties door voor een bedrag van € 330.000.

0.7 Uitkeringen gemeentefonds (€ 927.000 voordeel)

In de raadsbrief 'Decembercirculaire 2024 Gemeentefonds' (zaaknummer 3853103) is de gemeenteraad geïnformeerd over de ontwikkelingen in het gemeentefonds. Door de late beschikbaarheid van deze circulaire was het niet meer mogelijk om een begrotingswijziging voor het jaar 2024 vast te laten stellen door de gemeenteraad. Voor 2024 is de gemeentefondsuitkering in de decembercirculaire 2024 ruim € 0,9 miljoen hoger dan begroot. Dit hogere bedrag is nu ook verantwoord. Hierdoor is het resultaat van de Jaarstukken positief beïnvloed door het Rijk.

Van de extra ontvangen gemeentefondsmiddelen van ruim € 0,9 miljoen stellen we via het bestemmingsvoorstel voor:

- € 33.000 toe te voegen aan de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. Het betreft hier middelen voor de Wet betaalbare huur, de vangnetconstructie energietoelage en de landelijke beëindigingsregeling veehouderijbedrijven.
- € 147.000 toe te voegen aan de reserve vluchtelingen.

Een nadere toelichting hierop vindt u in de betreffende (bovengenoemde) raadsbrief en in het bestemmingsvoorstel (zie paragraaf 4.3)

0.8 Overige baten en lasten (€ 648.000 nadeel)

Het resultaat bestaat uit de volgende drie onderdelen:

Onvoorziene uitgaven en opties nieuw beleid

Op deze budgetten is in het afgelopen jaar nauwelijks een beroep gedaan wat leidt tot een voordeel van € 206.000.

Begrotingstechnische correcties

Het voordeel van € 236.000 op deze post bestaat uit niet geraamde inkomsten. Het betreft hier fiscale correcties over voorgaande jaren die niet aan de diverse taakvelden zijn toe te rekenen.

Saldo urenverantwoording en kosten voormalig personeel

De verwachte productiviteit bleef aanzienlijk achter bij de ramingen wat heeft geleid tot een nadelig dekkingsresultaat van € 826.000. Daarnaast zijn er voor € 214.000 betalingen gedaan die voortkomen uit ontbonden arbeidsovereenkomsten dit veelal in de vorm van eigen risico WW.

0.10 Mutaties reserves (€ 7.420.000 voordeel)

De toevoegingen en onttrekkingen in de reserves kennen hun eigen dynamiek in de P en C-documenten. Veelal worden incidentele lasten gedekt uit reserves. Daarnaast zijn overschotten of tekorten uit Zomernota's, Beleidsbegrotingen en Beleidsrapportages verrekend met de algemene reserve. De totale dotaties vanuit de reserve is € 4 miljoen lager dan geraamd terwijl de onttrekkingen bijna € 2,5 miljoen hoger zijn. Per saldo betekent dit voor de exploitatie een voordeel van € 6,5 miljoen. Voor de totale reserves betekent dit echter dat er € 6,5 miljoen minder in het saldo zit dan waar in de begroting mee gerekend was. De belangrijkste oorzaak is de ontwikkeling van de reserve grondexploitatie.

De grondexploitaties kennen een 'gesloten' circuit. Verrekeningen vinden plaats via de algemene reserve grondexploitaties en drukken niet op het jaarrekeningsaldo

Algemene reserve (€ 30.000 nadeel)

Er is een lager beroep gedaan op de Uitvoeringsregeling Hengeloos Energiefonds Maatschappelijke Organisaties 2024 (2e ronde). Hierdoor zijn er minder middelen onttrokken uit de algemene reserve.

Reserve grondexploitatie (€ 7.468.000 voordeel)

De hogere onttrekking uit de reserve grondexploitatie komt grotendeels uit de gevolgen van taakveld 8.2. Met name de (deel)afsluiting van Dalmeden veroorzaakt deze verslechtering in de reserve. Dat zit met name in het verschil tussen de verplichte methode van tussentijdse winstnemering en de nu daadwerkelijk berekende winst van het afgesloten deel van Dalmeden. Daarnaast hebben we een iets lagere rentebaten gehad over het saldo in de reserve grondexploitatie. Het resultaat van BXL valt lager uit dan verwacht, omdat voorgesteld wordt om de boekwaarde van de parkmanagementvoorzieningen af te boeken. De dotatie voorziening voor de Veldkamp valt juist lager uit dan verwacht. De verkoop van een perceel grond aan de Beneluxlaan heeft in 2024 niet plaatsgevonden. Daarnaast zijn er nog veel kleine mutaties geweest.

Reserve dekking kapitaallasten (€ 341.000 voordeel)

In de Zomernota 2023-2027 is er een krediet aangevraagd voor de toekomstbestendige wijkwelzijnsvoorziening in Slangenbeek. Dit is nog niet tot uitvoering gekomen. Deze bijbehorende toevoeging aan deze reserve heeft nog niet plaatsgevonden. Dit zorgt voor een voordeel.

Reserve vastgoedbedrijf (€ 425.000 nadeel)

De onttrekking voor de verbouwing van de Wijkcentrum Slangenbeek heeft nog niet plaatsgevonden, aangezien het project door capaciteitsgebrek nog niet is gestart. Daarnaast is de geplande onttrekking voor inhuur niet volledig benut.

Reserve Duurzaamheid (€ 149.000 voordeel)

De bijdrage van Zonneveld Boeldershoek Hengelo B.V. ter dekking van de ontwikkeling- en investeringskosten van de aansluiting conform de anterieure overeenkomst is nog niet ontvangen. Zodoende kan deze bijdrage niet aan de reserve wordt gedoteerd en leidt dit tot een voordeel in programma 9. Zodra het zonneveld operationeel is zal de bijdrage worden uitgekeerd aan de gemeente.

Reserve Duurzaam Veilig (€ 75.000 nadeel)

Dit verschil wordt grotendeels veroorzaakt door de niet gerealiseerde onttrekking uit de Reserve Duurzaam Veilig. In de 2e Beleidsrapportage 2024 hebben we gemeld dat we een onderzoek doen op het gebied van verkeersveiligheid ten laste van de Reserve Duurzaam Veilig. Dit onderzoek heeft uiteindelijk niet plaatsgevonden. Er is voorrang gegeven aan de gezamenlijke bereikbaarheidsstudie mobiliteit met Enschede. Vanwege capaciteit in relatie tot de omvang van de studie zijn we niet in staat gebleken beide grote studies tegelijkertijd uit te voeren.

Reserve bodemsanering (€ 459.000 voordeel)

In 2024 is een hogere bijdrage uit de reserve bodemsanering dan begroot in het bestedingsplan. Deze onttrekking vindt namelijk plaats op basis van werkelijke bestedingen en is ter dekking van de ambtelijke inzet en gemeentelijke saneringsprojecten. Niet elke verontreiniging is te voorzien waardoor er onvoorziene bodemsaneringskosten in het kader van de Wet bodembescherming (wbb) zich kunnen voordoen.

Reserve vluchtelingen (€ 100.000 nadeel)

De toevoeging aan de vluchtelingenreserve is €100.000 hoger dan geraamd omdat de middelen voor de huivering van statushouders (Welbions) nog niet in 2024 zijn besteed. Volgens verwachting worden deze middelen in 2025 wel ingezet en blijven daarom gereserveerd in deze reserve.

Reserve aanjaagbudget talentopgave (€ 289.000 nadeel)

Voor de Spoorzone Hengelo Enschede en RSIA/RIOS Twente (beiden taakveld 8.3) zijn de middelen grotendeels uitgegeven. Er zijn nog geen middelen uitgegeven in 2024 voor Hengelo op de kaart (taakveld 3.4), het opstellen van het evenementenbeleid (taakveld 3.4), het aanjagen van de community KMS locatie (taakveld 8.2) en samenwerking met Enschede, Almelo en Twenteboard in het kader van talent (taakveld 0.4).

Momenteel wordt met zorg gewerkt aan het opstellen van een programmaplan voor het aantrekken en behouden van talent in Hengelo en de regio Twente. Dit plan vormt de essentiële basis voor een doordachte en effectieve aanpak van de talentopgave. We benaderen deze uitdaging vanuit vier samenhangende programmalijnen: wonen, werken, leven en imago. Met het programmaplan als basis kunnen we gestructureerde en samenhangende keuzes maken in de aanpak van de talentopgave.

Het project om Hengelo op de kaart te zetten vond plaats in het 1e kwartaal van 2025. Ter voorbereiding op een brede participatie bijeenkomst in maart 2025 werd in februari een online talkshow opgenomen waarin talenten en professionals aan de hand van interviews reflecteren op hun rol voor de talentopgave van Hengelo en de regio.

Daarnaast is het opstellen van het evenementenbeleid met één kwartaal uitgesteld (naar 1e kwartaal van 2025). Dit heeft ons in staat gesteld om het opdrachtnemerschap zorgvuldig te beleggen en zo te zorgen voor een solide en goed doordachte uitvoering.

De besluitvorming over het omgevingsprogramma KMS-locatie en het akkoord op hoofdlijnen heeft plaatsgevonden in oktober 2024. In het 1e kwartaal van 2025 is de samenwerkingsovereenkomst (SOK) getekend. Direct na het ondertekenen van de SOK is voor het aanjagen van de community een werkgroep opgericht en is een communityaanjager geworven.

In samenwerking met de gemeente Almelo, Enschede en Twenteboard wordt gewerkt aan een regionaal programmaplan voor het behouden en aantrekken van talent in Twente. Dit plan vormt de noodzakelijke basis voor een gestructureerde en samenhangende aanpak van de talentopgave. Omdat de focus ligt op het zorgvuldig ontwikkelen van dit programmaplan, zijn er nog geen uitvoeringskosten gemaakt voor de regionale talentaanpak.

Dit leidt tot minder lasten op diverse bovengenoemde taakvelden (voordeel). Uiteindelijk is er € 289.000 minder onttrokken uit de reserve aanjaagbudget talentopgave. Dit resulteert in een nadeel op deze reserve.

Reserve nog uit te voeren werken/activiteiten (€ 24.000 nadeel)

Versterking en vernieuwing

Wij hebben in 2023 de regeling 'Versterking en Vernieuwing 2023-2024' vastgesteld. De instellingen mogen de toegekende middelen zowel in 2023 als in 2024 besteden. Om besteding in 2024 mogelijk te maken is het beschikbare budget van € 151.000 in de Jaarstukken 2023 overgeheveld naar 2024 via een storting in de reserve nog uit te voeren werken/activiteiten. In 2024 is verder uitvoering gegeven aan de regeling en is het volledige bedrag besteed. Voor deze besteding van het bedrag is in 2024 per abuis geen budget opgenomen. Dit geldt eveneens voor de raming van de onttrekking uit de reserve. Hierdoor is een nadeel van € 151.000 ontstaan op programma 5. Hier tegenover staat een even groot voordeel in programma 9.

Analyse salariskosten 2024 (totaal)

Ondanks de aanhoudende krapte op de arbeidsmarkt is het ons toch gelukt om de meeste vacatures ingevuld te krijgen. De vaste salariskosten waren in 2024 ruim € 1,6 miljoen lager dan begroot.

Daarnaast is er in 2024 voor ruim € 12,8 miljoen aan capaciteit ingehuurd. Dit is € 4,7 miljoen meer dan begroot en € 2,6 miljoen minder dan in 2023 aan inhuur is uitgegeven. De inhuur heeft in de volle breedte van de organisatie plaatsgevonden. Naast de genoemde lasten heeft de detachering van personeel en uitkeringen in het kader van ziekte en arbeidsongeschiktheid ruim € 1,0 miljoen meer opgebracht dan geraamd.

Specificatie	Personeelslasten		Inhuur		Vergoeding		totaal Salaris + inhuur		
	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Begroot	Rekening	Saldo
Raad	907	923	-	-	-41		907	883	24
College	849	858	-	-			849	858	-9
Griffie	471	456	-	-			471	456	14
Subtotaal	2.227	2.237	-	-	-	-41	2.227	2.197	30
Directie	629	635	203	215			832	850	-18
Stafondersteuning	1.106	1.064		30			1.106	1.094	12
Ontwikkel management	527	545					527	545	-18
Subtotaal	2.262	2.243	203	245	-	-	2.465	2.489	-24
Bedrijfsvoering	23.941	23.015	1.274	2.379	-81	-339	25.134	25.054	80
Twentebad	2.107	2.472	484	642	-14	-126	2.577	2.988	-411
Sociaal	27.163	26.885	3.858	4.927	-466	-902	30.554	30.910	-356
Fysiek	19.222	18.234	2.321	4.633	-322	-503	21.221	22.364	-1.143
Subtotaal	72.433	70.605	7.936	12.581	-883	-1.870	79.486	81.316	-1.830
V.m. pers.	354	521					354	521	-167
Stagiaires	14						14	-	14
Subtotaal	368	521	-	-	-	-	368	521	-153
Totaal:	77.290	75.607	8.138	12.826	-883	-1.911	84.545	86.522	-1.977

Risico's

Digitale veiligheid

Er is ingezet op de digitale weerbaarheid van kwetsbare doelgroepen zoals ouderen, jongeren en ondernemers. Dat doen we door bewustzijn te stimuleren en ondersteuning te organiseren. Hiervoor is Hackshield ingezet, een digitale voorlichting met het doel om bij basisschoolleerlingen bewustwording te creëren door spelenderwijs een kennismaking aan te bieden met digitale veiligheid. Vanuit LOES opvoedondersteuning zijn ouder- en thema-avonden georganiseerd over digitale veiligheid en cyberweerbaarheid. Het jongerenwerk Skillz en Halt hebben voorlichting gegeven aan jongeren over de digitale verleidingen en gevaren. Ook voor ouderen zijn bijeenkomsten georganiseerd.

Gemeentefonds

De ontwikkelingen, inspanningen en investeringen die we doen, zijn niet vanzelfsprekend. Het vraagt veel van ons op financieel gebied. Het financiële ravijn, vanaf het jaar 2026, komt met rasse schreden dichterbij en het nieuwe kabinet heeft nog onvoldoende handreiking gedaan om dit voor gemeenten te dempen, al onze gezamenlijke bestuurlijke inspanningen ten spijt. We blijven ons daarvoor, samen met andere gemeenten en verenigd in de VNG inzetten.

